

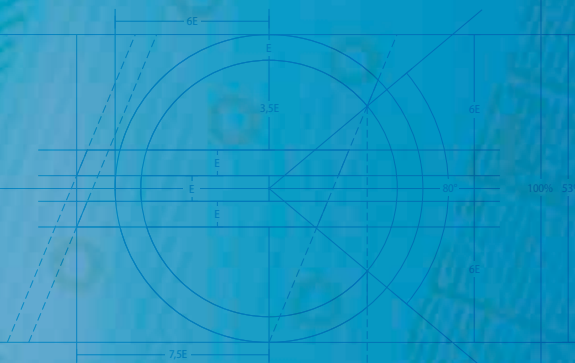

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

8/2015

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats	3
1. Ārējā vide	7
2. Finanšu norises	12
3. Saimnieciskā darbība	15
4. Cenas un izmaksas	20
5. Nauda un kredītu atlikumi	24
6. Fiskālās norises	28

Ielikumi

1. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2015. gada 22. jūlijs–27. oktobris)	31
2. Kas noteicis nelielos ieguldījumus euro zonā? Lielu euro zonas uzņēmumu apsekojumā sniegtās atbildes	35
3. Bāzes efektu nozīme prognozēto SPCI inflācijas tendenču veicināšanā	38
4. Darba algu lejupvērstā neelasība un strukturālo reformu loma euro zonā	40
5. Darba alga, produktivitāte un konkurētspēja: detalizēta pieeja	44
6. Konkurētspējas padomju izveide – solis ceļā uz patiesu ekonomisko savienību	47
7. 2016. gada budžeta plānu projektu pārskatīšana	50

Raksti

- 1 *What is behind the recent rebound in euro area employment?*
(Kas noteica neseno euro zonas nodarbinātības pieauguma atsākšanos?)¹
- 2 *New features in monetary and financial statistics*
(Jauni monetārās un finanšu statistikas rādītāji)¹

Statistika

S1

---

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

ECB Padome 2015. gada 3. decembra monetārās politikas sanāksmē pārskatīja to, cik stimulējoša ir monetārā politika. Analīze apliecināja turpmāku monetāro stimulu nepieciešamību, lai nodrošinātu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses norādīja uz turpmākiem lejupvērstiem inflācijas perspektīvas riskiem un nedaudz vājāku inflācijas dinamiku, nekā iepriekš paredzēts. Tas atspoguļoja agrāk sagatavoto iespēju aplēšu lejupvērstās korekcijas. Padome atzīmēja, ka zema inflācijas līmeņa saglabāšanās atspoguļo būtisku ekonomisko atslābumu, kas veido lejupvērstu spiedienu uz iekšzemes cenām, un ārējās vides kavējošo ietekmi un ka speciālistu iespēju aplēsēs jau ietvertas pēc oktobra monetārās politikas sanāksmes novērotās labvēlīgās finanšu tirgus norises. Galvenie notikumi tautsaimniecībā līdz Padomes decembra sanāksmes norises brīdim apkopoti nākamajās rindkopās, bet tālāk sniegts sīkāks izklāsts par sanāksmē pieņemtajiem lēmumiem.

Tautsaimniecības novērtējums Padomes 2015. gada 3. decembra sanāksmē

Pasaules ekonomiskā aktivitāte joprojām pakāpeniski un nevienmērīgi uzlabojas. Attīstīto valstu perspektīvu atbalsta zemas naftas cenas, joprojām labvēlīgi finansēšanas nosacījumi, uzlabojumi darba tirgos, konfidences kāpums, privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara sarukuma un fiskālās konsolidācijas kavējošās ietekmes mazināšanās. Turpretī jauno tirgus ekonomikas valstu izaugsmes perspektīvas joprojām ierobežo strukturāli šķēršļi un makroekonomiskā nelīdzsvarotība. Dažās valstīs to pastiprina globālā finansiālo nosacījumu pasliktināšanās un izejvielu cenu kritums. Gaidāms, ka naftas cenu sarukuma un vēl arvien lielo brīvo pasaules ražošanas jaudu ietekmē inflācijas spiediens pasaulē saglabāsies ierobežots.

Līdz Padomes decembra sanāksmei euro zonas finanšu tirgus apstākļus ietekmēja turpmāku monetārās politikas stimulu ieviešanas gaidas. Tās noteica valdības obligāciju peļņas likmju nozīmīgu samazināšanos euro zonas valstīs. Kapitāla vērtspapīru tirgi euro zonā būtiski nostiprinājās. Euro kurss kritās, daļēji atspoguļojot tirgus gaidas attiecībā uz monetārās politikas pasākumiem.

Euro zonas ekonomisko atveseļošanos arvien vairāk veicina iekšzemes pieprasījums. 2015. gada 3. ceturksnī reālais IKP palielinājās par 0.3% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, kad kāpums sasniedza 0.4%. To noteica joprojām pozitīvs patēriņa devums un vājāka ieguldījumu un eksporta dinamika. Jaunākie apsekojumu rādītāji liecina, ka 2015. gada pēdējā ceturksnī turpināsies reālā IKP izaugsme.

Nākotnē paredzams, ka ekonomiskā atveseļošanās turpināsies, lai gan joprojām saglabājas lejupvērsti riski. Domājams, ka iekšzemes pieprasījumu arī turpmāk veicinās ECB monetārās politikas pasākumi un to labvēlīgā ietekme uz finansiālajiem nosacījumiem, kā arī fiskālās konsolidācijas un strukturālo reformu jomā iepriekš panāktais progress. Turklāt paredzams, ka zemu naftas cenu ietekmē palielināsies mājsaimniecību reāli rīcībā esošie ienākumi un uzlabosies uzņēmumu peļņitspēja, tādējādi veicinot privāto patēriņu un ieguldījumus. Gaidāms arī, ka valdības izdevumi atsevišķos euro zonas reģionos palielināsies, atspoguļojot bēgļu atbalsta pasākumus. Tomēr ekonomisko atveseļošanos euro zonā joprojām kavē ierobežotas izaugsmes perspektīvas jaunajās tirgus ekonomikās valstīs un mērens pasaules tirdzniecības kāpums, vairākos sektoros nepieciešamās bilances korekcijas un lēnais strukturālo reformu īstenošanas temps. Euro zonas izaugsmes perspektīvas riski joprojām ir lejupvērsti un īpaši saistīti ar paaugstināto nenoteiktību attiecībā uz pasaules ekonomiskajām norisēm, kā arī plašākiem ģeopolitiskajiem riskiem. Šie riski var kavēt globālo izaugsmi un ārējo pieprasījumu pēc euro zonas eksporta, kā arī nelabvēlīgi ietekmēt konfidenci plašākā nozīmē.

Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai 2015. gadā paredz reālā IKP gada pieaugumu par 1.5%, 2016. gadā – par 1.7% un 2017. gadā – par 1.9%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2015. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP kāpuma perspektīvas kopumā nav mainījušās.

Nedaudz pieaugusi SPCI inflācija, tomēr tā joprojām ir zema. Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2015. gada novembrī bija 0.1% – tāda pati kā oktobrī, tomēr zemāka, nekā gaidīts. SPCI inflācija, neietverot pārtiku un enerģiju, 2015. gada oktobrī palielinājās līdz 1.1%, bet novembrī saruka līdz 0.9%.

Gaidāms, ka SPCI gada inflācija turpmākajā periodā palielināsies. Paredzams, ka gada beigās tā pieaugs, un to galvenokārt veicinās bāzes efekti saistībā ar 2014. gada nogalē novēroto naftas cenu kritumu. Paredzams, ka 2016. un 2017. gadā inflācijas līmenis turpinās paaugstināties. To veicinās ECB iepriekš veiktie monetārās politikas pasākumi kopā ar 2015. gada decembrī izziņotajiem pasākumiem, kā arī paredzamā ekonomiskā atveseļošanās un agrākā euro kursa sarukuma ietekme. Nākamajā periodā Padome rūpīgi sekos inflācijas līmeņa attīstībai.

Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz, ka SPCI gada inflācija 2015. gadā būs 0.1%, 2016. gadā – 1.0% un 2017. gadā – 1.6%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2015. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas perspektīva koriģēta un nedaudz pazemināta.

ECB iepriekš veiktie monetārās politikas pasākumi veicinājuši naudas un kredītu atlikuma rādītāju uzlabošanos un – vispārējākā skatījumā – monetārās politikas transmisiju. Plašās naudas pieaugums joprojām ir spēcīgs, un kreditēšanas kāpums, lai gan pakāpeniski, tomēr atjaunojas. Banku finansējuma izmaksas stabilizējušās tuvu vēsturiski zemākajam līmenim, un bankas pakāpeniski atspoguļo šo izmaksu samazināšanos, pazeminot kredītu procentu likmes.

Labvēlīgāki kredītēšanas nosacījumi joprojām veicinājuši aizdevumu atlikuma pieauguma kāpumu, bet banku aizdevumu procentu likmju atšķirības dažādās valstīs mazinājušās.

Monetārās politikas lēmumi un komunikācija

Padome decembra sanāsmē veica rūpīgu to faktoru stiprības un noturības novērtējumu, kuri pašlaik palēnina inflācijas atgriešanos vidējā termiņā līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam. Analīze apstiprināja turpmāku monetāro stimulu nepieciešamību, lai nodrošinātu inflācijas atgriešanos šajā līmenī.

Tāpēc Padome nolūkā sasniegt cenu stabilitātes mērķi pieņēma šādus lēmumus.

- Pirmkārt, attiecībā uz galvenajām ECB procentu likmēm Padome nolēma pazemināt noguldījumu iespējas procentu likmi par 10 bāzes punktiem (līdz -0.30%). Galveno refinansēšanas operāciju un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likme netiks mainīta (attiecīgi 0.05% un 0.30%).
- Otrkārt, kas attiecas uz nestandarta monetārās politikas pasākumiem, Padome nolēma pagarināt aktīvu iegādes programmu (AIP). Tagad paredzēts, ka mēneša aktīvu iegādes 60 mljrd. euro apjomā AIP ietvaros turpinās veikt līdz 2017. gada marta beigām vai, ja nepieciešams, ilgāk. Jebkurā gadījumā tās tiks veiktas līdz brīdim, kad Padome būs pārliecinājusies, ka vērojama noturīga inflācijas līmeņa tuvināšanās ECB mērķim vidējā termiņā sasniegt inflāciju zemāku par 2%, bet tuvu tam.
- Treškārt, Padome nolēma, pienākot termiņam, atkārtoti investēt AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru pamatsummas maksājumus tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams. Tas veicinās gan labvēlīgus likviditātes apstākļus, gan atbilstošu monetārās politikas nostāju.
- Ceturtkārt, Padome nolēma valsts sektora vērtspapīru iegādes programmā ievērt euro zonas reģionālo un vietējo valdību emitētus euro denominētus tirgojamus parāda instrumentus to aktīvu sarakstā, kuri atbilst attiecīgo valstu centrālo banku regulārās iegādes nosacījumiem.
- Piektkārt, Padome nolēma turpināt veikt galvenās refinansēšanas operācijas un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ar termiņu 3 mēneši kā fiksētas procentu likmes izsoles procedūras ar pilna apjoma piešķirumu tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, un vismaz līdz 2017. gada pēdējā rezervju prasību izpildes perioda beigām.

Lēmumi tika pieņemti, lai nodrošinātu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam, un tādējādi stabilizētu vidējā termiņa inflācijas gaidas. Jaunie pasākumi nodrošinās stimulējošus finansiālos apstākļus un vēl vairāk stiprinās kopš 2014. gada jūnija veikto veicinošo pasākumu nozīmīgo pozitīvo ietekmi uz finansēšanas nosacījumiem, kredītiem un reālo tautsaimniecību. Lēmumi arī spēcina euro zonas ekonomisko atveseļošanu un stiprina tās noturību pret nesenajiem globālajiem ekonomiskajiem šokiem.

Padome cieši monitorēs cenu stabilitātes perspektīvas attīstību un nepieciešamības gadījumā ir gatava un spēj rīkoties savu pilnvaru ietvaros, izmantojot visus tās uzdevumu veikšanai pieejamos instrumentus, lai uzturētu atbilstoši stimulējošu monetāro politiku. Padome īpaši atgādina, ka AIP nodrošina pietiekamu elastību tās apjoma, sastāva un ilguma koriģēšanas ziņā.

1. Ārējā vide

Globālā aktivitāte joprojām pakāpeniski un nevienmērīgi atjaunojas. Attīstīto valstu perspektīvu nosaka zemās naftas cenas, vēl arvien labvēlīgie finansēšanas nosacījumi, darba tirgus situācijas uzlabošanās, konfidences pieaugums, kā arī privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas un fiskālās konsolidācijas kavēkļu sarukums. Turpretī jauno tirgus ekonomikas valstu (JTEV) izaugsmes perspektīvu joprojām ierobežo strukturāli šķēršļi un makroekonomiskā nelīdzsvarotība. Dažās JTEV to pastiprina arvien augošā globālo finansēšanas nosacījumu stingrība un izejvielu cenu korekcija. Pēc naftas cenu un joprojām lielo pasaules brīvo ražošanas jaudu sarukuma gaidāms, ka inflācijas spiediens būs ierobežots.

Pasaules ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

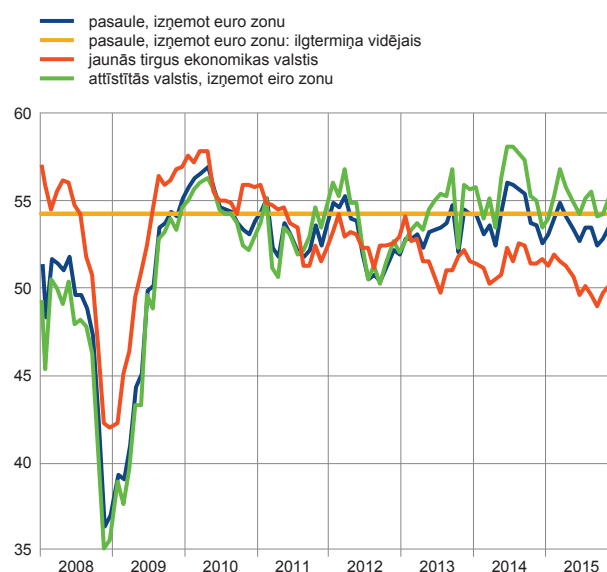
Globālā aktivitāte joprojām atjaunojas nevienmērīgi. Gada laikā izaugsme vairākumā ārpus euro zonas esošo lielāko attīstīto valstu, īpaši ASV un Apvienotajā Karalistē, kopumā ir nostiprinājusies. Turpretī JTEV izaugsme kopumā joprojām ir vāja un reģionos atšķirīga, un tas daļēji saistīts ar izejvielu cenu korekcijas dažādo ietekmi uz izejvielas eksportējošām un importējošām valstīm. 1. pusgadā Āzijas jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, t.sk. Ķīnā un Indijā, un Centrālajā Eiropā un Austrumeiropā saglabājās samērā stabila ekonomiskā aktivitāte, bet NVS reģions slīga dziļā depresijā. Lejupslīdes epicentrā atrodas Krievija ar zemām naftas cenām, ierobežotu ārējo finansējumu un vāju uzņēmēju konfidenci. 2015. gada laikā

izaugsme arī Latīņamerikā kļuva negatīva, liecinot ne tikai par tirdzniecības nosacījumu pasliktināšanos saistībā ar lejupslīdošajām izejvielu cenām, bet arī par iekšzemes nelīdzsvarotību, piedāvājuma puses problēmām un politisko nenoteiktību, īpaši Brazīlijā.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaidis IVI

(difūzijas indekss)

Avoti: Markit un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada novembrī.

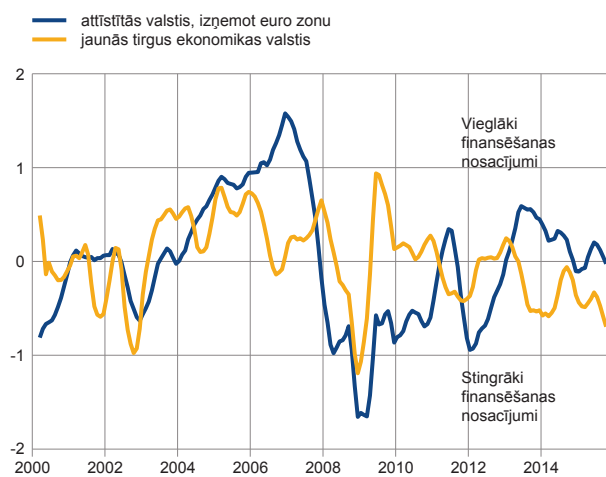
Globālās aktivitātes rādītāji un pieejamie valstu dati liecina, ka, tuvojoties gada beigām, turpināsies mērena pasaules izaugsme. Novembrī globālais apvienotais produkcijas izlaidis iepirkumu vadītāju indekss (IVI) (izņemot euro zonu), saglabājoties zem vidējā ilgtermiņa līmeņa, turpināja paaugstināties, norādot uz stabilu globālās aktivitātes dinamiku. Vidēji 4. ceturksnī IVI kopumā joprojām atbilst iepriekšējā ceturksņa līmenim, liecinot par relatīvi nemainīgiem globālās izaugsmes apstākļiem. Nozīmīgā neatbilstība starp attīstīto valstu un jauno tirgus ekonomikas valstu IVI attīstības nosacījumiem arī izgaismo atšķirīgo globālās izaugsmes ainu (sk. 1. att.). Arī OECD apvienotie apsteidzošie rādītāji joprojām norāda uz

stabilu izaugsmes tempu OECD valstīs un Ķīnā, bet Krievijā paredz izaugsmes sarukumu.

2. attēls

Finanšu nosacījumu rādītāji

(standarta novirze; nulles vidējais; mēneša dati)

Avoti: Haver Analytics un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada oktobrī. Jaunās tirgus ekonomikas valstis ir Ķīna, Krievija, Brazīlija, Indija un Turcija. Attīstītās valstis ir ASV, Apvienotā Karaliste un Japāna.

Attīstītās valstis joprojām īsteno ļoti stimulējošu monetāro politiku, veicinot labvēlīgus finansēšanas nosacījumus, kas savukārt vairākumā JTEV kļūst arvien stingrāki. Novembrī palielinājās tirgus dalībnieku gaidas par ASV procentu likmju paaugstināšanu decembrī. Ārējās finansēšanas nosacījumi vairākumā JTEV kļuva saspringtāki, un par to liecina neliels obligāciju peļņas likmju kāpums vienlaikus ar kapitāla vērtspapīru cenu korekcijām, portfeļa iepilūžu sarukumu un atsākušos lejupvērstu spiedienu uz vairāku valstu nacionālās valūtas kursu (sk. 2. att.). Valūtas vērtības kritums palielina ārvalstu valūtas parāda vērtību, tādējādi pastiprinot bilances un finansēšanas spriedzi šajās valstīs. Vienlaikus Indijā un Ķīnā monetārā politika kļuva mazāk stingra. Akciju tirgus svārstību un valūtas kursa korekciju apstākļos Ķīnā vasarā strauji pieauga monetārās politikas nenoteiktība. Tas veicināja arī globālo finanšu tirgu nestabilitātes īslaicīgu kāpumu.

Turpmāk gaidāms, ka saglabāsies pakāpeniska un nevienmērīga globālās aktivitātes atveseļošanās, ko noteiks vēl arvien stabilās izaugsmes perspektīvas vairākumā attīstīto valstu. Zemās naftas cenas, joprojām labvēlīgie finansēšanas nosacījumi, darba tirgus situācijas uzlabošanās, konfidences pieaugums, kā arī privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās un fiskālās konsolidācijas radīto kavēkļu sarukums varētu uzlabot attīstīto valstu izaugsmes perspektīvu.

Pēc iepriekšējā ceturkšņa kāpuma ekonomiskā aktivitāte ASV 3. ceturksnī samazinājās. Atveseļošanos joprojām veicināja lielie mājāsaimniecību tēriņi, ko noteica nodarbinātības, nominālās algas un reāli rīcībā esošo ienākumu kāpums zemāku naftas cenu un inflācijas apstākļos, kā arī labvēlīgie kredītu nosacījumi un mājāsaimniecību bilanču uzlabošanās. Tomēr zemākas naftas cenas nedaudz mazina privātās investīcijas slānekļa naftas ieguves būvēs, bet neto eksports varētu kavēt aktivitāti saistībā ar ASV dolāra kursa kāpumu.

Pēc dinamiskās izaugsmes 2. ceturksnī ekonomiskā aktivitāte 3. ceturksnī nedaudz palēninājās arī Apvienotajā Karalistē. Izaugsmi galvenokārt veicināja patēriņš, jo zemās enerģijas cenas un darba algas palielināšanās joprojām pozitīvi ietekmē reāli rīcībā esošos ienākumus, bet gaidāms, ka fiskālās konsolidācijas pasākumi slāpēs izaugsmi. Vienlaikus labvēlīgāki kredītu nosacījumi veicina investīcijas uzņēmējdarbībā.

Japānā ekonomiskā aktivitāte pieaug ar grūtībām, lai gan 3. ceturkšņa izaugsmes augšupvērstā korekcija liecina, ka valstij izdevies izvairīties no tehniskas recesijas. Līdz gada beigām gaidāma mērena attīstība, ko veicinās privātā patēriņa ilgstoša uzlabošanās algu paaugstināšanas un zemāku naftas cenu noteiktu augstāku reālo ienākumu dēļ, kā arī eksports, kam lielāka ārējā pieprasījuma un Japānas jenas vērtības krituma ietekmē vajadzētu uzlaboties.

Turpretī JTEV attīstības perspektīvas ir dažādas un pēc vēsturiskajiem standartiem joprojām mērenas. Pieprasījuma kāpumam attīstītajās valstīs vajadzētu stimulēt ekonomisko aktivitāti JTEV, bet strukturālie kavēkļi un makroekonomiskā nelīdzsvarotība turpina pasliktināt attīstības perspektīvu. Tomēr dažas valstis pielāgojas zemākām izejvielu cenām un stingrākiem ārējā finansējuma nosacījumiem jau pirms ASV monetārās politikas normalizēšanās, bet citās saglabājas augsta politiskā nenoteiktība.

Ķīnas tautsaimniecības līdzsvarošanas process liecina par pakāpenisku lejupslīdi, lielākiem patērētāju izdevumiem pilnībā nekompensējot investīciju sarukumu. 3. ceturksnī saglabājās samērā stabila izaugsme, un gaidāms, ka zemās naftas cenas un spēcīgais patēriņš tuvākajā nākotnē sniegs pozitīvu atbalstu tautsaimniecībai. Nesen pazeminātajām monetārās politikas procentu likmēm, mērenajiem centrālās valdības fiskālajiem stimuliem un centieniem mazināt pašvaldību finanšu ierobežojumus arī vajadzētu pozitīvi ietekmēt pieprasījuma kāpumu. Tomēr arvien lielāks uzsvars uz finansiālās ievainojamības un makroekonomiskās nelīdzsvarotības risinājumiem vidējā termiņā varētu palēnināt izaugsmi. Lai gan Indijā 2. ceturksnī izaugsme kļuva mērenāka, stimulējoša monetārā politika, investīciju kāpums uzņēmējdarbību veicinošu reformu ietekmē un stabils privātais patēriņš veicinājis konfidences palielināšanos un izaugsmes perspektīvas uzlabošanas.

Gaidāms, ka Centrālajā Eiropā un Austrumeiropā saglabāsies stabila, bet dažādās valstīs atšķirīga reālā ekonomiskā aktivitāte. Paredzams, ka galvenie reģiona attīstību veicinošie faktori joprojām būs ES strukturālo fondu atbalstīts spēcīgs investīciju kāpums un dinamisks privātais patēriņš saistībā ar lielākiem reāli rīcībā esošajiem ienākumiem.

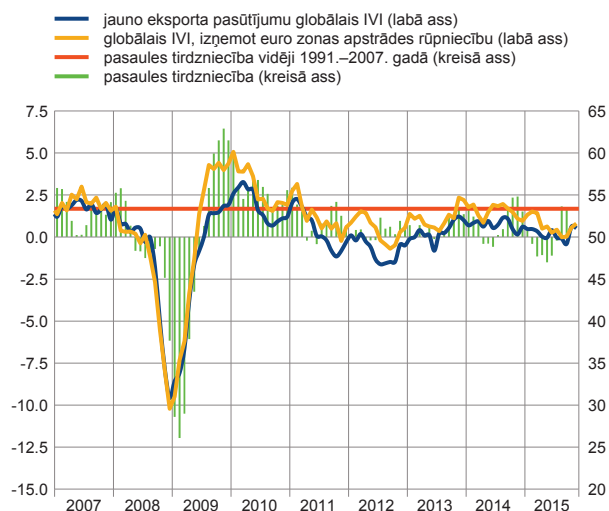
Turpretī izejvielas eksportējošās JTEV vēl arvien izjūt izejvielu cikla noslēguma sekas, galvenokārt pasliktinoties tirdzniecības nosacījumiem. Krievijā saglabājas palielinātas finansējuma izmaksas, augsta nenoteiktība un vāja uzņēmēju konfidence. Vienlaikus zemāki naftas tirdzniecības ieņēmumi ierobežo valdības izdevumus. Ekonomiskā lejupslīde Brazīlijā krasi saasinājusies, jo ekonomisko aktivitāti negatīvi ietekmē politiskā nenoteiktība, tirdzniecības nosacījumu pasliktināšanās, kā arī stingrāki monetārie un finansēšanas nosacījumi.

2015. gada 1. pusgadā pasaules tirdzniecības norises bija neparasti vājas. 2015. gada 1. pusgada datiem veikta būtiska lejupvērsta korekcija, un tie tagad liecina par norisi, kas nav pieredzēta kopš 2009. gada 1. pusgada – pasaules tirdzniecības sarukumu. Krasi lejupslīde dažās lielākajās JTEV un dažu attīstīto valstu, īpaši Apvienotās Karalistes, datu svārstīgums pazeminājis pasaules kopējo rādītāju. 2015. gada 1. pusgadā imports Krievijā saruka gandrīz par 25%, bet 2. ceturksnī Brazīlijā – aptuveni par 9%. Importa kritumu abās valstīs daļēji var attiecināt uz iekšzemes pieprasījuma sarukumu un strauju valūtas kursa pazemināšanos, tomēr šo norišu spēks bija daudz lielāks, nekā varētu spriest pēc agrāk novērotajām sakarībām. Arī Ķīnā un Indijā importa apjoms bijis pārsteidzoši mazs.

3. attēls

Pasaules preču tirdzniecība

(triju mēnešu pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem; %; devums; procentu punktos (kreisā ass); difūzijas indekss (labā ass))

Avoti: Markit, CPB un ECB aprēķini.

Piezīme. IVI jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada novembrī un pasaules tirdzniecības jaunākais novērojums atbilst stāvoklim 2015. gada septembrī.

Pieejamie tirdzniecības dati un apsekojumi liecina, ka pasaules tirdzniecības izaugsme sasniegusi pagrieziena punktu un atkal kļuvusi pozitīva.

Jaunākie Ķīnas, Japānas un Apvienotās Karalistes dati liecina, ka importā noticis būtisks pavērsiens un tā pieaugums 3. ceturksnī bijis pozitīvs. Tirdzniecība Brazīlijā joprojām sašaurinās, bet tās sarukuma temps kļuvis lēnāks, tādējādi veicinot pasaules tirdzniecības kopējo kāpumu 3. ceturksnī. Pasaules tirdzniecības pieaugumu vēl vairāk nosaka pasaules preču tirdzniecības paplašināšanās un jauno eksporta pasūtījumu globālā IVI pieauguma atjaunošanās oktobrī un novembrī (sk. 3. att.). Turpmāk gaidāma tikai ļoti pakāpeniska, globālās aktivitātes atjaunotnei atbilstoša pasaules tirdzniecības nostiprināšanās, neatjaunojoties pirms finanšu krīzes vērotajam dinamismam. Kopumā attiecībā uz globālo IKP nākotnē tiek prognozētas samērā nemainīgas pasaules importa un euro zonas ārējā pieprasījuma norises. Paredzams, ka pēc mērenas atjaunotnes 2015. gadā un 2016. gadā pasaules imports palielināsies atbilstoši globālā IKP izaugsmei. Tādējādi tirdzniecības elastība būs būtiski mazāka nekā pirms finanšu krīzes.

Kopumā globālās izaugsmes perspektīva joprojām ir pakāpeniska un nevienmērīga atveseļošanās. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, kurām finanšu un preču cenu pieņēmumu aktualizēšanas termiņš bija 12. novembris, paredzēts, ka pasaules (neietverot euro zonu) reālā IKP izaugsme pakāpeniski paātrināsies no 3.1% 2015. gadā līdz 3.6% 2016. gadā un 3.9% 2017. gadā. Gaidāms, ka euro zonas ārējais pieprasījums pieaugs no -0.1% 2015. gadā līdz 2.7% 2016. gadā un 3.8% 2017. gadā. Salīdzinājumā ar 2015. gada septembra ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm tas nozīmē pasaules izaugsmes lejupvērstu korekciju, galvenokārt atspoguļojot sliktāku perspektīvu visās JTEV, nekā gaidīts. Euro zonas ārējā pieprasījuma korekcijas ir būtiskākas galvenokārt 2015. gada 1. pusgadā veiktās datu pārskatīšanas dēļ.

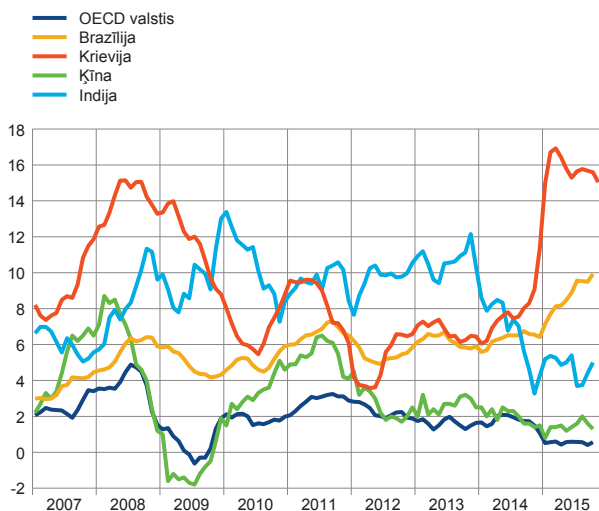
Riski globālās aktivitātes perspektīvai, īpaši JTEV, joprojām ir lejupvērsti.

Galvenie no tiem saistīti ar spēcīgāku lejupslīdi jaunajās tirgus ekonomikas valstīs, t.sk. Ķīnā. Iespējams, ka stingrāki finansēšanas nosacījumi, lielāka politiskā nenoteiktība un sarūkošas izejvielu cenas pastiprinās esošo makroekonomisko nelīdzsvarotību, graus konfidenci un kavēs izaugsmi vairāk, nekā gaidīts. Ar ģeopolitiskie riski turpina ietekmēt attīstības perspektīvu, un augošā spriedze, īpaši Vidējos Austrumos, varētu negatīvi ietekmēt pasaules izaugsmi. Citu lejupvērstu risku rada ASV labvēlīgās monetārās politikas mazināšanās pasaules valstu dažādo politiku apstākļos. Attiecībā uz augšupvērstajiem riskiem naftas cenu pazemināšanās kopumā atspoguļosies galvenokārt kā pozitīva piedāvājuma dati. Kopumā tam vajadzētu labvēlīgi ietekmēt globālo izaugsmi tādā ziņā, ka naftu importējošo

4. attēls

Patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Piezīme. Jaunākais novērojums Krievijai atbilst stāvoklim 2015. gada novembrī un pārējām valstīm – 2015. gada oktobrī.

valstu darbības ieguvumi ar uzviju kompensēs naftu eksportējošo valstu zaudējumus.

Pasaules cenu norises

Globālā inflācija saglabājusies ļoti zemā līmenī, atspoguļojot naftas cenu sarukumu. Patēriņa cenu gada inflācija OECD valstīs oktobrī paaugstinājās līdz 0.6% (iepriekšējā mēnesī – 0.4%), jo nedaudz pieauga pārtikas cenas un enerģijas cenu ietekme vairs nebija tik negatīva (sk. 4. att.). Enerģijas cenas turpināja sarukt jau 13. mēnesi pēc kārtas, oktobrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinoties par 11.6%, bet pārtikas cenu inflācija paaugstinājās līdz 1.5%. OECD valstīs gada inflācija (neietverot pārtiku un enerģiju) oktobrī saglabājās nemainīga (1.8%). No lielākajām ārpus OECD esošajām valstīm inflācijas līmenis bija ļoti augsts Brazīlijā un Krievijā, lai gan Krievijā tas bija sarucis; savukārt Ķīnā inflācija pazeminājās līdz 1.3%.

Pēc stabilizēšanās septembrī un oktobrī naftas cenas kopš novembra sākuma saruka vēl vairāk.

Pasaules naftas ražošanas apjoms joprojām bija liels, un globālajā naftas tirgū turpinājās pārprodukcija, lai gan 2015. gada 3. ceturksnī globālais naftas pieprasījums sasniedza augstāko līmeni piecu gadu laikā. OPEC dalībvalstis turpina naftas ražošanu gandrīz rekordlielā apjomā, un arī ārpus OPEC esošo valstu izlaide joprojām ir paaugstināta, jo ASV slānekļa naftas ražošanas sarukumu kompensēja rekordlīmeņa ražošana Krievijā. OECD valstu naftas krājumi turpināja augt un 2015. gada 3. ceturkšņa beigās sasniedza gandrīz rekordaugstu līmeni, kas palielināja lejupvērsto spiedienu uz naftas cenām. Zemāku metāla cenu ietekmē naftas izejvielu cenas kopš oktobra beigām ir nedaudz sarukušas.

Turpmāk gaidāma neliela globālās inflācijas paaugstināšanās. Agrākais naftas un citu izejvielu cenu sarukums turpinās slāpēt inflācijas spiedienu īstermiņā. Pēc tam enerģijas komponenta negatīvajai ietekmei vajadzētu mazināties, jo sāk izzust naftas cenu agrākās lejupslīdes sekas. Turklāt augšupvērstā naftas nākotnes līgumu līkne liecina, ka arī globālā inflācija pakāpeniski paaugstināsies. Tomēr tas, ka produkcijas izlaides starpība attīstītajās valstīs lēnām samazinās, bet vairākās JTEV palielinās, vēl arvien liecina par lielu neizmanto tu ražošanas jaudu apjomu globālā līmenī, kas vidējā termiņā varētu joprojām mazināt globālo pamatinflāciju.

2. Finanšu norises

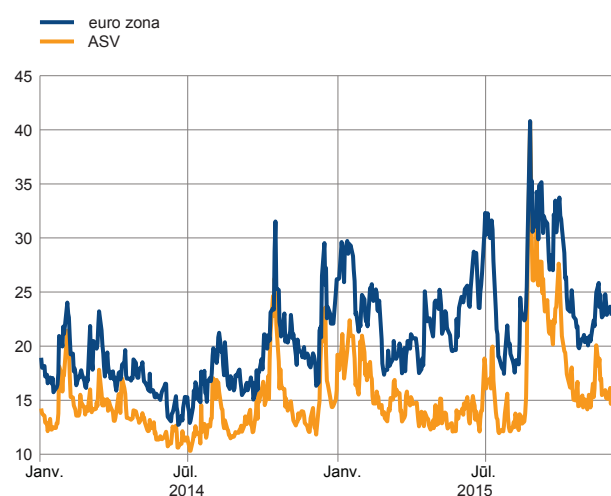
No septembra sākuma līdz decembra sākumam euro zonas finanšu tirgus apstākļi pakāpeniski uzlabojās pēc spēcīga svārstīguma perioda saistībā ar norisēm Ķīnā. Uzlabošanas veicināja tirgus gaidas attiecībā uz turpmāku monetārās politikas stimulu ieviešanu euro zonā, kas kļuva vēl spēcīgākas pēc Padomes oktobra sanāksmes. Šīs gaidas attiecībā uz turpmākiem stimulējošiem monetārās politikas

pasākumiem izraisīja būtisku valdības obligāciju peļņas likmju kritumu euro zonas valstīs, euro zonas 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējam ar IKP svērtajam rādītājam samazinoties vairāk nekā par 40 bāzes punktiem (decembra sākumā – 1.02%). Kapitāla vērtspapīru tirgi euro zonā un ASV būtiski nostiprinājās, kompensējot lielu daļu vasaras gaitā vērotā krituma. No septembra sākuma līdz decembra sākumam euro kurss nozīmīgi samazinājās, atspoguļojot tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas un ASV monetārās politikas atšķirīgu dinamiku.

5. attēls

Kapitāla vērtspapīru tirgus implicētais svārstīgums

(gadā; %)

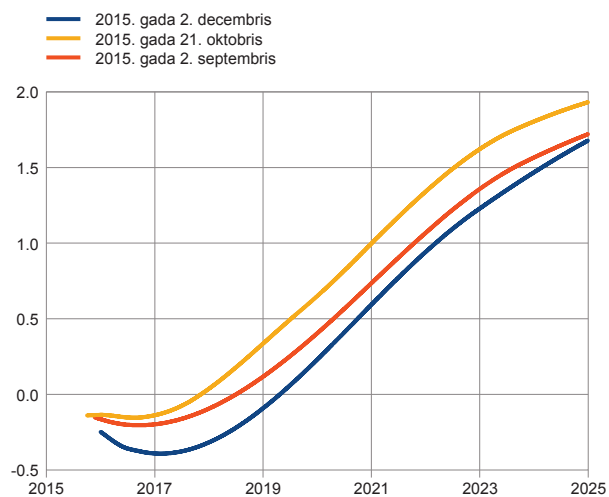
Avots: Bloomberg.

Piezīmes. Attiecībā uz euro zonu lietots VSTOXX indekss, kas mēra implicēto svārstīgumu iespēju līgumiem uz kapitāla vērtspapīru cenu indeksu Dow Jones EURO STOXX. Attiecībā uz ASV lietots VIX indekss, kas mēra implicēto svārstīgumu iespēju līgumiem uz kapitāla vērtspapīru cenu indeksu S & P 500. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. decembrī.

6. attēls

EONIA nākotnes procentu likmes

(gadā; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

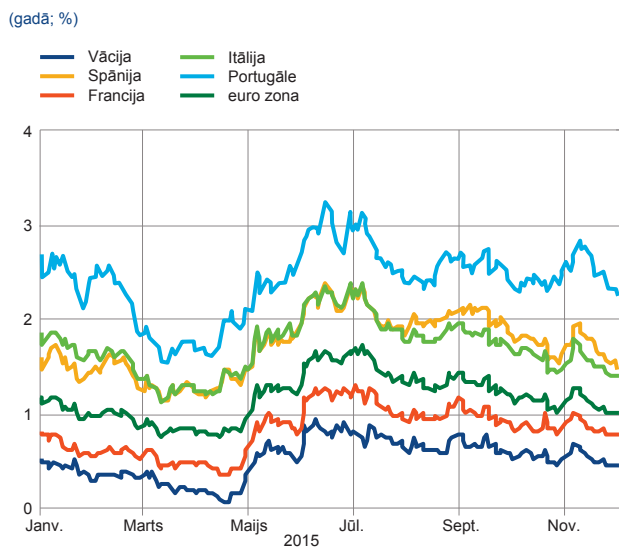
Euro zonas finanšu tirgus apstākļi no septembra sākuma līdz decembra sākumam pakāpeniski uzlabojās, atspoguļojot tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas un ASV monetārās politikas atšķirībām.

Augustā novērotā paaugstinātā nenoteiktība, kas bija saistīta ar bažām par norisēm Ķīnā, aplūkojamā periodā samazinājās. Tas noteica pakāpenisku finanšu tirgus apstākļu uzlabošanu, kapitāla vērtspapīru tirgus svārstīguma rādītājiem, kas liecina par finanšu tirgus nenoteiktību, pēc augusta beigās novērotā augstā līmeņa būtiski sarūkot (sk. 5. att.). Euro zonas finanšu tirgus apstākļu vispārējā uzlabošanās kļuva vēl spēcīgāka, pēc Padomes oktobra sanāksmes palielinoties tirgus gaidām attiecībā uz turpmāku stimulējošo monetārās politikas pasākumu veikšanu euro zonā.

EONIA nākotnes procentu likmju līkne visiem termiņiem pazeminājās, īsāko termiņu daļā sarūkot būtiski zemāk par noguldījumu iespējas procentu likmi. No septembra sākuma līdz Padomes 22. oktobra sanāksmei EONIA nākotnes procentu likmju līkne kļuva lēzenāka, jo ilgāka termiņa nākotnes procentu likmes samazinājās līdz pat 25 bāzes punktiem, bet īsāko termiņu daļa saglabājās tuvu noguldījumu iespējas procentu likmei, kas bija –0.20% (sk. 6. att.). Pēc tam tirgus gaidas attiecībā uz turpmāku noguldījumu iespējas procentu likmes sarūkumu pieauga. Tas noteica būtisku tuvākā termiņa EONIA nākotnes procentu likmju samazināšanos.

7. attēls

Atsevišķu euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.
Piezīmes. Postenis "euro zona" norāda valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējo ar IKP svērtu rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. decembrī.

No septembra sākuma līdz decembra sākumam, pakāpeniski palielinoties likviditātes pārpalikumam, EONIA samazinājās. Pēc pakāpeniskas samazināšanās septembrī, sarūkot no aptuveni -0.12% līdz aptuveni -0.14% , no oktobra sākuma līdz decembra sākumam EONIA stabilizējās un vidēji bija -0.14% . Šīs norises notika apstākļos, kad pakāpeniski pieauga likviditātes pārpalikums, ko galvenokārt noteica ECB paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros veiktās iegādes. Sīkāka informācija par euro zonas likviditātes apstākļiem un monetārās politikas operācijām sniegta 1. ielikumā.

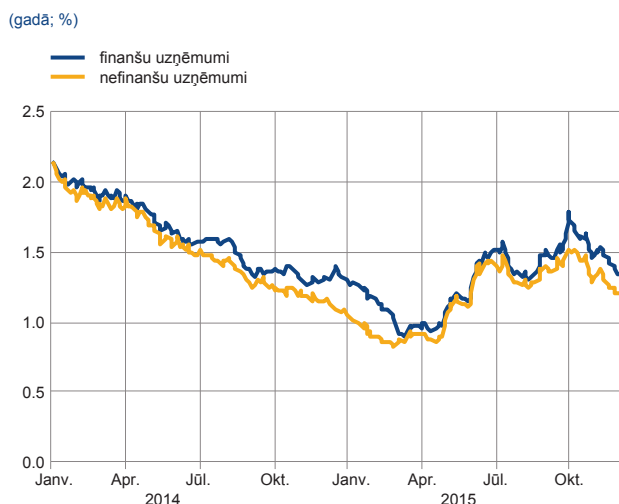
Valdības obligāciju peļņas likmes euro zonā samazinājās saistībā ar gaidām, ka ECB veiks turpmākus stimulējošus monetārās politikas pasākumus. Kopumā euro zonas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju vidējais ar IKP svērtais rādītājs no septembra sākuma līdz decembra sākumam samazinājās vairāk nekā par 40 bāzes punktiem (2. decembrī – 1.02%). Tas bija tikai nedaudz augstāks par vēsturiski zemāko rādītāju, kāds tika novērots pirms valdības obligāciju pārcenošanas aprīlī (sk. 7. att.).

Spēcīgāks kritums bija vērojams euro zonas valstīs ar zemāku reitingu, izraisot turpmāku valdības obligāciju peļņas likmju starpību samazināšanos salīdzinājumā ar Vāciju.

Gan finanšu, gan nefinanšu uzņēmumu finansēšanas nosacījumi euro zonā uzlabojās, krītoties uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmēm. Septembrī uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmes palielinājās, bet pēc tam atlikušajā aplūkojamā perioda daļā spēcīgi saruka, finanšu un nefinanšu uzņēmumu obligāciju

8. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmes

Avoti: iBoxx un ECB.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. decembrī.

9. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(2014. gada 1. janvāris = 100)

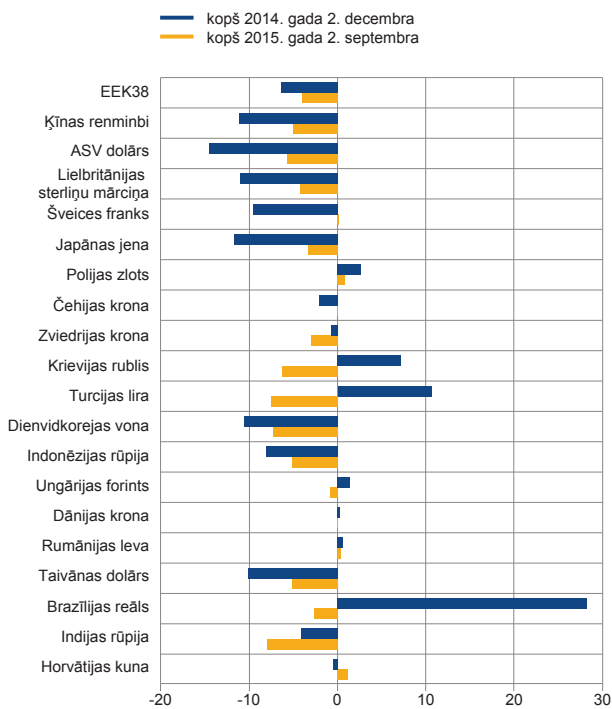

Avots: Thomson Reuters.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. decembrī.

10. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(%)

Avots: ECB.

Piezīmes. Pārmaiņas (%) salīdzinājumā ar 2015. gada 2. decembri. EEK38 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 38 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām.

ienesīguma likmēm kopumā samazinoties aptuveni par 20 bāzes punktiem (sk. 8. att.).

Euro zonas kapitāla vērtspapīru tirgi aplūkojamā periodā būtiski nostiprinājās, kompensējot lielu daļu vasarā novērotā krituma.

Euro zonas kapitāla vērtspapīru cenas, ko mēra ar *Dow Jones EURO STOXX broad* indeksu, aplūkojamā periodā palielinājās par 9%. To noteica ar jaunajām tirgus ekonomikas valstīm saistīto bažu mazināšanās un gaidas, ka ECB veiks turpmākus stimulējošus monetārās politikas pasākumus (sk. 9. att.). Vienlaikus ASV kapitāla vērtspapīru cenas, ko mēra ar S & P 500 indeksu, pieauga aptuveni par 7%.

No septembra sākuma līdz decembra sākumam euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē samazinājās par 4.0% (sk. 10. att.).

Euro kursa sarukums sākās pēc Padomes oktobra sanāksmes, atspoguļojot tirgus gaidas attiecībā uz turpmākiem monetārās politikas lēmumiem. Divpusējā izteiksmē euro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās par 5.7%. Tas saruka arī attiecībā pret Ķīnas renminbi, Lielbritānijas sterliņu mārciņu, Japānas jenu un Zviedrijas kronu, kā arī pret daudzu jauno tirgus ekonomikas valstu valūtām (īpaši attiecībā pret Krievijas rubli, kas nedaudz nostiprinājās pēc iepriekš novērotā krasā krituma) un izejvielas eksportējošo valstu valūtām. Vienlaikus euro kopumā saglabāja stabilitāti attiecībā pret Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu valūtām. Dānijas kronas kurss joprojām bija tuvu tās VKM II centrālajam kursam.

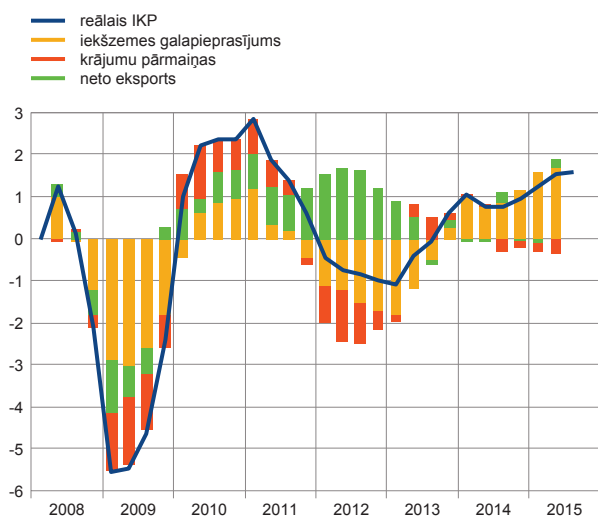
3. Saimnieciskā darbība

Euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās turpinājusi pakāpeniski nostiprināties, un to arvien vairāk veicina iekšzemes pieprasījums. 2015. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni euro zonas reālais IKP palielinājās par 0.3%, tādējādi secīga darbības pieauguma periodam sasniedzot divarpus gadus. Jaunākie īstermiņa rādītāji liecina par pastāvīgu mērenu IKP pieaugumu īstermiņā,

11. attēls

Euro zonas reālais IKP un tā struktūra

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, devums; procentu punktos)

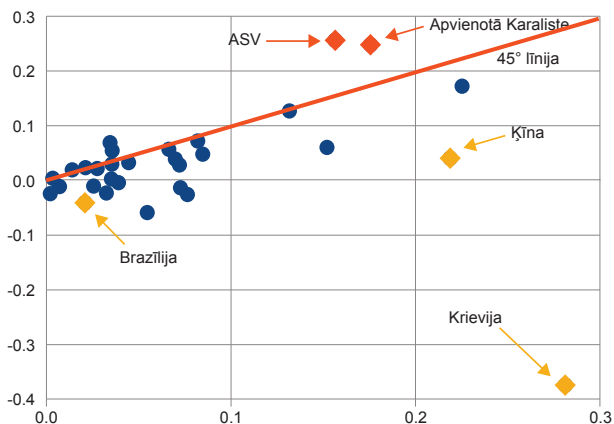
Avots: Eurostat.

12. attēls

Valstu devums euro zonas preču eksportā

(gada vidējais devums; procentu punktos)

x ass: 2001. gada 1. ceturksnis–2007. gada 4. ceturksnis
y ass: 2013. gada 1. ceturksnis–2015. gada 3. ceturksnis

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie 2015. gada 3. ceturkšņa dati attiecas uz pilnu ceturksni, izņemot Apvienoto Karalisti un citas ārpus euro zonas esošās ES valstis. Zilie punkti attiecas uz kopējo ārpus euro zonas veikto eksportu uz galvenajām tirdzniecības partnervalstīm.

un gaidāms, ka, vairākiem pozitīviem faktoriem veicinot iekšzemes pieprasījumu, saimnieciskās darbības atjaunošanās turpināsies. ECB stimulējošās monetārās politikas pasākumu ietekmes transmisija reālajā tautsaimniecībā turpinās, vēl vairāk atvieglojot kredītu nosacījumus, kuri veicinās ieguldījumu uzņēmējdarbībā kāpumu. Zemās naftas cenas, kuras palielinājušas mājsaimniecību pirktspēju un uzņēmumu peļnītspēju, kāpina privāto patēriņu un veicina ieguldījumus. Tomēr euro zonas tautsaimniecības atveseļošanos joprojām mazina nelielas izaugsmes perspektīvas jaunajās tirgus ekonomikas valstīs un mērena pasaules tirdzniecība. Ņemot vērā šos kompensējošos faktorus, Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai kopumā neatšķiras no ECB speciālistu 2015. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm.

Euro zonas reālais IKP 2015. gada 3. ceturksnī turpināja palielināties, lai gan nedaudz lēnāk nekā 2. ceturksnī.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi reālais IKP 2015. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.3% (2. ceturksnī – par 0.4%). Gada izteiksmē tas bija augstākais kopš 2011. gada 2. ceturkšņa novērotais pieauguma temps (sk. 11. att.). Īstermiņa rādītāji un valsts līmeņa informācija liecina par iekšzemes pieprasījuma, īpaši privātā patēriņa, pastāvīgiem pozitīviem ceturkšņa devumiem. Izaugsmi kavēja ieguldījumu mazināšanās būvniecībā un neto eksporta sarukums, neto eksportam atspoguļojot nelielu ārējās vides pasliktināšanos.

Pašreizējās atveseļošanās procesā jaunās tirgus ekonomikas valstis devušas mazāku ieguldījumu eksporta izaugsmē nekā pirms krīzes.

Kopš 2013. gada iekšzemes pieprasījums attīstījās valstīs, piemēram, ASV un Apvienotajā Karalistē, bijis samērā spēcīgs un apvienojumā ar valūtas kursu norisēm, kas vērojamas kopš 2014. gada vidus, veicinājis šo valstu tautsaimniecību lielāku devumu euro zonas eksporta kāpumā (sk. 12. att.). Vienlaikus lielās jaunās tirgus ekonomikas valstīs, piemēram, Ķīna un Krievija,

kurās pirms krīzes bija nozīmīgas euro zonas eksporta pieauguma veicinātājas, atveseļošanās periodā samazinājušas savu devumu eksporta kāpumā līdz ļoti nelielam vai negatīvam.

Raugoties nākotnē, ārējā pieprasījuma pakāpeniskas atjaunošanās ietekmē euro zonas eksportam vajadzētu palielināties. Iespējams, ka vājš jaunās tirgus ekonomikas valstu izaugsmes temps joprojām mazinās euro zonas eksportu,

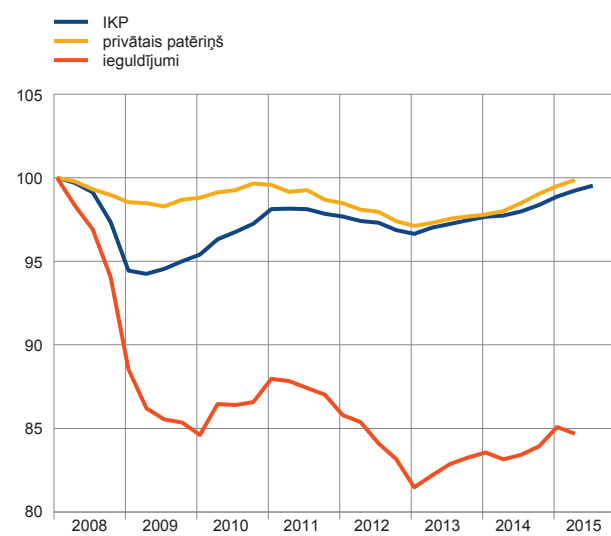
savukārt attīstīto valstu izaugsmes nostiprināšanās to veicinās. Preču tirdzniecības mēneša dati par augustu un septembri apstiprina eksporta kāpuma pasliktināšanās tendences 2015. gada 3. ceturksnī līdz ar Brazīlijas, Ķīnas un Krievijas negatīvu devumu euro zonas gada eksportā. Vienlaikus šķiet, ka eksporta apjoms uz attīstītajām valstīm saglabājies liels. Turklāt apsekojuma rādītāji liecina, ka tuvākajā laikā eksporta darbība nedaudz pieaugs, jo 2015. gada 3. ceturksnī pēc divu ceturkšņu negatīvas izaugsmes pasaules preču tirdzniecība palielinājās. Globālajai aktivitātei un tirdzniecībai pakāpeniski atjaunojoties un ņemot vērā euro kursa kritumu, gaidāms, ka euro zonas eksporta kāpums pieaugs.

Pēc divarpus gadus ilguša secīga darbības pieauguma reālais IKP pašlaik ir gandrīz tāds pats kā 2008. gada 1. ceturksnī. Notiekošo atveseļošanās procesu joprojām veicina iekšzemes pieprasījums, īpaši privātais patēriņš, kurš bijis galvenais atveseļošanās virzītājspēks (sk. 13. att.). Ieguldījumi joprojām ir aptuveni par 15% mazāki nekā pirms krīzes sasniegtais maksimums 2008. gada 1. ceturksnī.

13. attēls

Euro zonas reālais IKP, privātais patēriņš un ieguldījumi

(indekss: 2008. gada 1. ceturksnis = 100)

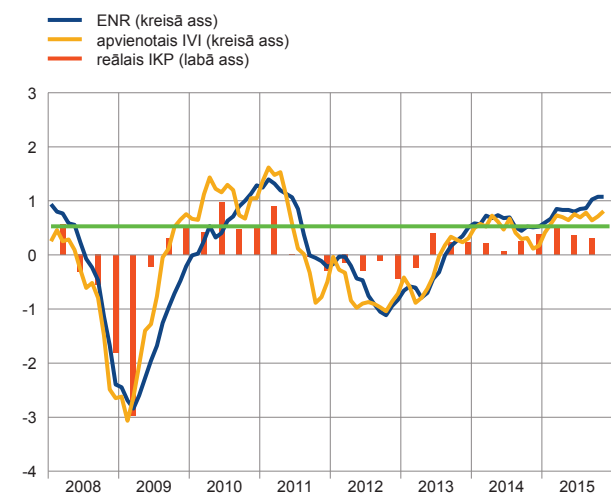

Avots: Eurostat.

14. attēls

Euro zonas reālais IKP, apvienotais IVI un ENR

(kreisā ass: difūzijas indekss un procentu starpības; labā ass: ceturkšņa pieauguma temps)

Avoti: Markit, Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts un Eurostat. Piezīme: IVI un ENR normalizēti.

Īstermiņa rādītāji liecina, ka tautsaimniecības ekonomiskā atveseļošanās joprojām norit tempā, kas līdzīgs 3. ceturksnī reģistrētajam.

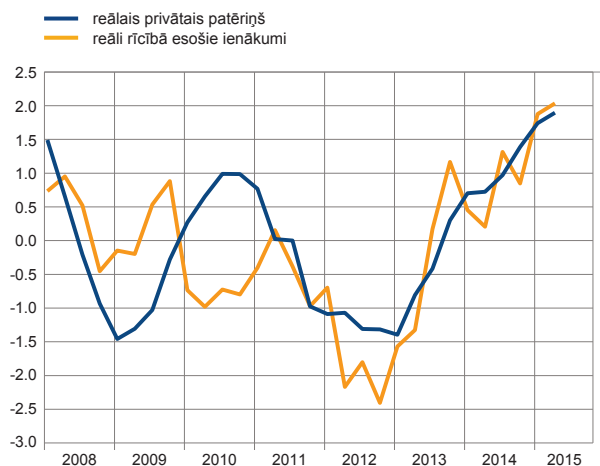
Līdz novembrim pieejamie apsekojumu dati norāda uz pastāvīgu mērenu izaugsmi tuvākajā laikā. Gan Eiropas Komisijas ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ENR), gan apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI) no septembra līdz novembrim nedaudz uzlabojās (sk. 14. att.). Novembrī abi rādītāji bija augstāki par attiecīgo ilgtermiņa vidējo līmeni. Citi līdz 3. ceturksnim pieejamie mēneša dati, piemēram, rūpnieciskajai ražošanai (neietverot būvniecību), bija vāji, un ECB rādītāji par jaunajiem rūpniecības pasūtījumiem septembrī samazinājās. Tas, iespējams, saistīts ar euro zonas eksporta sarukumu 3. ceturksnī.

15. attēls

Euro zonas privātais patēriņš un reāli rīcībā esošie ienākumi

(gada kāpuma temps)

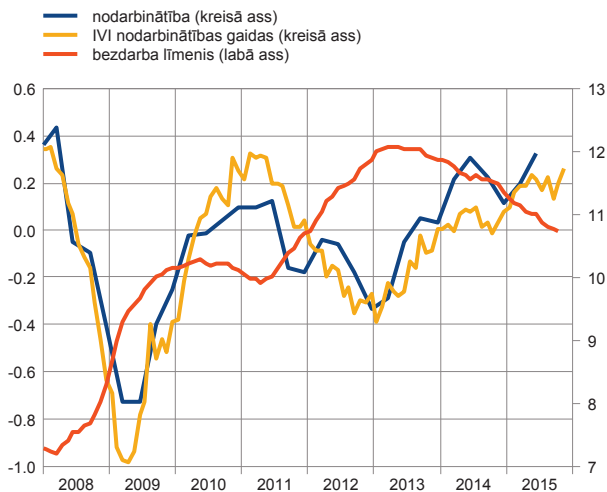

Avots: Eurostat.

16. attēls

Euro zonas nodarbinātība, IVI nodarbinātības gaidas un bezdarbs

(kreisā ass: ceturksņa pieauguma temps; indekss; labā ass: darbaspēks; %)

Avots: Eurostat.

Privātais patēriņš ir galvenais atveseļošanās virzītājspēks, un to veicina uzlabojumi euro zonas darba tirgos.

Labvēlīgas mājsaimniecību reāli rīcībā esošo ienākumu norises kopš atveseļošanās sākuma 2013. gada sākumā veicina privāto patēriņu (sk. 15. att.). Lai gan daudzu valstu mājsaimniecības joprojām koriģē bilances un samazina aizņemto līdzekļu īpatsvaru, šķiet, šādas korekcijas privāto patēriņu ierobežo mazāk nekā iepriekš. Mazumtirdzniecība un reģistrēto jauno vieglo automobiļu skaits septembrī turpināja palielināties (salīdzinājumā ar 2. ceturksni – par 0.6%), un novembrī pieaugusi patērētāju konfidence liecina par privātā patēriņa pastāvīgu stabilu kāpumu turpmākajā periodā. Kopš 2014. gada vidus naftas cenu sarukums palielinājis reāli rīcībā esošos ienākumus, lai gan mājsaimniecību pirktspējas stiprināšana atspoguļo lielākus darba ienākumus pēc pakāpeniskas situācijas uzlabošanās euro zonas darba tirgos. Kopš atveseļošanās sākuma¹ līdz 2015. gada 2. ceturksnim nodarbināto skaits bija palielinājies vairāk nekā par diviem miljoniem, un septembrī bezdarba līmenis sasniedza 10.8% (zemākais līmenis kopš 2012. gada sākuma). Jaunākie rādītāji, piemēram, apsekojumi, liecina par pastāvīgu situācijas uzlabošanos euro zonas darba tirgos tuvākajā laikā (sk. 16. att.).

Neraugoties uz šīm pozitīvajām norisēm, euro zonas bezdarba līmenis joprojām ir augsts, un, ņemot vērā pašreizējo samazinājuma tempu, būs nepieciešams ilgs laiks, lai atgrieztos pirmskrīzes līmenī.

Turklāt, lai gan euro zonas bezdarba līmenis kopš 2013. gada vidus būtiski sarucis, plašāki darba tirgus atslābuma rādītāji, kuros ņemtas vērā to iedzīvotāju grupas, kuri spiesti strādāt nepilnu darba laiku vai pametuši darba tirgu, joprojām ir augsti. Pašlaik aptuveni septiņi miljoni cilvēku (5% darbaspēka) spiesti strādāt nepilnu darba laiku, jo trūkst pilnas slodzes darba, un vīlušos darba ņēmēju (kuri atmetuši cerības atrast darbu un pametuši darba tirgu)

skaits ir vairāk nekā seši miljoni. Šo iemeslu dēļ euro zonas darba tirgus joprojām ir ievērojami vājāks, nekā par to liecina bezdarba līmenis.

Notiekošās atveseļošanās periodā ieguldījumu kāpums nav bijis pietiekams virzītājspēks.

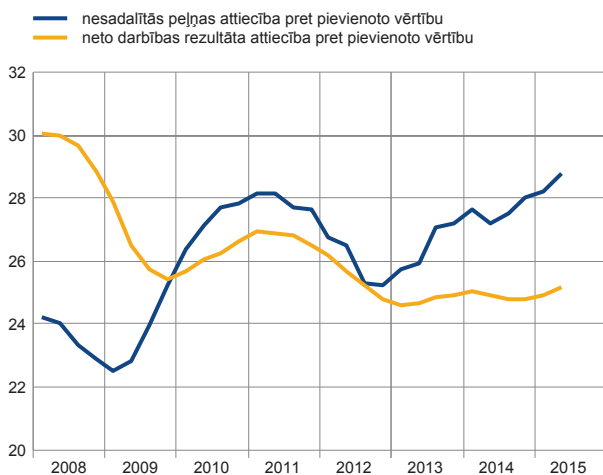
Lai gan ieguldījumi uzņēmējdarbībā kopš 2013. gada 1. ceturksņa

¹ Euro zonas nodarbinātības norišu pārskatu sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" rakstā *What lies behind the recent rebound in euro area employment* ("Kas noteica neseno euro zonas nodarbinātības pieauguma atsākšanos?").

17. attēls

Neto darbības rezultāts un euro zonas nefinanšu sabiedrību nesadalītā peļņa

(pievienotā vērtība; %)

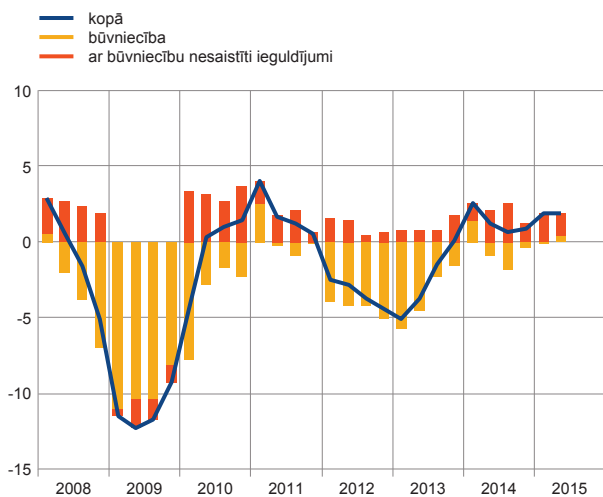

Avots: Eurostat.

18. attēls

Euro zonas kopējo ieguldījumu kāpums

(gada kāpuma temps; devums; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

palielinājušies, 2015. gada 2. ceturksnī tie bija vāji un, visticamāk, tādi saglabājās arī 3. ceturksnī. Tomēr bija vērojamas arī dažas pozitīvas pazīmes, piemēram, pakāpeniska kredītu piedāvājuma nosacījumu uzlabošanās, mazāk ierobežojoša pieprasījuma situācija un uzņēmumu peļņas kāpuma atsākšanās. Nesadalītā peļņa un neto darbības rezultāts liecina par pastāvīgiem uzņēmumu pelnītspējas uzlabojumiem (sk. 17. att.), kas ļoti stimulējošas monetārās politikas apstākļos joprojām veicinās ieguldījumus uzņēmējdarbībā, jo kredītu nosacījumi pastāvīgi tiek atviegloti un pieprasījums nostiprinās.

Ekonomiskie rādītāji liecina par ieguldījumu uzņēmējdarbībā pakāpenisku nostiprināšanos turpmākajā periodā.

Turpinoties kapitālpreču rūpnieciskās ražošanas kāpumam (3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – 0.3%) un kapitālpreču nozares konfidences rādītājiem pārsniedzot ilgtermiņa vidējo līmeni, pieprasījuma nosacījumi uzlabojas (no zema līmeņa). Ražošanas jaudu noslodzes palielināšanās un nepieciešamība pēc vairākus gadus ilgās ierobežotās ieguldījumu aktivitātes modernizēt pamatlīdzekļus veicinās kapitālizdevumus. Lai gan pieprasījuma nosacījumi pakāpeniski uzlabojas, tie joprojām ir ieguldījumu uzņēmējdarbībā galvenais ierobežojums un vienlaikus ar politikas nenoteiktību un citiem strukturāliem šķēršļiem pašlaik kavē uzņēmumu ieguldījumu izdevumus (sk. 2. ielikumu par ECB euro zonā darbojošos lielo uzņēmumu apsekojuma rezultātiem). Palielinoties peļņai, finansēšanas nosacījumi kļūst arvien labvēlīgāki un konfidence turpina uzlabot ieguldījumus uzņēmējdarbībā.

Gaidāms, ka ieguldījumi būvniecībā, kuri kopš krīzes sākuma kavējuši kopējo ieguldījumu kāpumu, pakāpeniski augs.

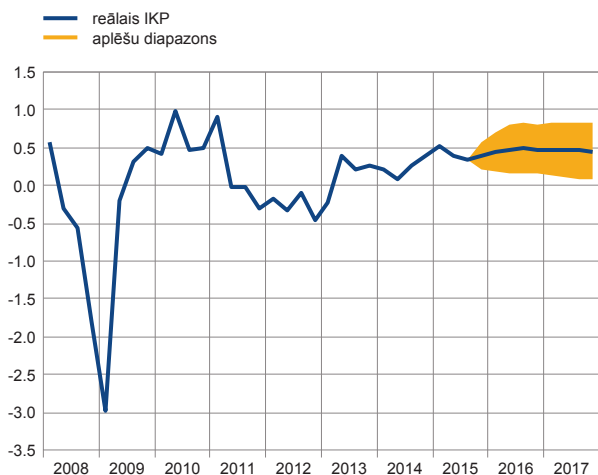
Pēckrīzes periodā daudzos euro zonas mājokļu tirgos veikto lielo korekciju rezultātā ieguldījumi būvniecībā joprojām ir nelieli (sk. 18. att.). 2. ceturksnī ieguldījumi būvniecībā turpināja

samazināties un saglabājās līmenī, kas bija daudz zemāks nekā pirms krīzes. Tie, iespējams, tuvākajā laikā joprojām būs vāji, jo septembrī bija vērojams tikai neliels būvniecības produkcijas kāpums (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – 0.1%). Tomēr ļoti labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem un zemām hipotēku kredītu procentu likmēm vienlaikus ar māsaimniecību rīcībā esošo ienākumu pieaugumu turpmākajā periodā vajadzētu palielināt mājokļu pieprasījumu. To tiešām apstiprina mājokļu tirgus nostiprināšanās pazīmes un pieteikumu būvatļauju saņemšanai skaita pieaugums dažās valstīs.

19. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(ceturkšņa kāpuma temps)

Avoti: Eurostat un ECB interneta vietnē 2015. gada 3. decembrī publicētais raksts "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

Paredzams, ka euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās nākamo divu gadu laikā nostiprināsies, vairākiem pozitīviem faktoriem veicinot atveseļošanos, kuras virzītājspēks ir iekšzemes pieprasījums.² ECB stimulējošās

monetārās politikas pasākumu ietekmes transmisija reālajā tautsaimniecībā turpinās. Par to liecina tālāka kredītēšanas nosacījumu atvieglošana, nesena pavērsiens kredītu apjoma ziņā un euro efektīvā kursa krituma novēlotā ietekme. Privāto patēriņu un ieguldījumus veicina zemas naftas cenas, kuras palielinājušas mājsaimniecību pirkspēju un uzņēmumu peļņitspēju. Turklāt gaidāms, ka fiskālie atvieglojumi veicinās valdības papildu patēriņu un pārvedumus mājsaimniecībām. Gaidāms, ka iekšzemes pieprasījums turpinās nostiprināties, jo mājsaimniecību un uzņēmumu vajadzības samazināt aizņemto līdzekļu īpatsvaru pakāpeniski samazināsies un situācija darba tirgos turpinās uzlaboties. Vienlaikus euro zonas tautsaimniecības atveseļošanās joprojām kavē ierobežotas izaugsmes perspektīvas jaunajās tirgus

ekonomikas valstīs un mērens pasaules tirdzniecības kāpums, nepieciešamās bilances korekcijas vairākos sektoros un lēnais strukturālo reformu īstenošanas temps. Ņemot vērā šos kompensējošos faktorus, Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai 2015. gadā paredz reālā IKP gada pieaugumu par 1.5%, 2016. gadā – par 1.7% un 2017. gadā – par 1.9% (sk. 19. att.). Tās kopumā neatšķiras no ECB speciālistu 2015. gada septembra iespēju aplēsēm.

Euro zonas izaugsmes perspektīvas riski joprojām ir lejuvērsti. Šie lejuvērstie riski īpaši saistīti ar paaugstināto nenoteiktību attiecībā uz pasaules tautsaimniecības norisēm un plašākiem ģeopolitiskajiem riskiem. Šie riski var kavēt globālo izaugsmi un euro zonas eksporta ārējo pieprasījumu, kā arī nelabvēlīgi ietekmēt konfidenci plašākā nozīmē.

² Sk. ECB interneta vietnē 2015. gada 3. decembrī publicēto rakstu "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

4. Cenas un izmaksas

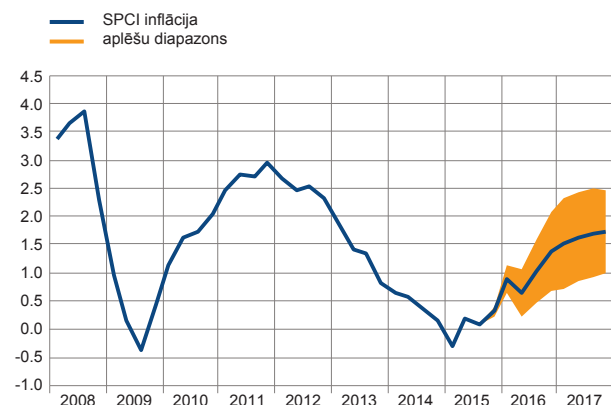
Pēdējos divos mēnešos SPCI inflācijas līmenis atkal kļuvis nedaudz pozitīvs. Pamatojoties uz pieejamo informāciju un biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu pašreizējām cenām, gaidāms, ka SPCI gada inflācija gadu mijā būtiski pieaugs. To galvenokārt noteiks bāzes efekti saistībā ar 2014. gada nogalē vēroto naftas cenu kritumu. Paredzams, ka inflācija 2016. un 2017. gadā turpinās palielināties, un to veicinās ECB monetārās politikas pasākumi, gaidāmā ekonomiskā atveseļošanās un iepriekšējo euro kursa kritumu ietekme. Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz, ka SPCI gada

inflācija 2015. gadā būs 0.1%, 2016. gadā – 1.0% un 2017. gadā – 1.6%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2015. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas prognozes tika koriģētas un nedaudz pazeminātas.

20. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %)

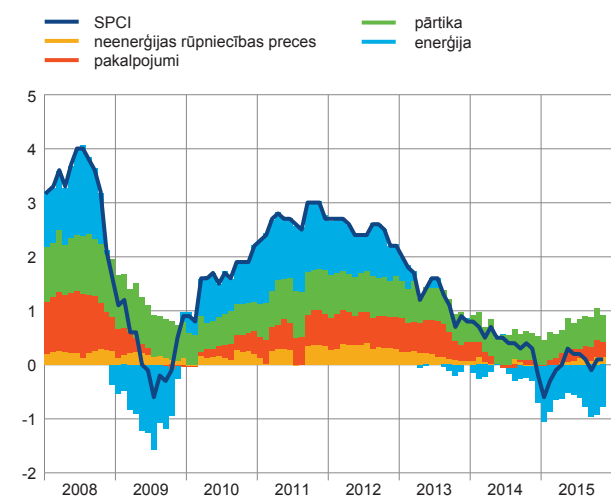

Avoti: Eurostat un ECB interneta vietnē 2015. gada 3. decembrī publicētais raksts "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 3. ceturksnī.

21. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada novembrī (ātrā aplēse).

Kopējā SPCI inflācija visu gadu bijusi ļoti zema vai negatīva, 2014. gada beigās atspoguļojot naftas cenu sarukumu. Naftas cenu dinamikas tendences noteica to, ka SPCI gada inflācija divas reizes – 2015. gada sākumā un atkal rudenī – bija negatīva. Pēdējos divos mēnešos tā atkal sasniegusi nedaudz pozitīvu līmeni. Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi SPCI gada inflācija novembrī bija 0.1% – nemainīga salīdzinājumā ar oktobri un mazliet lielāka nekā septembrī (-0.1%; sk. 20. att.).

Enerģijas cenu norises ierobežoja inflāciju.

Naftas cenu samazinājuma atsākšanās kopš jūnija izraisīja enerģijas cenu gada pārmaiņu tempa ilgstošu sarukumu. Enerģijas cenu devums SPCI visu 2015. gadu bijis ļoti negatīvs (sk. 21. att.). Tomēr straujais kritums oktobrī un novembrī salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi, kas aprēķināts iepriekšējo 12 mēnešu periodam, netika iekļauts gada tempa aprēķināšanā un norādīja uz augšupvērstajiem bāzes efektiem, kas vairāk nekā kompensēja turpmāku enerģijas cenu pazemināšanos. Ja vien naftas cenas turpmāk būtiski nesamazināsies, bāzes efekti, ļoti iespējams, tuvākajos mēnešos arī veicinās turpmāku nozīmīgu enerģijas cenu inflācijas kāpumu (sk. 3. ielikumu).

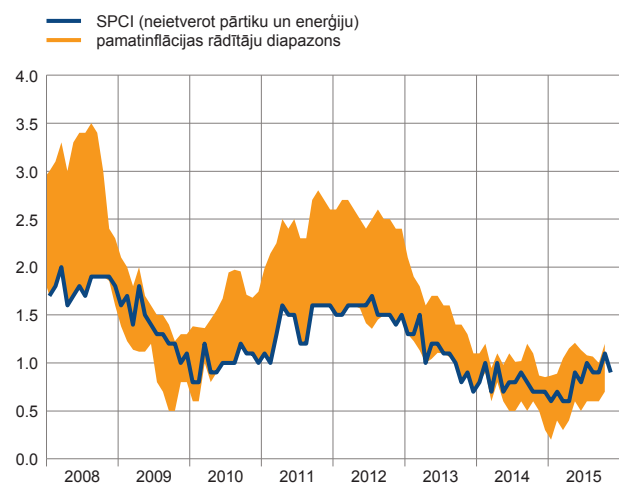
Pārtikas cenu inflācijai kopš 2015. gada sākuma bijusi tendence pieaugt.

Pēdējā laikā neapstrādātās pārtikas cenu inflācija bijusi šāda palielinājuma galvenais virzītājspēks, un no janvāra līdz oktobrim novērotais kāpums bijis 4.0 procentu punkti. Krasais pieaugums līdz oktobrim, iespējams, atspoguļo vasaras

22. attēls

Pamatinflācijas rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

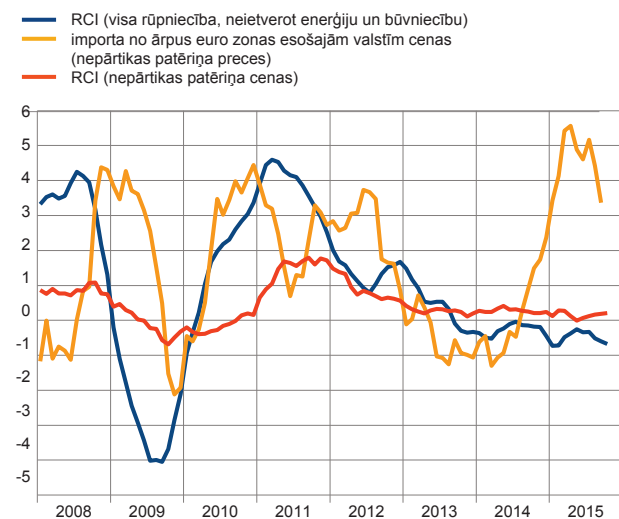
Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Pamatrādītāju diapazonā ņemti vērā šādi rādītāji: SPCI (neietverot enerģiju), SPCI (neietverot neapstrādāto pārtiku un enerģiju), SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju), skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*) (10%), skaitļu kopas vidējais, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%), SPCI mediāna un uz dinamiskā faktora modeli balstīts rādītājs. Jaunākie pieejamie dati par SPCI (neietverot pārtiku un enerģiju; ātrā aplēse) attiecas uz 2015. gada novembri un par visiem citiem rādītājiem – uz 2015. gada oktobri.

23. attēls

Ražotāju cenas un importa cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada oktobrī (RCI) un 2015. gada septembrī (importa cenas).

neparasti karsto laikapstākļu ietekmi uz dārzenu un augļu cenām. Neapstrādātās pārtikas cenu inflācija novembrī nedaudz saruka, bet joprojām bija augsta. Turpretī apstrādātās pārtikas cenu inflācija joprojām bija kopumā stabila, un to mazināja piena produktu cenu kritums.

Pamatinflācija stabilizējusies pēc iepriekšējā 2015. gada sākumā sasniegtā kāpuma no zemākā līmeņa.

Pēc tam, kad SPCI inflācija (neietverot pārtiku un enerģiju) bija svārstījusies šajā līmenī bez noteiktas tendences kopš 2015. gada augusta, novembrī tā bija 0.9%. Citi pamatinflācijas rādītāji¹ dažos pēdējos mēnešos joprojām bijuši samērā stabili (sk. 22. att.). Vērtējot jaunākos SPCI inflācijas (neietverot pārtiku un enerģiju) datus, jāņem vērā, ka pakalpojumu un neenerģijas rūpniecības preču cenu gada pārmaiņu temps arī var katru mēnesi būtiski svārstīties, piemēram, sakarā ar ceļošanu saistītiem komponentiem vai apģērbu un apaviem, kuru cenas var būt ļoti svārstīgas. Plašākā skatījumā pamatinflācijas jaunākās norises atspoguļo zemāka euro kursa augšupvērsto ietekmi salīdzinājumā ar šā gada sākumu un nelielu iekšzemes pieprasījuma pieaugumu. Tomēr nelielu šīs augšupvērstās dinamikas mazināšanos varētu skaidrot ar turpmāku nesenā naftas cenu krituma netiešo ietekmi.

Importa cenas joprojām ir galvenais ar naftas piegādi saistītā augšupvērstā spiediena avots.

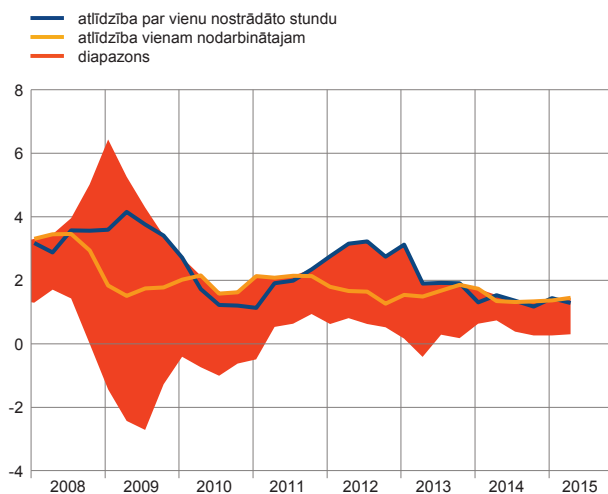
Nepārtikas patēriņa preču importa cenu inflācijas gada kāpuma temps kopš gada sākuma vēl arvien ir spēcīgs, lai gan importa cenu gada pārmaiņu tempa pieaugums nesen nedaudz saruka, atspoguļojot euro kursa palielinājuma no 2015. gada maija līdz oktobra beigām radīto nelielo lejupvērsto spiedienu (sk. 23. att.). Vērtējot iekšzemes faktoros, neenerģijas patēriņa preču ar naftas piegādes cenām saistītā spiediena rādītāji joprojām liecina par vāju dinamiku cenu noteikšanas ķēdē. Nepārtikas patēriņa preču nozarēs iekšzemes ražotāju cenu gada pārmaiņu temps visu gadu svārstījies tikai nedaudz virs nulles. Kopējo ražotāju cenu (neietverot enerģiju un būvniecību) gada pārmaiņu temps arī nesen palēninājies, galvenokārt atspoguļojot starppatēriņa preču ražotāju cenu sarukumu līdz viszemākajam līmenim kopš 2014. marta. Apsekojuma

¹ Plašs pamatinflācijas indeksu kopums sniegts ECB 2015. gada jūlija "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 5 4. ielikumā *Has underlying inflation reached a turning point?* ("Vai pamatinflācija sasniegusi pavērsiena punktu?").

24. attēls

Nominālā darba samaksa un citi iekšzemes izmaksu spiediena rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %)

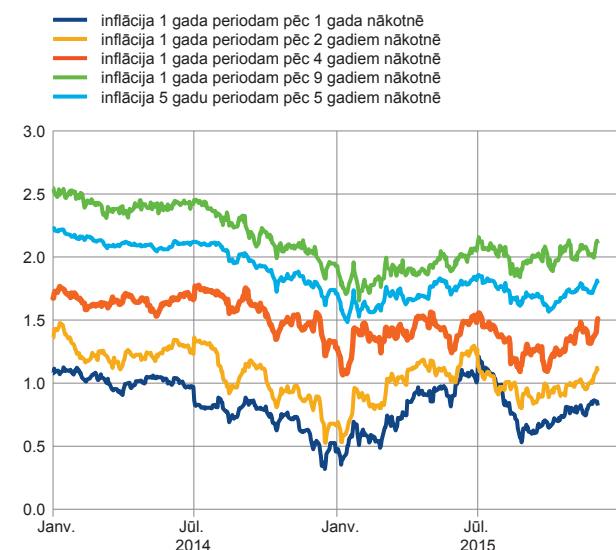
Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. ceturksnī. Rādītāji ietver nominālo attīdību par vienu nostrādāto stundu, nominālo attīdību vienam nodarbinātajam, vienības darbaspēka izmaksas, IKP deflatoru un pakalpojumu ražotāju cenu indeksu.

25. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. decembrī.

dati par ražošanas izmaksām un ražotāju cenām līdz novembrim ražotāju līmenī liecina par turpmāku mērenu iekšzemes cenu spiedienu. Turpmāk gaidāms, ka euro kursa kritums varētu, sākot ar novembri, izraisīt paaugstinošu spiedienu uz importu un visbeidzot uz ražotāju cenām.

Darba samaksa joprojām ir neliela (sk. 24. att.).

Pēdējos ceturkšņos darba samaksas kāpuma atsākšanās bijusi neliela, vēl arvien varbūt atspoguļojot būtisko ekonomisko un darba tirgus atslābumu un to, ka, ņemot vērā zemāku inflāciju, reālā algu pirktspēja ir augstāka (sk. 4. un 5. ielikumu). Pretēji darbaspēka izmaksām 2015. gada 1. pusgadā peļņas maržas veicināja iekšzemes izmaksu spiediena palielināšanos. Šo norisi varbūt veicinājušas mērenas algu izmaksas, kā arī ar vāju importa cenu dinamiku saistītie tirdzniecības nosacījumu uzlabojumi. Kopumā 2015. gada 2. ceturksnī palielinājās IKP deflatora (iekšzemes inflācijas spiediena plašā rādītāja) pieaugums.

Inflācijas gaidu uz tirgus instrumentiem balstītie ilgtermiņa rādītāji kopš oktobra palielinājušies, bet uz apsekojumiem balstītie rādītāji joprojām bija samērā stabili.

Vasarā novērots uz tirgus instrumentiem balstīto inflācijas gaidu rādītāju sarukums, 5 gadu inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likmei, kas aprēķināta pēc 5 gadiem nākotnē, septembra beigās pazeminoties līdz 1.56% (sk. 25. att.). Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji kopš oktobra sākuma būtiski pieauguši, arī reaģējot uz turpmāku euro zonas monetārās stimulēšanas pasākumu tirgus gaidām. Kopš septembra beigām 5 gadu inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme, kas aprēķināta pēc 5 gadiem nākotnē, pieauga aptuveni par 25 bāzes punktiem un decembra sākumā bija 1.8%. Sākot no oktobra vidus, ilgtermiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, piemēram, ECB aptaujā *Survey of Professional Forecasters* un *Consensus Economics* prognozēs novērotie rādītāji, pēdējos mēnešos kļuvuši kopumā stabili.

Vērtējot turpmāko, prognozēts, ka euro zonas SPCI inflācija joprojām pieaugs (sk. 20. att.). Pamatojoties uz novembra vidū pieejamo informāciju, Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka SPCI inflācija 2015. gadā būs vidēji 0.1% un 2016. un 2017. gadā

palielināsies attiecīgi līdz 1.1% un 1.7%.² Gaidāms, ka SPCI (enerģijas cenu) inflācijas norisēm būs galvenā nozīme, aplēšu periodā veidojoties SPCI inflācijas tendencēm (sk. 3. ielikumu). Prognozēts, ka spēcīgi augšupvērsti bāzes efekti gadu mijā un arī 2016. gada 2. pusgadā, kā arī iespējamais naftas cenu kāpums (atbilstoši biržā tirgots nākotnes līgumu cenām) līdz 2017. gadam veicinās būtisku SPCI enerģijas cenu inflācijas pieaugumu no pašlaik negatīvā līmeņa. Inflācijas kāpumu ietekmēs arī pakāpeniska pamatinflācijas palielināšanās, atspoguļojot turpmāku darba tirgus apstākļu un uzņēmumu cenu noteikšanas spēju uzlabošanos, tautsaimniecībai atveseļojoties straujāk. Turklāt ilgstošai valūtas kursa ietekmei uz patēriņa cenām arī būtu jāveicina inflācijas pieaugums. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2015. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm euro zonai SPCI inflācijas prognoze koriģēta un nedaudz pazemināta.

---

² Sk. ECB interneta vietnē 2015. gada 3. decembrī publicēto rakstu "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

5. Nauda un kredītu atlikumi

Naudas apjoma pieauguma temps joprojām ir stabils, savukārt aizdevumu atlikuma kāpuma temps atjaunojas tikai pakāpeniski. Zemas procentu likmes, ECB ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) un paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietekme veicinājusi naudas un kredītu rādītāju uzlabošanos, kā arī – vispārīgākā skatījumā – monetārās politikas transmisiju. Banku finansējuma izmaksas pēc vairāku gadu krituma stabilizējās tuvu vēsturiski zemākajam

līmenim. Šo banku izmaksu mazināšanās pakāpeniski atspoguļojās zemākās aizdevumu procentu likmēs. Labvēlīgi kredītu nosacījumi joprojām veicināja aizdevumu atlikuma kāpuma tempa atjaunošanos, savukārt mazinājās banku aizdevumu procentu likmju atšķirības dažādās valstīs. Tiek lēsts, ka nefinanšu sabiedrību (NFS) kopējā ārējā finansējuma gada plūsma 2015. gada 3. ceturksnī stabilizējās.

Jaunākie monetārie dati apstiprina, ka naudas pieauguma tempa dinamika ir stabila. M3 gada kāpuma temps 2015. gada oktobrī bija 5.3% (3. ceturksnī – 5.0%; sk. 26. att.). M3 pieaugumu joprojām veicināja šaurās naudas rādītājs M1 – tā gada kāpuma temps oktobrī (tāpat kā 3. ceturksnī) saglabājās stabils (11.8%). Šaurās naudas nesēnā dinamika ir atbilstoša turpmākas ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās perspektīvai.

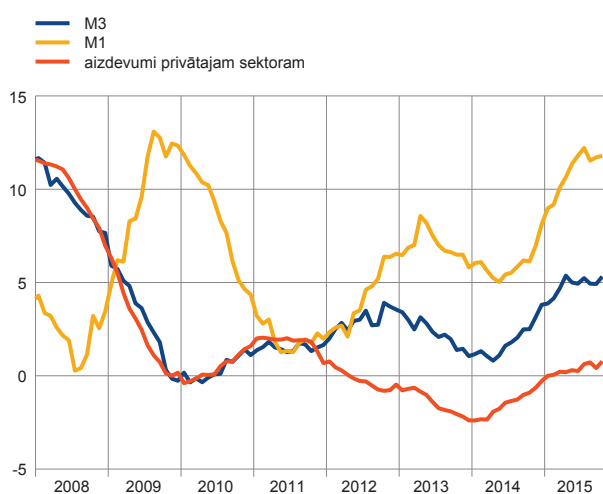
Naudas līdzekļu turētāji dod priekšroku

noguldījumiem uz nakti. Oktobrī (tāpat kā visā 3. ceturksnī) lielu ieguldījumu M3 pieaugumā deva M1 (sk. 27. att.). Ļoti zemo procentu likmju vide naudas līdzekļu turētājiem ir stimuls ieguldīt M3 ietilpstajos noguldījumos uz nakti. Šī norise atspoguļo arī ieplūdes, kas saistītas ar naudas līdzekļu turētāju sektora veikto valsts sektora obligāciju, nodrošināto obligāciju un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru pārdošanu paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros. Turpretī īstermiņa noguldījumu (izņemot noguldījumus uz nakti, t.i., M2 – M1) atlikums turpināja samazināties un joprojām kavēja M3 pieaugumu. Turklāt tirgojamo finanšu instrumentu devums M3 gada pieauguma tempā (t.i., M3 – M2) oktobrī bija neliels, bet pozitīvs. Šīs abas norises atbilst zemajam atlīdzības līmenim par mazāk likvīdiem monetārajiem aktīviem. Tirgojamie finanšu instrumenti atspoguļo kopš 2014. gada vidus novēroto naudas tirgus fondu akciju un daļu turējumu pieauguma atjaunošanos, kas notika vienlaikus ar ienesīguma uzlabošanos salīdzinājumā ar citiem īstermiņa aktīviem ar līdzīgām īpašībām.

26. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

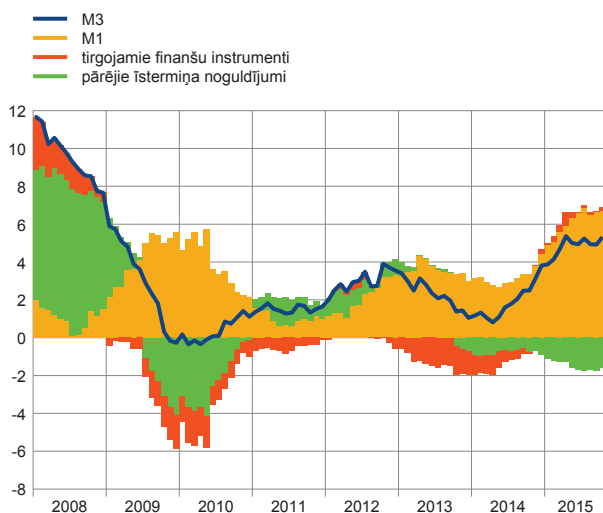
Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

27. attēls

M3 un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

Iekšzemes naudas piedāvājuma kāpināšanas avoti joprojām ir plašs naudas pieauguma noteicošais faktors.

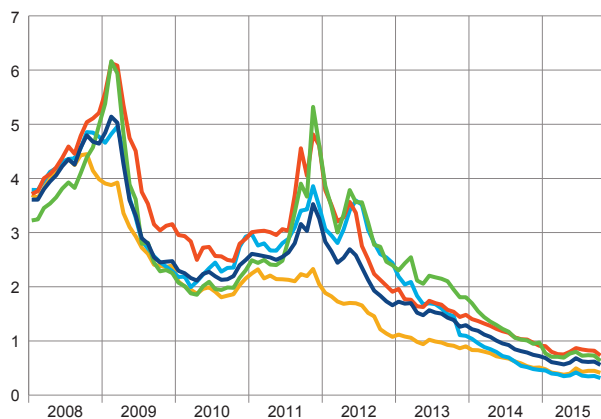
Tas daļēji skaidrojams ar ECB veiktajiem nestandarta monetārās politikas pasākumiem. No M3 sastāvdaļu viedokļa M3 dinamiku, šķiet, galvenokārt nosaka līdzekļu aizplūde no ilgāka termiņa finanšu saistībām un MFI kredītu devuma kāpums, un šie abi faktori ir saistīti ar ECB monetārās politikas pasākumiem. MFI ilgāka termiņa finanšu saistību (izņemot kapitālu un rezerves) gada pārmaiņu temps joprojām bija stipri negatīvs, oktobrī sasniedzot -6.7% (gandrīz tāds pats kā 3. ceturksnī). MFI ilgāka termiņa finanšu saistību samazināšanos daļēji nosaka ITRMO – alternatīvas ilgtermiņa uz tirgus instrumentiem balstītajam banku finansējumam – un AIP ietvaros veikto aktīvu iegāžu pievilcīgums. Valdībai izsniegto kredītu atlikums oktobrī atkal palielinājās, jo Eurosistēma "Valsts sektora vērtspapīru iegādes programmas" (VSVIP) ietvaros turpināja veikt iegādes (un arī saistībā ar to, ka pati Eurosistēma skaitās euro zonas MFI). Būtisku šo aktīvu daļu Eurosistēma iegādājās no citām MFI. Šī bija novirze no tendences, kas bija vērojama līdz septembrim, kad nerezidenti bija galvenie, no kuriem Eurosistēma veica iegādes. Turklāt privātajam sektoram izsniegto aizdevumu devums, kas pēdējos gados bijis galvenais naudas pieaugumu kavējošais faktors, oktobrī atkal palielinājās. MFI sektora tīro ārējo aktīvu pozīcijas (gada) devums M3 pieaugumā joprojām bija negatīvs, kapitāla aizplūdēm (arī tām, kas attiecināmas uz VSVIP) sedzot nozīmīgo euro zonas tekošā konta pozitīvo saldo.

28. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(uz noguldījumiem un uz beznodrošinājuma darījumu tirgu balsītā parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

— euro zona
— Vācija
— Francija
— Itālija
— Spānija

Avoti: ECB, Merrill Lynch Global Index un ECB aprēķini.

Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteikto termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo svērtu rādītāju. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

Banku finansējuma izmaksas saglabājas tuvu vēsturiski zemākajam līmenim.

Kopējo banku parāda finansējuma izmaksu samazināšanās tendence vērojama jau vairākus gadus (sk. 28. att.), vienlaikus notiekot MFI ilgāka termiņa finanšu saistību atmaksai neto izteiksmē. ECB apstiprinātais kredītu nosacījumu atvieglošanas pasākumu kopums un AIP būtiski veicināja banku finansējuma izmaksu sarukumu. Banku finansējuma izmaksas pēc 2015. gada maijā novērotā pārcenošanas gadījuma 3. ceturksnī stabilizējās zemā līmenī. Saskaņā ar euro zonas banku veiktās kreditēšanas 2015. gada oktobra apsekojumu bankas ziņoja par 3. ceturksnī novēroto piekļuves finansējumam uzlabošanu, izmantojot visus galvenos tirgus instrumentus, izņemot privātpersonu un MVU noguldījumus, jo piekļuve privātpersonu un MVU noguldījumu finansējumam nedaudz pasliktinājās. Tomēr vēl nekas neliecina par banku noguldījumu izmaksu virzību negatīvu procentu likmju apgabalā ECB negatīvās noguldījumu iespējas procentu likmes dēļ.

Banku aizdevumu procentu likmes 3. ceturksnī stabilizējās zemā līmenī.

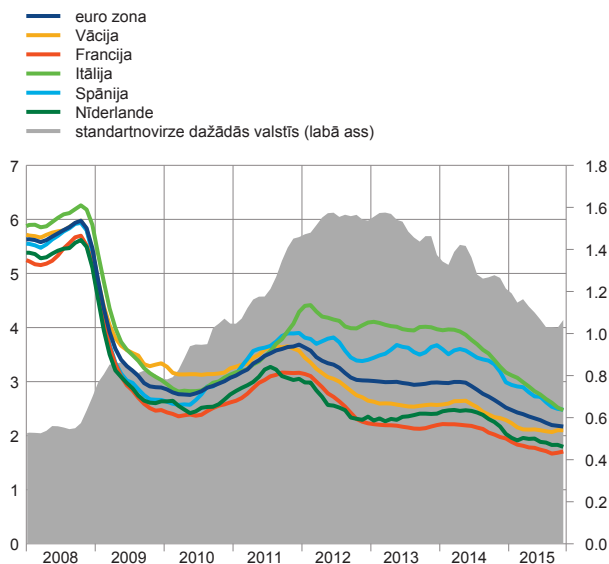
Kopš 2014. gada vidus vērojams būtisks NFS un mājsaimniecību saņemto

nominālo banku aizdevumu izmaksu sarukums. Kopš ECB apstiprinātā kredītu nosacījumu atvieglošanas pasākumu kopuma izzīņošanas 2014. gada jūnijā banku finansējuma izmaksu mazināšanās atspoguļojusies zemākās banku aizdevumu procentu likmēs. Tādējādi euro zonas NFS un mājsaimniecību saņemtās kopējās

29. attēls

NFS saņemto aizdevumu aizņemšanās izmaksu apvienotais rādītājs

(gadā; %; triju mēnešu mainīgie vidējie rādītāji)

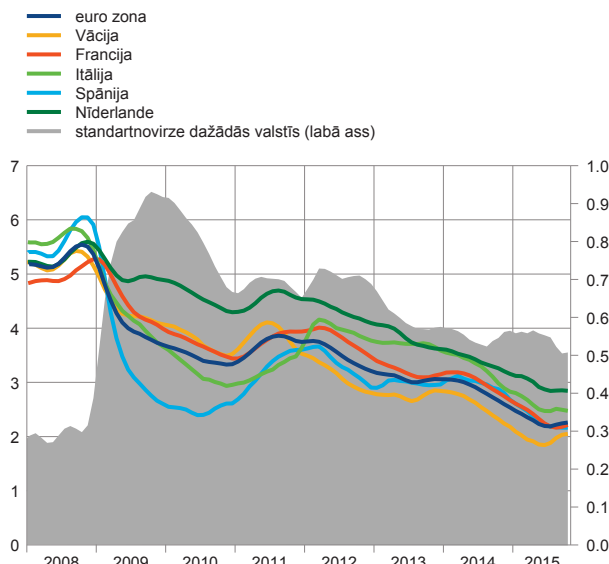

Avots: ECB.
Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu mainīgo vidējo rādītāju. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina attiecībā pret fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

30. attēls

Aizņemšanās izmaksu apvienotais rādītājs aizdevumiem mājāsaimniecībām mājokļa iegādei

(gadā; %; triju mēnešu mainīgie vidējie rādītāji)

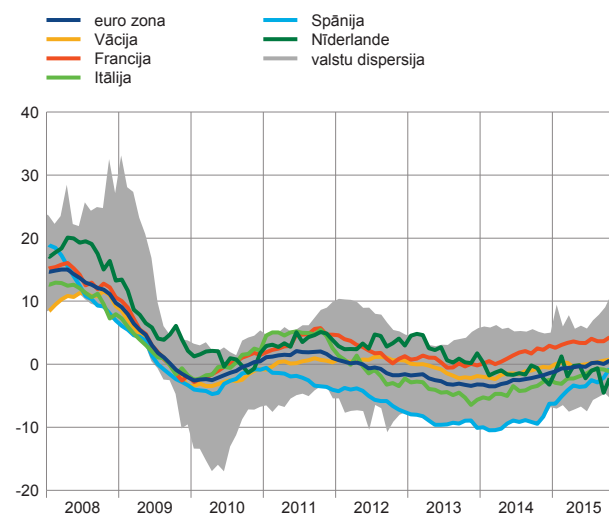
Avots: ECB.
Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu mainīgo vidējo rādītāju. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina attiecībā pret fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

aizņemšanās izmaksas sarukušas attiecīgi par 79 bāzes punktiem un 65 bāzes punktiem (sk. 29. un 30. att.). Jaunākie septembra un oktobra dati liecina, ka banku aizdevumu procentu likmes stabilizējušās zemā līmenī.

31. attēls

MFI aizdevumi NFS atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots: ECB.
Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei. Valstu dispersiju aprēķina kā fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo/maksimālo līmeni. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

Banku aizdevumu procentu likmju atšķirības dažādās valstīs turpināja mazināties, taču tās joprojām pārsniedz pirmskrīzes līmeni. Šajā

aspektā paplašinātā AIP un ECB apstiprinātais kredītu nosacījumu atvieglošanas pasākumu kopums veicināja aizņemšanās izmaksu dispersijas būtisku samazināšanos dažādās valstīs. Mazāk aizsargātās euro zonas valstīs bija vērojams īpaši spēcīgs banku aizdevumu procentu likmju sarukums. Tomēr, neraugoties uz dažām iepriecinošām norisēm saistībā ar kredītu piedāvājuma nosacījumiem euro zonā kopumā, kredītu standarti dažādās valstīs un sektoros joprojām nav viendabīgi.

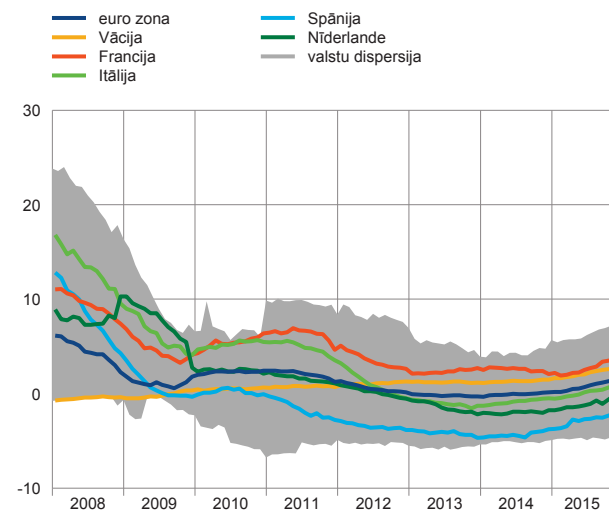
Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpuma temps pakāpeniski nostiprinās, bet tas joprojām ir vājš.

Privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps 3. ceturksnī un oktobrī turpināja palielināties (sk. 26. att.), pakāpeniski uzlabojoties uzņēmumu un mājāsaimniecību kreditēšanas dinamikai. NFS

32. attēls

MFI aizdevumi mājsaimniecībām atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei. Valstu dispersiju aprēķina kā fiksētas 12 euro zonas valstu izlases minimālo/maksimālo līmeni. Jaunākais novērojums veikts 2015. gada oktobrī.

saņemto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps, kas koriģēts atbilstoši aizņēmumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei, kopš 2015. gada sākuma pakāpeniski atjaunojās, oktobrī sasniedzot 0.6% (sk. 31. att.). Līdzīgi 3. ceturksnī un oktobrī uzlabojās mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizņēmumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei; sk. 32. att.). Kā atzīmēts iepriekš, šīs norises veicināja kopš 2014. gada vasaras euro zonā plaši vērojamā banku aizdevumu procentu likmju būtiskā samazināšanās, kā arī banku aizdevumu piedāvājuma un pieprasījuma uzlabošanās. Neraugoties uz šīm pozitīvajām norisēm, ierobežota ekonomiskā izaugsme, banku bilanču konsolidēšana un samērā stingrie kredītu nosacījumi joprojām kavē aizdevumu piedāvājumu atsevišķās euro zonas daļās.

Tiek lēsts, ka NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma pēc tālākas atjaunošanās 1. pusgadā

3. ceturksnī stabilizējās. NFS ārējais finansējums 3. ceturksnī bija tādā pašā līmenī kā 2012. gada

1. pusgadā vai 2004. gadā, kad sākās spēcīga kredītu atlikuma pieauguma periods. Kopš 2014. gada sākuma novēroto NFS ārējā finansējuma situācijas uzlabošanās veicināja ekonomiskās aktivitātes nostiprināšanās, turpmākais banku aizdevumu izmaksu sarukums, atviegloti banku kredītu nosacījumi un uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma ļoti zemās izmaksas. Vienlaikus NFS naudas līdzekļu turējumi 3. ceturksnī turpināja pieaugt, sasniedzot vēsturiski augstāko līmeni, un to var saistīt ar nesadalītās peļņas iespējamo turpmāko palielināšanos, zemām izvēles izmaksām un īpaši lielo finanšu tirgus nenoteiktību.

Mēneša dati rāda, ka NFS parāda vērtspapīru neto emisija pēc jūlijā novērotā īslaicīgā kāpuma augustā un septembrī atkal saruka.

Šo norisi, iespējams, noteica nesena uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksu pieaugums un potenciāli arī nesadalītās peļņas turpmākā palielināšanās (kas samazinātu NFS nepieciešamību pēc ārējā finansējuma). Šī nesena parāda vērtspapīru emisijas samazināšanās notika pēc aktīvās NFS un to finansēšanas struktūru parāda vērtspapīru emisijas, kas bija vērojama gada 1. ceturksnī pēc VSVIP uzsākšanas. NFS kotēto akciju neto emisijas apjoms būtiski saruka arī augustā un septembrī pēc stabilitātes perioda iepriekšējos mēnešos.

Tiek lēsts, ka NFS kopējās ārējā finansējuma nominālās izmaksas pēc kāpuma 3. ceturksnī oktobrī un novembrī samazinājās.

Šis sarukums galvenokārt saistāms ar novēroto akciju cenu nostiprināšanos, kas samazināja kapitāla vērtspapīru finansējuma izmaksas, un – mazāk – ar parāda finansējuma izmaksu sarukumu. NFS kapitāla vērtspapīru un uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksas oktobrī un novembrī bija vidēji attiecīgi aptuveni par 20 bāzes punktiem un 55 bāzes punktiem augstākas nekā februārī, kad tās sasniedza vēsturiski zemāko līmeni.

6. Fiskālās norises

Paredzams, ka labvēlīgu ciklisko norišu un zemu procentu maksājumu ietekmē euro zonas budžeta bilance uzlabosies tikai nedaudz. Vienlaikus gaidāms, ka fiskālā politika 2016. gadā kļūs ekspansīvāka, bet 2017. gadā būs kopumā neitrāla, un to galvenokārt noteiks vairākās valstīs tiesību aktos paredzētie nodokļu likmju samazinājumi nolūkā veicināt izaugsmi un nodarbinātību, kā arī bēgļu pieplūduma ietekme dažās valstīs. Nākotnē daudzās valstīs, lai nodrošinātu to augstā valsts parāda rādītāja stabilu samazināšanos, būs nepieciešami papildu konsolidācijas pasākumi.

Paredzams, ka euro zonas vidējais fiskālais deficīts nākamajos divos gados uzlabosies tikai nedaudz. Saskaņā ar Eurosisēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm euro zonai paredzams, ka euro zonas valdības budžeta deficīta rādītājs kritīsies no 2.0% no IKP 2015. gadā līdz 1.8% no IKP 2017. gadā (sk. 1. tabulu). Līdz aplēšu perioda beigām gandrīz visās euro zonas valstīs, visticamāk, būs panākts tāds budžeta deficīts, kas zemāks par atsauces vērtību (3% no IKP). Salīdzinājumā ar 2015. gada septembra iespēju aplēsēm kopējā deficīta perspektīva nākamajiem diviem gadiem pamatā nav mainīta, neraugoties uz nedaudz ekspansīvāku fiskālo pozīciju, sākot ar 2016. gadu.

1. tabula

Fiskālās norises euro zonā

(% no IKP)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
a. Kopējie ieņēmumi	46.1	46.6	46.8	46.5	46.1	45.8
b. Kopējie izdevumi	49.7	49.6	49.4	48.5	48.1	47.7
t.sk.:						
c. Procentu izdevumi	3.0	2.8	2.7	2.4	2.3	2.2
d. Sākotnējie izdevumi (b – c)	46.7	46.8	46.7	46.1	45.8	45.5
Budžeta bilance (a – b)	-3.7	-3.0	-2.6	-2.0	-2.0	-1.8
Sākotnējā budžeta bilance (a – d)	-0.6	-0.2	0.1	0.4	0.3	0.3
Cikliski korigētā budžeta bilance	-3.5	-2.3	-1.9	-1.7	-1.9	-1.9
Strukturālā budžeta bilance	-3.2	-2.2	-1.8	-1.7	-1.9	-1.9
Bruto parāds	89.3	91.1	92.1	91.1	90.1	88.9
Papildpostenis: reālais IKP (pārmaiņas; %)	-0.8	-0.2	0.9	1.5	1.7	1.9

Avoti: Eurostat un Eurosisēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīmes. Datī attiecas uz visu euro zonas, t.sk. Lietuvas (t.sk. pirms 2015. gada), valdības sektoru. Skaitļu noapaļošanas rezultātā summa var atšķirties no kopsummas.

Paredzamo deficīta samazināšanos galvenokārt nosaka labvēlīgas cikliskās norises un zemākas procentu izmaksas. Dažās valstīs budžeta situācijas uzlabošanās veicinās arī 2015. gadā veikto vienreizējo pasākumu (t.sk. saistībā ar atbalstu finanšu sektoram) ietekmes mazināšanās. Šo deficītu samazinošo faktoru ietekmi daļēji kompensē fiskālo stimulu pasākumu paketes, t.sk. 2016. gadā paredzētā būtiskā nodokļu likmju pazemināšana, kas paredzēta vairāku valstu tiesību aktos, lai veicinātu tautsaimniecības izaugsmi un nodarbinātību. Piemēram, Nīderlandē valdība paredz stimulu kopumu, kas ietver zemākus tiešos nodokļus māsaimniecībām. Itālijā valdība ar 2016. gadu atceļs īpašuma nodokli īpašnieku apdzīvotiem mājokļiem, kā arī pazeminās uzņēmumu

ienākuma nodokļa likmi un uz laiku samazinās sociālās apdrošināšanas iemaksas, šos pasākumus daļēji kompensējot ar mazāku valdības patēriņu. Spānijā 2015. un 2016. gadā tiek ieviesti būtiski iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļa likmju samazinājumi. Pēc nodokļu reformas pieņemšanas, kas paredz arī PVN palielināšanu, ar 2016. gadu arī Austrijā plānota mājsaimniecību maksājamo tiešo nodokļu likmju pazemināšana. Arī Beļģijā valdība pieņēmusi lēmumu par iedzīvotāju ienākumu nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu samazināšanu ar 2016. gadu, tomēr šo samazinājumu ar uzviju kompensēs konsolidācijas pasākumi, kas paredz izdevumu samazināšanu un netiešo nodokļu kāpumu. Īrija paredz, ka 2016. gada budžeta projektā iekļautie ekspansīvie fiskālie pasākumi mazinās deficīta sarukumu spēcīgas makroekonomiskās vides apstākļos.

Gaidāms, ka vairākās valstīs fiskālo pozīciju ietekmēs bēgļu pieplūdums.

Paredzams, ka visvairāk skartajās valstīs bēgļu pieplūduma izraisītās tūlītējās budžeta izmaksas būs jūtamas, bet citās euro zonas valstīs, caur kurām bēgļi dodas ceļā uz savu galamērķi, ietekme varētu būt neliela. Fiskālās izmaksas galvenokārt rada naudas pārvedumi bēgļiem un valdības patēriņa izdevumi, t.sk. augstākas darba samaksas izmaksas un mājokļu izmaksas. Dažām valstīm saistībā ar 2016. gada budžeta plānu projektiem publiskotas iespējamo izmaksu aplēses, tomēr to nenoteiktības pakāpe ir augsta. 2016. gada aplēses ir robežās no 0.35% no IKP Austrijā līdz 0.2% no IKP Itālijā un Vācijā un 0.1% no IKP Beļģijā un Slovēnijā.¹

Paredzams, ka strukturālās bilances uzlabošanās apstāsies. Gaidāms, ka euro zonā fiskālā nostāja, ko mēra ar cikliski koriģētās bilances pārmaiņām, no kuras atskaitīts atbalsts finanšu sektoram, 2016. gadā kļūs mazāk stingra, bet 2017. gadā kopumā būs neitrāla. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra iespēju aplēsēm euro zonas strukturālais deficīts vairākās valstīs veikto nodokļu un sociālās apdrošināšanas iemaksu likmju samazināšanas un ar bēgļu pieplūdumu saistīto izdevumu dēļ 2016. gadā palielināsies par 0.2 procentu punktiem, sasniedzot 1.9% no IKP, un 2017. gadā saglabāsies šajā līmenī. Tas arī norāda arī uz stingrības mazināšanos 2016. gadā salīdzinājumā ar 2015. gada septembra iespēju aplēsēm, kad tika prognozēts, ka fiskālā nostāja būs kopumā neitrāla.

Euro zonas vidējam valdības parāda rādītājam ir tendence samazināties, lai gan tā līmenis joprojām ir augsts. Tiek lēsts, ka euro zonas valdības parāda attiecība pret IKP pakāpeniski saruks salīdzinājumā ar 2014. gadā sasniegto augstāko līmeni (92.1% no IKP), līdz 2017. gada beigām samazinoties līdz 88.9% no IKP. Prognozēto valdības parāda sarukumu, kas ir nedaudz lielāks par 2015. gada septembrī prognozēto, veicina labvēlīgas norises saistībā ar procentu likmju un izaugsmes tempa starpības dinamiku un sākotnējā budžeta pārpalikumu. Turklāt negatīvas deficīta-parāda korekcijas, t.sk. atspoguļojot privatizācijas ieņēmumus un skaidrās naudas rezervju izmantošanu, arī veicinās parāda perspektīvas uzlabošanas. Tomēr dažās valstīs valdības parāda līmenis iespēju aplēšu periodā, visticamāk, turpinās palielināties. Tā kā valdības

¹ Sk. arī Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai ielikumu "Bēgļu pieplūduma ietekme uz euro zonas tautsaimniecību".

parāda līmenis daudzās euro zonas valstīs joprojām ir augsts, nepieciešami turpmāki konsolidācijas pasākumi, lai nodrošinātu stabilu valdības parāda rādītāja sarukumu. Parāda atmaksājamību apdraudošo risku ierobežošana ir īpaši svarīga, ņemot vērā sabiedrības novecošanas un augošu veselības un ilgtermiņa aprūpes izmaksu radītās nopietnās ilgtermiņa problēmas.

Gaidāms, ka paredzamais nepietiekamais veikto strukturālo pasākumu apjoms palielinās starpību ar Stabilitātes un izaugsmes paktā (SIP) noteiktajām prasībām. Lai gan valdībām rūpīgi jākalibrē to fiskālās politikas nostāja, lai panāktu atbilstošu līdzsvaru starp augstā parāda līmeņa samazināšanu, vienlaikus nekaitējot atveseļošanās procesam, jānodrošina SIP prasību ievērošana. Tomēr 18. novembrī publiskotie 2016. gada budžeta plānu projekti liecina par nepietiekamām strukturālajām korekcijām daudzās euro zonas valstīs. Būtiski, lai pilnā apmērā un konsekventi tiktu izmantoti nostiprinātajā fiskālajā regulējumā ieviestie agrīnās brīdināšanas un koriģējošie instrumenti (sk. 7. ielikumu). Īpaši valstīm ar augstu parāda līmeni jāpanāk progress savu vidēja termiņa budžeta mērķu sasniegšanā.

Fiskālā disciplīna jāpapildina ar izaugsmi pastiprinošām strukturālajām reformām. Vajadzīgas vērienīgas strukturālās darba un preču tirgus reformas, lai uzlabotu euro zonas valstu potenciālās izaugsmes perspektīvu un veicinātu parāda līmeņa samazināšanos. Turklāt daudzās euro zonas valstīs jāuzlabo nodokļu sistēmas veicinošā ietekme uz izaugsmi. Piemēram, darbaspēka nodokļu plaisas samazināšana var pozitīvi ietekmēt izaugsmi un nodarbinātību, īpaši īstermiņā. Tomēr tas nevar pilnībā aizstāt strukturālās darba tirgus reformas. Aicinājums samazināt darba ienākumu nodokļu slogu un veikt darba tirgus reformas regulāri izskanējis Eiropas Komisijas ieteikumos konkrētām valstīm, tomēr pagaidām panākts samērā ierobežots progress.

1. ielikums

Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2015. gada 22. jūlijs–27. oktobris)

Ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas 2015. gada piektajā un sestajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2015. gada 22. jūlija līdz 8. septembrim un no 2015. gada 9. septembra līdz 27. oktobrim). Šajā periodā galveno refinansēšanas operāciju (GRO), aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmes saglabājās nemainīgas – attiecīgi 0.05%, 0.30% un –0.20%.¹ 2015. gada 30. septembrī tika veikta piektā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācija (ITRMO) 15.5 mljrd. euro apjomā (iepriekšējā operācijā, ko veica jūnijā, – 73.8 mljrd. euro). Tādējādi pirmo piecu ITRMO piešķiruma kopsumma sasniedza 399.6 mljrd. euro.² Papildus Eurosistēma paplašinātās aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros turpināja valsts sektora vērtspapīru, nodrošināto obligāciju un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādi ar mērķa apjomu 60 mljrd. euro mēnesī.³

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā banku sistēmas vidējais dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā autonomo faktoru un rezervju prasību summu, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu (t.i., ar gada trešo un ceturto rezervju prasību izpildes periodu) palielinājās par 38.4 mljrd. euro, sasniedzot 646.5 mljrd. euro. To pamatā noteica autonomo faktoru vidējā rādītāja pieaugums par 36.7 mljrd. euro, sasniedzot 533.5 mljrd. euro (sk. tabulu).

Autonomo faktoru vidējā rādītāja kāpumu galvenokārt noteica likviditāti nodrošinošo faktoru (gan tīro ārējo aktīvu, gan euro denominēto tīro aktīvu) vidējā rādītāja samazināšanās. Tīrie ārējie aktīvi vidēji sasniedza 623.2 mljrd. euro (par 26.5 mljrd. euro mazāk nekā iepriekšējā aplūkojamā periodā). Euro kursa kāpums attiecībā pret ASV dolāru aplūkojamā periodā izraisīja tīro ārējo aktīvu vērtības samazināšanos. Turklāt euro denominētie tīrie aktīvi vidēji bija 519.3 mljrd. euro (par 24.8 mljrd. euro mazāk nekā iepriekšējā aplūkojamā periodā). Euro denominētie tīrie aktīvi saruka, jo samazinājās to Eurosistēmas turējumā esošo finanšu aktīvu vērtība, kurus netur monetārās politikas mērķiem, kā arī pieauga ārvalstu iestāžu saistības

¹ GRO joprojām tika veiktas kā fiksētas procentu likmes izsoles procedūras ar pilna apjoma piešķirumu. Tāda pati procedūra palika spēkā arī ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām (ITRO) ar termiņu 3 mēneši. Procentu likme katrā ITRO bija vienāda ar attiecīgās ITRO laikā veikto GRO vidējo procentu likmi. ITRMO joprojām tika veiktas kā fiksētas procentu likmes izsoles procedūras, kurās procentu likme vienāda ar GRO procentu likmi.

² Informāciju par ITRMO piešķirumiem sk. "Tautsaimniecības Biļetena" iepriekšējo izdevumu līdzīgos ielikumos vai ECB interneta vietnē: www.ecb.europa.eu/mopo/implementation/omo/html/index.en.html.

³ Stikāka informācija par paplašināto AIP pieejama ECB interneta vietnē: www.ecb.europa.eu/mopo/implementation/omt/html/index.en.html.

Tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

	22. jūlijs– 27. oktobris		22. aprīlis– 21. jūlijs		Sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods	
Saistības. Likviditātes vajadzības (vidējie dati; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 675.7	(–14.6)	1 690.3	1 692.8	(+34.2)	1 658.6	(–37.6)	
Banknotes apgrozībā	1 053.9	(+19.4)	1 034.5	1 052.4	(–2.9)	1 055.3	(+12.6)	
Valdības noguldījumi	79.3	(–6.3)	85.6	95.2	(+31.8)	63.4	(–32.9)	
Citi autonomie faktori	542.5	(–27.7)	570.2	545.2	(+5.4)	539.8	(–17.3)	
Monetārās politikas instrumenti								
Pieprasījuma noguldījumu konti	446.9	(+107.5)	339.4	465.3	(+36.9)	428.4	(+47.0)	
Obligāto rezervju prasības	113.0	(+0.9)	111.2	113.2	(+0.5)	112.7	(+0.5)	
Noguldījumu iespēja	150.4	(+49.1)	101.3	152.8	(+4.7)	148.0	(+45.0)	
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	
Aktīvi. Likviditātes piedāvājums (vidējie dati; mljrd. euro)								
Autonomie likviditātes faktori	1 142.5	(–51.3)	1 193.8	1 135.7	(–13.6)	1 149.3	(–33.9)	
Tīrie ārējie aktīvi	623.2	(–26.5)	649.8	619.1	(–8.3)	627.4	(–15.5)	
Euro denominētie tīrie aktīvi	519.3	(–24.8)	544.1	516.7	(–5.2)	521.9	(–18.4)	
Monetārās politikas instrumenti								
Atklātā tirgus operācijas	1 130.4	(+193.2)	937.2	1 175.5	(+90.2)	1 085.3	(+87.8)	
Izsoļu operācijās nodrošināts	533.4	(+20.2)	513.2	532.3	(–2.2)	534.5	(+8.8)	
GRO	71.3	(–18.4)	89.7	70.2	(–2.2)	72.4	(–10.1)	
Speciāla termiņa refinansēšanas operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	
ITRO ar termiņu 3 mēneši	73.6	(–16.9)	90.5	69.2	(–8.9)	78.1	(–5.7)	
ITRO ar termiņu 3 gadi	0.0	(+0.0)	0.0	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	
ITRMO	388.5	(+55.5)	333.0	393.0	(+8.9)	384.1	(+24.6)	
Tiešo darījumu portfeļi	597.0	(+173.0)	424.0	643.2	(+92.4)	550.8	(+79.0)	
NOIP	22.2	(–2.2)	24.4	21.9	(–0.6)	22.5	(–0.8)	
NOIP2	10.5	(–0.6)	11.1	10.4	(–0.3)	10.7	(–0.1)	
NOIP3	114.9	(+27.8)	87.1	122.3	(+14.8)	107.6	(+12.4)	
"Vērtspapīru tirgu programma"	128.5	(–8.2)	136.6	127.1	(–2.7)	129.8	(–4.8)	
ABSIP	11.9	(+4.4)	7.5	13.2	(+2.5)	10.7	(+1.9)	
VSVIP	308.9	(+151.6)	157.4	348.3	(+78.6)	269.6	(+70.5)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.4	(+0.2)	0.2	0.1	(–0.5)	0.6	(+0.3)	
Cita ar likviditāti saistīta informācija (vidējie dati; mljrd. euro)								
Kopējās likviditātes vajadzības	646.5	(+38.4)	608.0	670.7	(+48.5)	622.2	(–3.4)	
Autonomie faktori ¹⁾	533.5	(+36.7)	496.8	557.5	(+48.0)	509.5	(–3.8)	
Likviditātes pārpalikums	483.9	(+154.7)	329.2	504.8	(+41.6)	463.1	(+91.3)	
Procentu likmju norises (%)								
GRO	0.05	(+0.00)	0.05	0.05	(+0.00)	0.05	(+0.00)	
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.30	(+0.00)	0.30	0.30	(+0.00)	0.30	(+0.00)	
Noguldījumu iespēja	–0.20	(+0.00)	–0.20	–0.20	(+0.00)	–0.20	(+0.00)	
EONIA vidējais rādītājs	–0.130	(–0.022)	–0.107	–0.139	(–0.018)	–0.121	(–0.002)	

Avots: ECB.

Piezīme. Tā kā visi skaitļi tabulā ir noapaļoti, dažos gadījumos skaitlis, kas norādīts kā pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, nav šo abu minēto periodu noapaļoto skaitļu starpība (atšķiroties par 0.1 mljrd. euro).

1) Ietver pozīciju "posteņi norēķinu procesā".

valstu centrālajās bankās. Iepriekš šīs ārvalstu iestādes bija būtiski samazinājušas skaidrās naudas turējumus Eurosistēmā, lai izvairītos no negatīvām procentu likmēm, bet aplūkojamā periodā tās turējumus atkal palielināja, un to, iespējams, noteica pievilcīgo tirgus alternatīvu skaits.

Likviditāti samazinošo faktoru apjoms aplūkojamā periodā saruka. To noteica citu autonomo faktoru apjoma samazināšanās, ko tikai daļēji kompensēja apgrozībā esošo banknošu apjoma parastais sezonālais pieaugums vasarā.

Citu autonomo faktoru vidējais apjoms bija 542.5 mljrd. euro (par 27.7 mljrd. euro mazāks nekā iepriekšējā aplūkojamā periodā), galvenokārt atspoguļojot pārvērtēšanas kontu sarukumu. Turklāt likviditātes vajadzību samazināšanos veicināja arī valdības

noguldījumu vidējā atlikuma sarukums par 6.3 mljrd. euro (līdz 79.3 mljrd. euro). Šis valdības noguldījumu atlikuma sarukums turpināja kopš 2014. gada septembra, kad ECB noguldījumu iespējas uz nakti procentu likme tika samazināta līdz -0.20%, vēroto kopējo lejupvērsto tendenci, daļēji kompensējot iepriekšējā aplūkojamā periodā pieredzēto kāpumu, kad valsts kasēm, meklējot iespējas izvietot naudas līdzekļus tirgū, bija pieejamas tikai nedaudzas alternatīvas. Aplūkojamā periodā vērotais sarukums bija saistīts ar to procentu likmju samazināšanos, par kurām atsevišķas valsts kases bija gatavas izvietot likviditātes pārpalikumu tirgū. Turpretī apgrozībā esošo banknošu apjoms vasarā palielinājās atbilstoši parastajai sezonālai tendencei, daļēji kompensējot citu likviditāti samazinošo faktoru apjoma sarukumu. Apgrozībā esošo banknošu apjoms aplūkojamā periodā bija vidēji 1 053.9 mljrd. euro – par 19.4 mljrd. euro vairāk nekā vidēji iepriekšējā aplūkojamā periodā.

Autonomo faktoru apjoma svārstīgums aplūkojamā periodā saglabājās augsts.

Svārstīgums galvenokārt atspoguļoja spēcīgas valdības noguldījumu atlikuma svārstības un tīro ārējo aktīvu un euro denominēto tīro aktīvu ceturkšņa pārvērtēšanu. Tomēr šis svārstīgums bija vājāks nekā iepriekšējā aplūkojamā periodā, bet saglabājās augšupejoša autonomo faktoru apjoma pieauguma tendence.

Autonomo faktoru nedēļas prognožu vidējā absolūtā kļūda aplūkojamā periodā saglabājās nemainīga (6.4 mljrd. euro), un to galvenokārt veidoja valdības noguldījumu atlikuma prognozēšanas kļūdas.

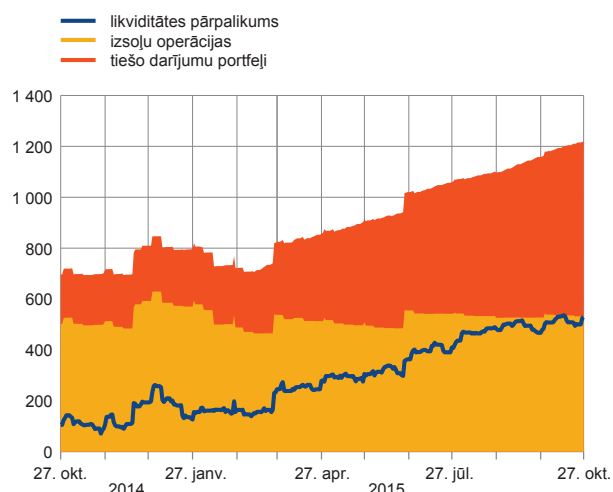
Lai gan valdības noguldījumu atlikuma prognozēšanas kļūdas nedaudz samazinājās, tās joprojām bija galvenais kļūdas avots, jo vēl arvien bija grūti prognozēt valsts kasu ieguldījumu darbības, ņemot vērā arvien negatīvākas īstermiņa naudas tirgus procentu likmes un augsto likviditātes pārpalikuma līmeni.

Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

Attēls

Monetārās politikas instrumentu un likviditātes pārpalikuma attīstība

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar

atklātā tirgus operācijām (t.i., izsoļu operācijām un tiešajām aktīvu iegādēm), pieauga par 193.2 mljrd. euro, sasniedzot 1 130.4 mljrd. euro (sk. att.). 90% no šā pieauguma veidoja tiešās iegādes, un tās galvenokārt noteica valsts sektora vērtspapīru iegādes programma.

Izsoļu operācijās nodrošinātā vidējā likviditāte pamatā ITRMO ietekmē palielinājās par 20.2 mljrd. euro (līdz 533.4 mljrd. euro).

GRO un ITRO ar termiņu 3 mēneši nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms samazinājās attiecīgi par 18.4 mljrd. euro un 16.9 mljrd. euro, tomēr šo samazinājumu ar uzviju kompensēja ITRMO nodrošinātā vidējā likviditāte, kas palielinājās par 55.5 mljrd. euro, sasniedzot 388.5 mljrd. euro. Šo palielināšanos galvenokārt noteica piektais rezervju prasību izpildes periods, jo jūnijā veiktajai operācijai bija būtiski lielāks piešķirtuma izmantotais apjoms salīdzinājumā ar septembra operāciju.

Ar tiešo darījumu portfeļu starpniecību nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms pieauga par 173.0 mljrd. euro (līdz 597.0 mljrd. euro), un to galvenokārt noteica valsts sektora vērtspapīru iegādes programma. Valsts sektora vērtspapīru iegādes programmas, trešās nodrošināto obligāciju iegādes programmas un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmas ietvaros nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms palielinājās attiecīgi par 151.6 mljrd. euro, 27.8 mljrd. euro un 4.4 mljrd. euro, ar uzviju kompensējot samazinājumu saistībā ar "Vērtspapīru tirgu programmas" un divu iepriekšējo nodrošināto obligāciju iegādes programmu ietvaros turēto obligāciju dzēšanu.

Likviditātes pārpalikums

Iepriekš aprakstīto norišu rezultātā vidējais likviditātes pārpalikuma apjoms aplūkojamā periodā palielinājās vēl par 154.7 mljrd. euro (līdz 483.9 mljrd. euro; sk. att.). Pieaugums pārsvarā tika reģistrēts piektajā rezervju prasību izpildes periodā, kad vidējais likviditātes pārpalikums praktiski nemainīga autonomo faktoru apjoma ietekmē pieauga par 91.3 mljrd. euro. Sestajā rezervju prasību izpildes periodā vidējā likviditātes pārpalikuma kāpums bija mazāks – 41.6 mljrd. euro. Šā kāpuma salīdzinošo vājumu galvenokārt noteica autonomo faktoru apjoma palielināšanās, ko daļēji absorbēja AIP vērotais pieaugums, – vēl viens pierādījums tam, ka autonomo faktoru apjoma svārstīgums ietekmē likviditātes pārpalikuma dinamiku.

Minētais likviditātes pārpalikuma pieaugums pamatā atspoguļojās pieprasījuma noguldījumu kontu vidējā atlikuma palielinājumā par 107.5 mljrd. euro, aplūkojamā periodā sasniedzot 446.9 mljrd. euro. Šis palielinājums bija samērā vienmērīgi sadalīts pa abiem rezervju prasību izpildes periodiem, vidējā atlikuma pieaugumam piektajā un sestajā rezervju prasību izpildes periodā sasniedzot attiecīgi 47.0 mljrd. euro un 36.9 mljrd. euro. Lai gan mazākā mērā, tomēr palielinājās arī noguldījumu iespējas vidējais izmantošanas apjoms (par 49.1 mljrd. euro), sasniedzot 150.4 mljrd. euro.

Procentu likmju norises

Tāpat kā iepriekšējā aplūkojamā periodā naudas tirgus procentu likmes turpināja samazināties. To noteica likviditātes pārpalikuma turpmāks pieaugums un tas, ka tirgus dalībnieki arvien vairāk pieņēma to, ka tirdzniecība notiek par negatīvām procentu likmēm. Beznodrošinājuma darījumu tirgū EONIA vidēji samazinājās līdz -0.130% (iepriekšējā aplūkojamā periodā – vidēji -0.107%). Visspēcīgākais kritums bija vērojams sestajā rezervju prasību izpildes periodā, kad EONIA vidēji bija -0.139% (0.018 procentu punktu samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo rezervju prasību izpildes periodu). Darījumu ar nodrošinājumu procentu likmes darījumiem uz nakti pazeminājās līdz līmenim, kas tuvs noguldījumu iespējas procentu likmei. Atsevišķu konkrētu par nodrošinājumu izmantoto vērtspapīru procentu likmes⁴ pat saruka zemāk par noguldījumu iespējas procentu likmi. *GC Pooling* tirgū⁵ *repo* darījumu uz nakti vidējās procentu likmes standarta un paplašinātajā nodrošinājuma grozā saruka attiecīgi līdz -0.187% un -0.184% (attiecīgi par 0.007 procentu punktiem un 0.014 procentu punktiem salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu).

⁴ Sk., piemēram, *RepoFunds Rate*: www.repofundstrate.com.

⁵ *GC Pooling* tirgus sniedz iespēju *Eurex* platformā tirgot vērtspapīru pārdošanas ar atpirkšanu līgumus pret standartizētiem nodrošinājuma groziem.

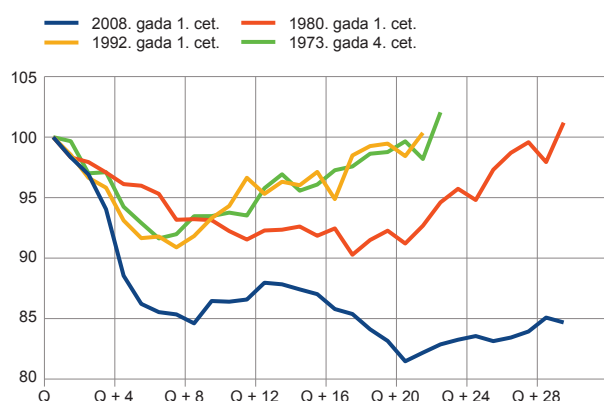
2. ielikums

Kas noteicis nelielos ieguldījumus euro zonā? Lielu euro zonas uzņēmumu apsekojumā sniegtās atbildes

A attēls

Euro zonas ieguldījumi atvaseļošanās laikā

(indekss: pirmskrīzes augstākais līmenis = 100)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. "Q" attiecas uz pirmskrīzes augstāko līmeni attiecīgajos periodos. Uz x ass attēlotie turpmākie ceturkšņi atspoguļo ceturkšņu skaitu, kas vēsturiski bijuši nepieciešami, lai sasniegtu pirmskrīzes augstākos līmeņus, un sniedz salīdzinājumu ar neseno krīzi.

A tabula

Ad hoc ieguldījumu apsekojuma statistikas kopsavilkums

	Respondenti		Kopējās tautsaimniecības daļa
Nodarbinātība (tūkst.)	3 770		2.5%
Ieguldījumi (milj. euro)	35 145		3.0%
Nozares	Skaitis	Īpatsvars aptaujā	Pievienotās vērtības īpatsvars
Rūpniecība, neietverot būvniecību	31	42%	28%
Būvniecība ¹⁾	13	18%	23%
Pakalpojumi,	30	41%	49%
t.sk.:			
uzņēmumu savstarpējie darījumi	11	15%	22%
darījumi starp uzņēmumiem un patērētājiem	19	26%	27%

Avoti: Ieguldījumu apsekojums, Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Respondenti paši ziņoja par darbinieku skaitu un ieguldījumu budžetiem 2014. gadā. Pievienotās vērtības īpatsvars attiecas uz tautsaimniecības nefinansiālo uzņēmējdarbības daļu un neietver finanšu nozari, valsts sektoru un lauksaimniecību. Rūpniecība (neietverot būvniecību) ietver pārtikas pārstrādātājus un lauksaimniecības produktu ražotājus.

1) Būvniecība ietver nekustamo īpašumu.

Neraugoties uz euro zonas ekonomiskās

atvaseļošanās turpināšanos, ieguldījumi salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni joprojām ir nelieli un to kāpums salīdzinājumā ar vēsturiskajiem precedentiem bijis ļoti vājš (sk. A att.).

Euro zonas ieguldījumu lēnā atvaseļošanās zināmā mērā atspoguļo krīzes ieilgšanu, tāpēc ražošanas apjomam vēl jāsasniedz pirmskrīzes līmenis. Tomēr ilgā atvaseļošanās atspoguļo arī citus faktorus, kuri dažādā mērā un dažādos periodos veicinājuši euro zonas ieguldījumu sarukumu. Šie faktori saistīti ar aizdevumu pieejamību, lielākām uzņēmumu bažām par pieprasījuma nosacījumiem, izaugsmes perspektīvām un plašākiem uzņēmuma līmeņa ierobežojumiem. Visi minētie faktori mazina stimulu ieguldīt līdzekļus. Šajā ielikumā apkopoti euro zonas vadošo uzņēmumu vienreizēja *ad hoc* apsekojuma par situāciju un ierobežojumiem ieguldījumu jomā euro zonā rezultāti.

A tabulā apkopots 74 respondentu sadalījums un

pārstāvība.¹ 31 respondents pārstāv plašo rūpniecības nozari (t.sk. trīs lauksaimniecības produktu ražotājus un pārstrādātājus), 13 uzņēmumu darbojas būvniecībā un citās saistītās jomās un 30 uzņēmumu – pakalpojumu nozarē (t.sk. mazumtirdzniecībā un transportā, uzņēmējdarbības pakalpojumu un patērētāju pakalpojumu jomā). To lieluma salīdzinājums ar nacionālo kontu datiem liecina, ka 2014. gadā šie 74 uzņēmumi kopā nodrošināja aptuveni 2.5% no kopējās nodarbinātības un 3% no kopējiem privātā sektora ar mājokli nesaistītajiem ieguldījumu izdevumiem.

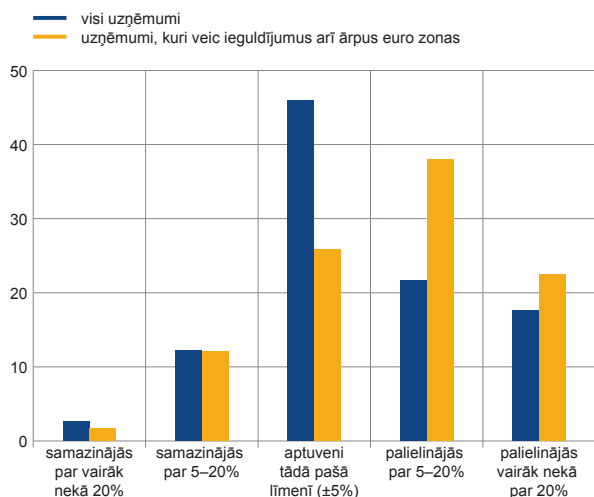
Saskaņā ar šo respondentu sniegto informāciju ieguldījumu budžeti no 2014. gada līdz 2015. gadam kopumā palielinājās (sk. B att.). Tomēr, neraugoties uz mērenu pastāvīgu izaugsmi euro zonā, gandrīz puse

1 Ieguldījumu apsekojums bija organizēts papīra formātā, un tas tieši tika nosūtīts lielu euro zonas uzņēmumu izlases finanšu direktoriem pa e-pastu. Respondentiem vajadzēja atbildēt uz tiešiem un brīvā formā izteiktiem jautājumiem par šādām tēmām: 2015. gada ieguldījumu plāni un stratēģija; pašreizējie un turpmākie ieguldījumu plāni; ieskats esošajos ierobežojumos un politikas pasākumos, kuri ilgākā termiņā varētu palīdzēt veicināt turpmākus euro zonas ieguldījumus.

B attēls

Lielo uzņēmumu 2015. un 2014. gada ieguldījumu plānu salīdzinājums

(apsekotie uzņēmumi; %)

Avoti: Ieguldījumu apsekojums un ECB aprēķini.

B tabula

Ieguldījumu izdevumi kategoriju dalījumā

(apsekotie uzņēmumi; %)

	<30%	30-60%	>60%
Kapitālie izdevumi	10%	19%	71%
Pētniecība un attīstība	72%	22%	7%
Citi (piemēram, nemateriālie aktīvi)	84%	12%	4%

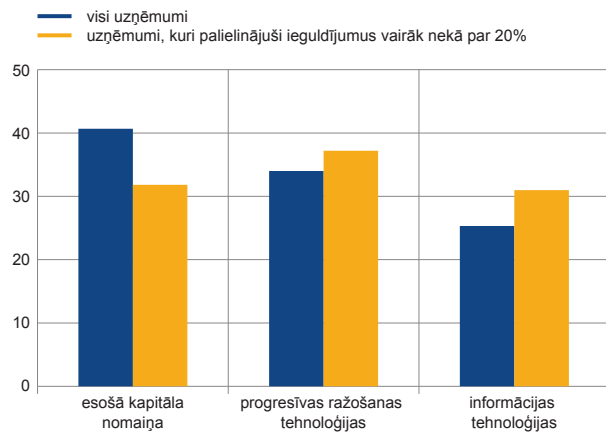
Avoti: Ieguldījumu apsekojums un ECB aprēķini.

Piezīme: Rindu kopsumma noapaļošanas dēļ var nebūt 100%.

C attēls

Kapitālie izdevumi ieguldījumu veidu dalījumā

(apsekoto uzņēmumu izdevumu vidējā procentuālā daļa)

Avoti: Ieguldījumu apsekojums un ECB aprēķini.

aptaujāto respondentu lielākoties nemainīja ieguldījumu budžetus. Respondentu apakšgrupās, kas investē arī ārpus euro zonas (vairāk nekā divas trešdaļas), īpaši ražošanas un būvniecības lielu daudz nacionālu uzņēmumu ieguldījumi parasti bija lielāki ārpus euro zonas (sk. dzeltenos stabiņus B att.). Atbildot uz jautājumu par ārpus euro zonas veikto ieguldījumu galvenajiem galamērķiem, šie respondenti parasti minēja jaunās tirgus ekonomikas valstis un ārpus ES esošās attīstītās valstis. Tas liecina par pastāvīgām bažām saistībā ar iespējamo atdevi euro zonā un ES kopumā.

Lielākā daļa ieguldījumu budžetu bija atvēlēta kapitālajiem izdevumiem, bet daudz mazāka daļa – pētniecībai un attīstībai vai ieguldījumiem nemateriālajos aktīvos (sk. B tabulu).

Atbildot uz jautājumu par ieguldījumu izdevumu sadalījumu, 71% apsekoto uzņēmumu informēja, ka vairāk nekā 60% to ieguldījumu budžetu izlietoti kapitālajiem izdevumiem. Salīdzinājumam jāmin, ka tikai 7% uzņēmumu bija veikuši ieguldījumus galvenokārt pētniecībā un attīstībā vai nemateriālajos aktīvos. Parasti šie uzņēmumi veica lielus ieguldījumus pētniecībā un attīstībā nolūkā radīt jaunas tehnoloģijas ražošanas jaudas palielināšanai, reaģējot uz stingriem vides aizsardzības vai regulatīvajiem ietvariem vai aizsargājot intelektuālā īpašuma tiesības.

Kapitālo izdevumu jomā ieguldījumi kopumā bija vērsti uz tehnoloģiju nomaiņu, nevis to uzlabošanu (sk. C att.).

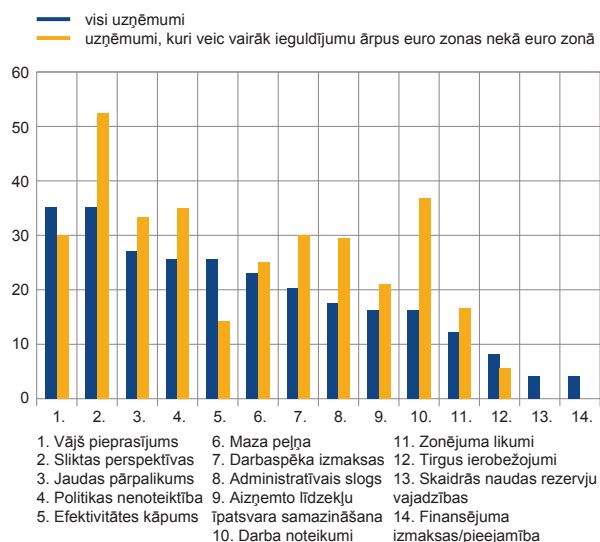
C attēlā redzams, ka aptuveni 41% no kopējiem kapitālajiem izdevumiem tika izlietots esošo kapitāla krājumu nomaiņai, nevis ieguldījumiem jaunās vai progresīvās tehnoloģijās. Uzņēmumiem, kuri veica nozīmīgus ieguldījumus (sk. dzeltenos stabiņus C attēlā, kurā atspoguļoti uzņēmumi, kuru ieguldījumi 2015. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga vismaz par 20%), progresīvām tehnoloģijām un IT iekārtām paredzētā kapitālo izdevumu daļa parasti bija nedaudz lielāka. Tomēr daudzos gadījumos lielāki izdevumi progresīvām tehnoloģijām drīzāk atspoguļoja centienus samazināt izmaksas un panākt būtiskāku darba ražīguma kāpumu, nevis uzlabot produktu izstrādi vai pielāgot produkcijas izlaidi.

Ar finansējuma izmaksām vai tā pieejamību saistītie finansiālie ierobežojumi reti tika uzskatīti par

D attēls

Ierobežojumi euro zonas ieguldījumiem

(apsekotie uzņēmumi; %)

Avoti: Ieguldījumu apsekojums un ECB aorēkini.

nozīmīgiem ierobežojumiem (sk. D att.).² Kopumā kā pašlaik galvenie ierobežojumi euro zonas ieguldījumiem pastāvīgi tika minēti pieprasījuma puses faktori – neliels pieprasījums un vājas izaugsmes perspektīvas. Strukturālās un fiskālās politikas nenoteiktība dažās euro zonas dalībvalstīs arī tika minēta kā nozīmīgs ieguldījumu kavējošs faktors. Respondenti kā faktoros, kuri pašlaik ierobežo ieguldījumus euro zonā, uzsvēra arī strukturālo neelastību un regulatīvos ierobežojumus, t.sk. lielas darbaspēka izmaksas, nodarbinātības noteikumus, birokrātiju, zonējuma likumus³ un preču tirgu neelastību. Uzņēmumi, kuri veic vairāk ieguldījumu ārpus euro zonas, nevis euro zonā, kā nopietnākos ierobežojumus līdztekus vājām izaugsmes perspektīvām un politikas nenoteiktībai bieži minēja darba tirgus regulējumu, darbaspēka izmaksas un birokrātiju.

Atbildot uz jautājumu par nepieciešamajām politikas pārmaiņām, lai veicinātu turpmākus ieguldījumus euro zonā, respondenti galvenokārt minēja reformas

valstu darba un preču tirgos, kā arī lielāku fiskālo saskaņošanu. Respondenti izteica domu, ka pieprasījuma lielāka svārstīguma apstākļos arvien vairāk nepieciešama politika, kuras mērķis ir veicināt nodarbinātības elastīgumu un mazināt ar darbinieku pieņemšanu pastāvīgā darbā saistītos riskus (un izmaksas). Trīs no astoņiem visbiežāk minētajiem ieteikumiem attiecās uz darba tirgus reformām saistībā ar lielāku nodarbinātības elastīgumu, mazākām darbaspēka izmaksām un lielāku kvalifikācijas celšanas nozīmi. Tika akcentēts, ka lielas darbaspēka izmaksas nelabvēlīgi ietekmē euro zonas konkurētspēju. Vairāki respondenti iestājās par pārmaiņām, kas mazinātu vai nu sociālos maksājumus, vai arī darbinieku skaita samazināšanas izmaksas, lai palīdzētu atjaunot euro zonas konkurētspēju un tādējādi veicinātu ieguldījumu palielināšanos. Bieži tika ieteiktas preču tirgu reformas, lai kāpinātu konkurenci ES un dotu uzņēmumiem iespēju gūt labumu no apjomradītiem ietaupījumiem, tādējādi palielinot potenciālo ieguldījumu atdevi. Vairāki respondenti uzsvēra nepieciešamību nodrošināt, lai ārpus ES esošajiem konkurentiem tiktu piemēroti tādi paši noteikumi kā uzņēmumiem ES, lai ES pakalpojumu sniedzēji un ražotāji nenonāktu neizdevīgākā situācijā. Fiskālo sistēmu vienkāršošana un nodokļu noteikumu saskaņošana arī tika minēta kā līdzeklis, kas veicinās efektīvi strādājošu uzņēmumu straujāku izaugsmi, lai gūtu labumu nesen paplašinātajos tirgos, turpinot palielināt ieguldījumus.

² Lai gan mazāki uzņēmumi kā ierobežojumu ieguldījumiem jau sen minēja lielākas grūtības piekļūt finansējumam, jaunākais "Apsekojums par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE) liecina, ka ierobežojumi 2015. gadā būtiski mazinājušies. Sk. ECB 2015. gada decembra "Apsekojumu par finansējuma pieejamību uzņēmumiem euro zonā 2015. gada aprīlī–septembrī" (pieejams interneta vietnē <http://www.ecb.europa.eu>).

³ Parasti tie ir plānošanas noteikumi, kas ierobežo konkrētā jomā strādājošu uzņēmumu skaitu, lielumu vai darbības jomu.

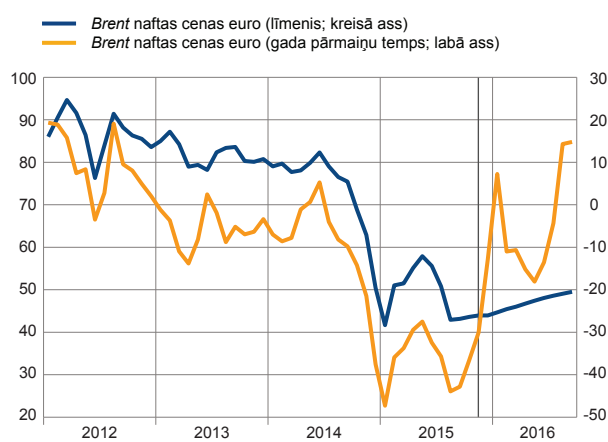
3. ielikums

Bāzes efektu nozīme prognozēto SPCI inflācijas tendenču veicināšanā

A attēls

Naftas cenas: aktuālās cenas un biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; euro par barelu)

Avoti: Bloomberg un ECB aprēķini.

Piezīme. Vertikālā līnija atdala faktiskos datus no biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām un attiecas uz 2015. gada 12. novembri, kas ir Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai pieņēmumu datu aktualizēšanas termiņš.

Bāzes efektiem īstermiņā būs būtiska ietekme uz prognozētajām kopējās SPCI inflācijas tendencēm.

Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai paredz, ka SPCI inflācija gada nogalē būtiski palielināsies, bet pēc tam līdz 2016. gada vidum¹ īslaicīgi mazināsies. Šāda tendence pamatā atspoguļo bāzes efektu ietekmi uz enerģijas cenu, kas ir SPCI inflācijas vissvārstīgākais komponents, gada pārmaiņu tempu.

Kopš 2014. gada vidus vērojamas nozīmīgas naftas cenu svārstības, kas atspoguļosies gada pārmaiņu tempā, pieņemot, ka turpmākajā periodā naftas cenu pārmaiņas būs vienmērīgas.

Naftas cenas no 2014. gada vidus līdz 2015. gada janvārim saruka un pēc īslaicīga kāpuma no 2015. gada februāra līdz maijam atkal kopš 2015. gada jūnija samazinājās (sk. A att.). Vērtējot turpmāko, biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu līkne ir samērā vienmērīga ar nelielu augšupvērstu slīpumu.² Tas nozīmē, ka, ja naftas cenas saglabā paredzēto biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu virzību, gaidāmā enerģijas cenu inflācijas

gada tempa tendence galvenokārt atspoguļos iepriekšējās naftas cenu svārstības. Tādējādi naftas (un enerģijas) cenu gada kāpuma tempa tendenci nosaka bāzes efekti, t.i., "netipiskas" enerģijas cenu indeksa pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi, kas aprēķinātas iepriekšējo 12 mēnešu periodam. Ja nenotiek straujas nodokļu likmju un pārstrādes izmaksu un piegādes apjoma starpības svārstības, euro izteikto jēlnaftas cenu pārmaiņas relatīvi pilnīgi izpaužas atbilstošajās norisēs degvielas cenu patērētājiem (tās veido lielāko patērētāju enerģijas cenu daļu) un tāpēc arī kopējās enerģijas cenās (sk. B att.).

Kvantitatīva bāzes efektu noteikšana norāda uz zināmu nenoteiktību. Nav iespējams tikai vienā veidā kvantitatīvi noteikt pirms 12 mēnešiem notikušu "netipisku" cenu pārmaiņu ietekmi (salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi) uz inflācijas pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. ECB

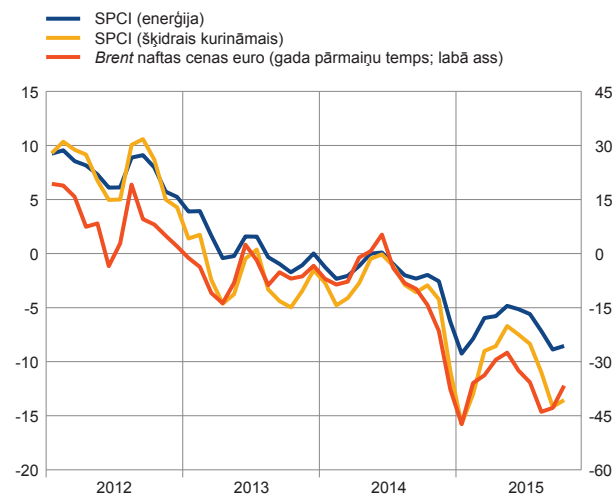
¹ Sk. ECB interneta vietnē 2015. gada 3. decembrī publicēto rakstu "Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

² Lai biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenas ASV dolāros konvertētu euro, tiek pieņemts, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro vidējā līmenī saglabāties nemainīgs divu nedēļu periodā, kas beidzās 2015. gada 12. novembrī (t.i., Eurosistēmas speciālistu 2015. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai aktualizēšanas termiņā).

B attēls

Naftas cenas un enerģijas cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %; mēneša dati)

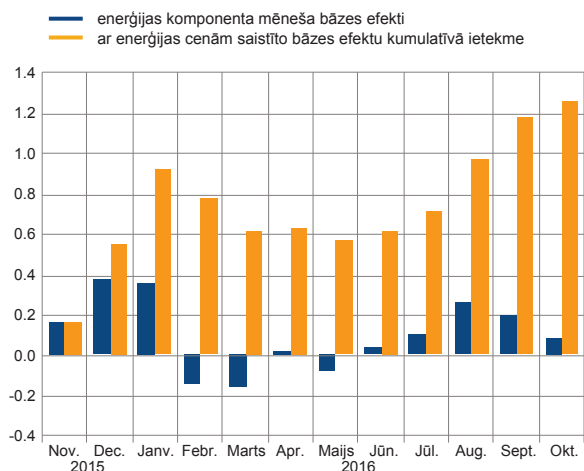

Avoti: Bloomberg, Eurostat un ECB aprēķini.

C attēls

Ar enerģijas cenām saistītie bāzes efekti

(devums kopējās SPCI inflācijas pārmaiņās; procentu punktos)

Avots: ECB aprēķini.

"Tautsaimniecības Biljetenā" sniegtajā iepriekšējā analizē šī ietekme aprēķināta katram mēnesim, no aplēstās sezonālās ietekmes un no "tendences" (t.i., vidējām pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi, kas novērotas kopš 20. gs. 90. gadu vidus) atņemot faktiskās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi.³ Enerģijas cenu inflācijas gadījumā, kad laikkrāsas neliecina par stabilu sezonālu ietekmi, tās pamatā ir vienkāršs salīdzinājums ar tendenci, kas atspoguļo naftas cenu ilgtermiņa pieauguma ietekmi. Naftas cenu svārstības kopš 2014. gada rudens liecina par lieliem pozitīviem bāzes efektiem 2015. un 2016. gada mijā, bet pēc tam pārmaiņus novēroti negatīvi un pozitīvi bāzes efekti, kas tuvākajos 12 mēnešos noteiks gaidāmo enerģijas cenu inflācijas tendenci un tādējādi arī SPCI inflāciju (sk. C att.), pieņemot, ka naftas cenu norises atbilst paredzētajai biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu tendencei. Enerģijas cenu inflācijas radīto bāzes efektu kumulatīvā ietekme uz kopējo SPCI inflāciju no 2015. gada novembra līdz 2016. gada oktobrim sasniedz aptuveni 1.3 procentu punktus. Šīs ietekmes aplēses ir nedaudz zemākas, pieņemot, ka naftas cenu tendence nav vērojama (t.i., aptuveni 0.9 procentu punkti tuvākajos 12 mēnešos).⁴

Kopējās SPCI inflācijas tendenci, kas prognozēta turpmāko 12 mēnešu periodam, kopumā galvenokārt nosaka enerģijas komponenta radītie bāzes efekti. Šie bāzes efekti norāda uz strauju inflācijas kāpumu līdz 2016. gada janvārim un nelielu īslaicīgu kritumu 2016. gada 1. pusgadā, pieņemot, ka naftas cenas faktiski atbilst paredzētajai biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu tendencei.

³ Sk., piemēram, ECB 2014. gada februāra "Mēneša Biljetena" ielikumu *Base effects from the volatile components of the HICP and their impact on HICP inflation in 2014* ("SPCI svārstīgo komponentu radītie bāzes efekti un to ietekme uz SPCI inflāciju 2014. gadā"). Tendence sasniedz 0.3 procentu punktus.

⁴ Tāda pati tendence vērojama, arī aplūkojot biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenu parasti samērā lēzeno līkni.

4. ielikums

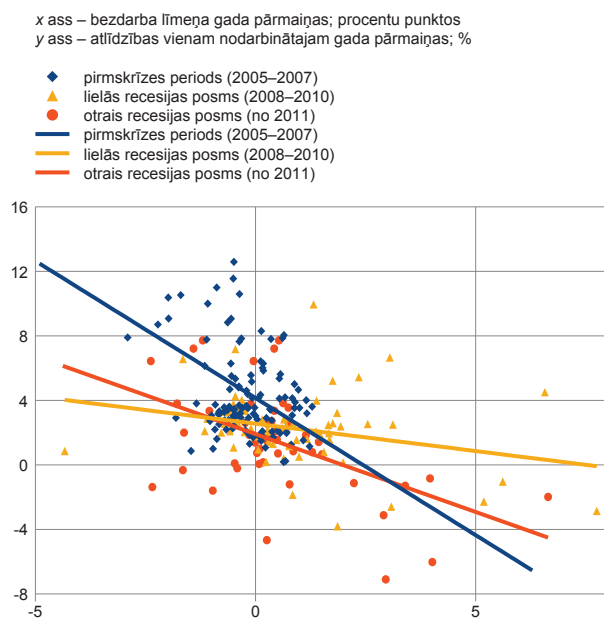
Darba algu lejupvērstā neelastība un strukturālo reformu loma euro zonā

Ielikumā aplūkota strukturālo reformu un darba tirgus institūciju loma algu koriģēšanā euro zonā, īpaši pievērsties darba algu lejupvērstajai neelastībai.

Papildus iespējai, ka zemāku algu dēļ var samazināties darbinieku darba ražīgums, kā to apgalvo efektivitātes algas teorija, algu lejupvērstajai neelastībai ir vēl citas būtiskas makroekonomiskās sekas. Šķiet, ka empīriskie dati liecina par labu uzskatam, ka darba tirgus korekcijas process ir lēnāks, kad algas nav elastīgas, un ka strukturālās reformas var veicināt korekcijas procesu.

A. attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam un bezdarba līmeņa pārmaiņas euro zonas valstīs

Avots: *Comparisons and contrasts of the impact of the crisis on euro area labour markets*, 50. attēls (aktualizēts), *Occasional Paper Series*, No 159, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2015. gada februāris.

Algu reakcija uz bezdarba līmeņa pārmaiņām euro zonā, šķiet, būtiski atšķiras dažādos periodos.

A attēlā redzams, ka spēcīgas IKP izaugsmes periodā pirms krīzes algas samērā nozīmīgi reaģēja uz bezdarba līmeņa pārmaiņām. Taču krīzes pirmajā posmā, t.s. lielās recesijas laikā, šī saistība būtiski vājinājās, iespējams, norādot uz lejupvērstu algu neelastību. Algu reakcija uz bezdarba līmeņa pārmaiņām atkal pastiprinājās krīzes otrajā posmā (tam bija raksturīga recesija, kas sākās 2011. gada beigās), tomēr tā bija daudz vājāka nekā pirmskrīzes periodā.

Algu atšķirīgo reakciju uz bezdarba līmeņa pārmaiņām dažādos ekonomiskās attīstības cikla periodos, šķiet, daļēji izskaidro lejupvērstā algu neelastība, kas raksturīga dažādām euro zonas valstīm.

Mikrolīmeņa dati par algu neelastību ir relatīvi vispārārtīti un atbalsta secinājumu, ka ir grūti samazināt algas.¹ To apstiprina arī Algu dinamikas pētījumu struktūras nesēn veiktā uzņēmumu apsekojuma trešā posma rezultāti. F. F. Heincs (*F. F. Heinz*) un D. Rusinova (*D. Rusinova*)² norāda, ka makrolīmenī algas, šķiet, mazāk reaģē uz bezdarba līmeņa pārmaiņām, ja bezdarba līmeņa starpība ir pozitīva. To

¹ Sk., piemēram, *Babecký, J., Du Caju, P., Kosma, T., Lawless, M., Messina, J. and Rööm, T., Downward Nominal and Real Wage Rigidity: Survey Evidence from European Firms*, *Scandinavian Journal of Economics*, Wiley Blackwell, Vol. 112(4), 884–910. Ipp., 2010. gada decembris. Sk. arī *Boeri, T. and Jimeno, J. F., Unemployment in Europe: What does it take to bring it down?*, 2015. gada maijs (pieejams: <http://econominfo.com/wpcontent/uploads/2015/05/Boeri.pdf>). Pieejamie dati liecina, ka algu iesaldēšana, šķiet, veido algu elastības zemāko robežu. Piemēram, *Banco de España "Tautsaimniecības Biļetena"* 2014. gada decembra izdevumā ziņots, ka 2008. gadā Spānijā 5% no vienošanos par algām bija iesaldētas algas, bet līdz 2013. gadam gandrīz trešdaļa privātā sektora algu bija iesaldētas.

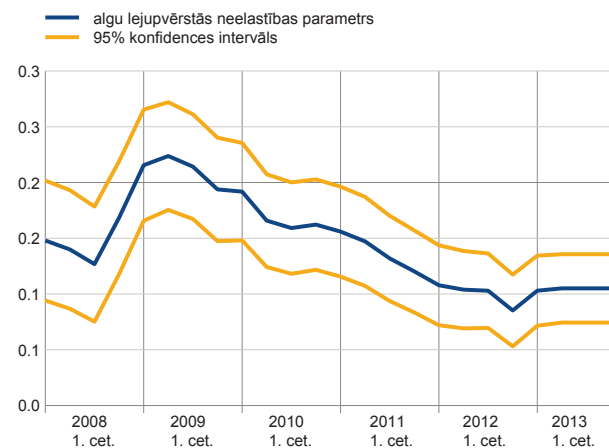
² *Heinz, F. F. and Rusinova, D., How flexible are real wages in EU countries? A panel investigation*, *Working Paper Series*, No 1360, ECB, Frankfurte pie Mainas, 2011. gada jūlijs.

B attēls

Euro zonas algu lejuvpvērsts neelastības parametra dinamika

(slīdošās regresijas; procentu punktos)

Avots: R. Andertons un B. Bontheiss (2015).

Piezīmes. Parametrs norāda, cik lielā mērā nominālās algas kāpuma reakcija uz bezdarba līmeņa pārraugām samazinās ekonomiskās lejupslīdes laikā (balstoties uz paneļa regresijām, apkopojot euro zonas valstu datus). Jo pozitīvāks parametrs, jo vājāka algu reakcija uz bezdarba līmeņa pārraugām ekonomiskās lejupslīdes laikā. Parametra dinamikas laika līkne iegūta no slīdošajām regresijām.

apstiprina R. Andertona (*R. Anderton*) un B. Bontheisa (*B. Bonthuis*)³ nesensais pētījums, kas norāda, ka algu lejuvpvērsta reakcija uz augstāku bezdarba līmeni ir mazāka ekonomiskās lejupslīdes gadījumā.

B attēlā redzamas R. Andertona un B. Bontheisa algu neelastības parametra dinamikas laika līknes aplēses, kas, šķiet, atbilst A attēlā sniegtajai informācijai, jo abos attēlos dati norāda uz algu lejuvpvērstu neelastību, kas mazinājās, krīzei ieilgstot.

Šķiet, ka darba tirgus institūcijām ir svarīga loma algu korekcijas procesā.

Tabula sniedz pārskatu par vienošanos par darba algām raksturīgajām iezīmēm euro zonas darba tirgos un apstiprina, ka euro zonas valstu darba tirgus institūcijās pastāv būtiskas atšķirības. Dažas valstis, piemēram, Baltijas valstis, parasti tiek raksturotas kā "elastīgas", ņemot vērā decentralizēto vienošanās par algām procesu un samērā mazu arodbiedrības biedru skaita īpatsvaru. Taču daudzās citās euro zonas valstīs raksturīga

Tabula

Vienošanos par algām raksturojums euro zonas valstīs 2014. gadā un dinamika kopš 2007. gada

Valsts	Arodbiedrību biedru īpatsvars	Vienošanos par algām koordinācija	Dominējošais līmenis, kādā notiek vienošanās par algām	Minimālās algas noteikšana
Beļģija	55* ↗	5 ↔	5 ↔	3 ↔
Vācija	18* ↘	4 ↔	3 ↔	1 ↔
Igaunija	7** ↘	1 ↘	1 ↔	3 ↔
Īrija	34* ↗	1 ↘	1 ↘	6* ↔
Grieķija	22* ↘	2 ↘	2 ↘	8 ↗
Spānija	17* ↗	3 ↘	3 ↔	8 ↗
Francija	8* ↗	2 ↔	3 ↔	8 ↔
Itālija	37* ↗	3 ↔	3 ↔	1 ↔
Kipra	45* ↘	2 ↔	2 ↔	7 ↔
Latvija	13** ↘	1 ↔	1 ↔	8 ↗
Lietuva	9** ↘	1 ↔	1 ↔	5 ↔
Luksemburga	33** ↘	2 ↔	2 ↔	7 ↔
Malta	53** ↘	2 ↔	1 ↔	7 ↔
Nīderlande	18* ↘	4 ↔	3 ↔	7 ↔
Austrija	27* ↘	4 ↔	3 ↔	2 ↗
Portugāle	19** ↘	2 ↔	3 ↔	8* ↔
Slovēnija	21* ↘	3 ↘	3 ↘	7 ↔
Slovākija	13* ↘	3 ↗	2 ↔	8 ↗
Somija	69* ↘	5 ↗	4 ↗	2 ↘

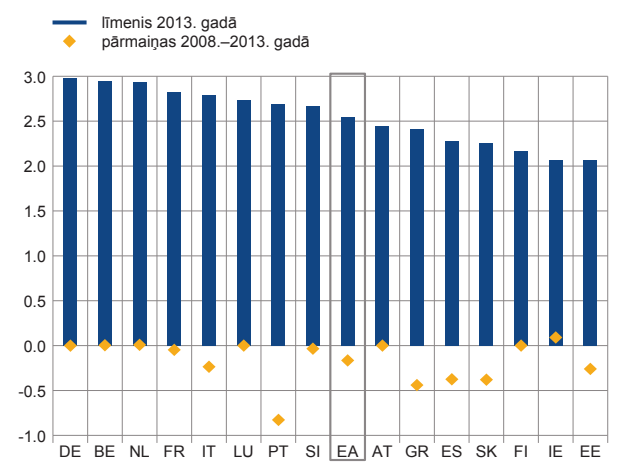
Avoti: Jelle Visser, ICTWSS: Database on Institutional Characteristics of Trade Unions, Wage Setting, State Intervention and Social Pacts in 51 countries between 1960 and 2014, version 5.0, Amsterdam Institute for Advanced Labour Studies (AIAS), 2015. gada oktobris; un ECB aprēķini.

Piezīmes. Dati attiecas uz 2014. gadu, ja nav norādīts citādi (dati, kas atzīmēti ar *, attiecas uz 2013. gadu, bet dati, kas atzīmēti ar **, – uz 2012. gadu). Sīkāku informāciju sk. kodu grāmatā (<http://www.uvaaias.net/208>). Bultiņas norāda pārmaiņu virzienu salīdzinājumā ar 2007. gadu. Arodbiedrību biedru īpatsvars ir biedru skaita proporcionālā attiecība pret nodarbināto darba samaksas saņēmēju skaitu. Vienošanos par algām koordinācijas diapazons ir no 0, t.i., centralizēta vienošanās par algām, līdz 1, t.i., fragmentēta vienošanās par algām galvenokārt uzņēmumu līmenī. Dominējošais līmenis, kādā notiek vienošanās par algām, diapazonā no 5, t.i., centrālā vai starpnozaru līmeņa vienošanās par algām, līdz 1, t.i., vietējā vai uzņēmuma līmeņa vienošanās par algām. Minimālās algas noteikšanas diapazons ir no 0, t.i., minimālā alga nav noteikta ne valsts tiesību aktos, ne nozaru vai valsts līmeņa līgumos, līdz 8, t.i., minimālo algu nosaka valdība bez fiksētiem noteikumiem.

³ Anderton, R. and Bonthuis, B., *Downward Wage Rigidities in the Euro Area*, GEP Research Paper Series, No 15/09, University of Nottingham, 2015. gada jūlijs.

C attēls

Darba tiesību aizsardzības regulējums

Avots: OECD.

Piezīmes. Valstis sakārtotas atbilstoši to reitingam 2013. gadā. Dati balstīti uz sintētiskiem rādītājiem attiecībā uz to, cik stingri tiek regulēti darba tirgi (piemēram, brīdinājuma periodi, atļaušanas pabalsti un pagaidu darba līgumu izmantošana). Lai gan šis rādītājs neaptver visus faktorus, kas var ietekmēt regulējumu, tas sniedz pamatotu norādi par neelasību, kas ir salīdzināma starp valstīm. Augstāka vērtība norāda uz stingrāku regulējumu. Euro zonas vidējo rādītāju veido valstis, kuras ir OECD dalībvalstis un par kurām pieejami rādītāji.

spēcīga arodbiedrību klātbūtne (piemēram, Beļģijā, Maltā un Somijā), augsts vienošanās par darba algām procesu koordinācijas līmenis (piemēram, Beļģijā, Vācijā, Nīderlandē, Austrijā un Somijā) un minimālās algas noteikšana (piemēram, Grieķijā, Spānijā, Francijā, Latvijā, Portugālē un Slovākijā). Apvienojumā ar valsts mēroga indeksācijas shēmām un stingru darba tiesību aizsardzības regulējumu (sk. C att.) tas var radīt algu lejupvērstu neelasību.

Euro zonas valstis, īpaši valstis, kurās krīzes ietekme bija lielāka, īstenoja visaptverošas strukturālo reformu programmas.

To apstiprina darba tiesību aizsardzības regulējuma pārmaiņas (sk. C att.), un darba tirgus reformas galvenokārt īstenoja grūtību skartās valstis. Šīs reformas ietvēra darba algas koplīgumu slēgšanas decentralizāciju, vairāk izmantojot darba algas koplīgumu slēgšanu uzņēmuma līmenī, automatiskās algu indeksācijas shēmu samazināšanu, mazāk darba koplīgumu, darbalaika režīma elastības palielināšanu un atļaušanas un darbā pieņemšanas izmaksu samazināšanu (sk. arī 1. raksta 2. ielikumu).

Darba tirgus reformām ir potenciāls palielināt algu reakciju uz ekonomisko atslābumu.

Piemēram, R. Andertons un B. Bontheiss konstatē, ka, pastāvot stingram darba tiesību aizsardzības regulējumam un spēcīgai arodbiedrību iesaistei, vienojoties par algām, algu reakcija uz bezdarba līmeņa pārmaiņām var būt mazāka. Tāpēc šo rādītāju sarukums krīzes laikā arī var daļēji izskaidrot A un B attēlā atspoguļoto algu lejupvērstās neelasības samazināšanos.⁴ Piemēram, P. Fonts (*P. Font*), M. Iskerdo (*M. Izquierdo*) un S. Puente (*S. Puente*)⁵ skaidro, ka Spānijā reālo darba algu reaģētspēja uz bezdarba līmeņa pārmaiņām, šķiet, palielinājusies pēc darba tirgus reformu īstenošanas 2012. un 2013. gadā. Viņi arī konstatēja, ka mazāks algu procikliskums vērojams darbiniekiem ar ilgu stāžu, pastāvīgiem darba līgumiem un gados vecākiem darbiniekiem, kuri ir vairāk aizsargāti pret algu korekciju ekonomiskās lejupslīdes laikā. Turklāt saskaņā ar Dž. P. Mārtina (*J. P. Martin*) un S. Skarpetas (*S. Scarpetta*) datiem⁶ darba tirgus regulējums ietekmē vairākus citus kanālus, piemēram, darbaspēka pārvietošanu un pat darba ražīgumu (sk. arī 5. ielikumu), kas var netieši ietekmēt algu dinamiku.

⁴ A un B attēls atspoguļo skaidri redzamu lejupvērstās algu neelasības līmeņa samazināšanos, krīzei ieilgstot. To daļēji var skaidrot ar darba tirgus reformu vilni daudzās euro zonas valstīs krīzes laikā – dažkārt saistībā ar brīvāku nodarbinātības aizsardzības regulējumu utt. –, kas varēja palielināt lejupvērsto spiedienu uz algām. Taču arī citi faktori, piemēram, fiskālā konsolidācija, varēja to ietekmēt.

⁵ Font, P., Izquierdo, M. and Puente, S., *Real wage responsiveness to unemployment in Spain: asymmetries along the business cycle*, *IZA Journal of European Labor Studies*, Springer, 4 : 13, 2015. gada jūnijs.

⁶ Martin, J. P. and Scarpetta, S., *Setting it Right: Employment Protection, Labour Reallocation and Productivity*, *De Economist*, Springer, Vol. 160(2), 89.–116. lpp., 2012. gada jūnijs.

Pārliecinošu empīrisko datu iegūšana par dažu reformas veidu ietekmi ir grūts uzdevums, īpaši ja aplūko kopējo algu datu dinamiku. Piemēram, grūtības rodas, mēģinot nošķirt reformu radīto ietekmi uz algām no nodarbinātības struktūras un fiskālās konsolidācijas pārmaiņu ietekmes. Tāpēc nepieciešama papildu analīze, lai pilnībā saprastu faktorus, kas krīzes periodā virzīja euro zonas algu korekciju.⁷

Lai veicinātu tautsaimniecības noturību pret šokiem, algām adekvāti jāatspoguļo darba tirgus apstākļi un darba ražīguma dinamika; tas norāda, cik svarīgas ir reformas, kas veicina lielāku algu elastību un diferenciaciju starp darbiniekiem, uzņēmumiem un nozarēm. Papildus minētajiem faktoriem arī aktīvas darba tirgus politikas uzlabota efektivitāte un palielināta darbaspēka mobilitāte (gan iekšējā, gan starpvalstu) euro zonas valstīs palīdzēs samazināt prasmju neatbilstību pieprasījumam un strukturālo bezdarbu, tādējādi palielinot algu reakciju uz bezdarba līmeņa pārmaiņām.

---

⁷ Kanālu, pa kuriem darba un preču tirgus reformas ietekmē tautsaimniecību, padziļinātu analīzi sk. ECB 2015. gada marta "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 rakstā *Progress with structural reforms across the euro area and their possible impacts* ("Strukturālo reformu norise euro zonā un to iespējamā ietekme").

5. ielikums

Darba alga, produktivitāte un konkurētspēja: detalizēta pieeja

Uzņēmuma līmeņa dati, kas pieejami tikai pēdējos gados, liecina, ka vienkāršs vidējās darba algas un produktivitātes dinamikas salīdzinājums var nebūt pietiekams precīzai valsts konkurētspējas analīzei.¹ Mikrodati tiešām parādījuši lielu uzņēmumu darba ražīguma neviendabīguma pakāpi ne tikai dažādās nozarēs, bet arī uzņēmumos, kas darbojas vienā un tajā pašā nozarē. Tas nozīmē, ka, pat ja valstī gada vidējās darba algas kāpums tiek saskaņots ar vidējās produktivitātes dinamiku, iespējams, ir daudz uzņēmumu ar zemāku produktivitātes pieaugumu, kuri varētu zaudēt konkurētspēju. Tāpēc svarīgi analizēt, vai darba algas kāpums atspoguļo katra atsevišķā uzņēmuma produktivitātes dinamiku.

Šajā ielikumā, izmantojot apkopoto mikrodatu analīzi, pirmkārt, parādīts, ka dažās euro zonas valstīs, kurās pastiprinājās konkurētspējas zudums, pirmskrīzes periodā uzņēmuma līmenī bija būtiska darba algas un produktivitātes kāpuma neatbilstība un, otrkārt, šīs neatbilstības apjoms korelēja ar dažiem darba tirgus institūciju struktūras aspektiem, kas ietekmēja darba algas veidošanos.

Šaurāk definētās nozarēs vērojama darba algas un produktivitātes dinamikas neatbilstība. A attēlā parādīta gada vidējā produktivitātes kāpuma un darbaspēka izmaksu uz vienu nodarbināto pieauguma korelācija apstrādes rūpniecībā Vācijā, Spānijā, Francijā un Itālijā pirmskrīzes periodā (2001.–2007. gadā).² B attēlā sniegta tāda pati informācija par pakalpojumiem.³ Spānijā un Itālijā pirmskrīzes periodā darba algas palielinājums pārsniedza produktivitātes pieaugumu gandrīz visās apstrādes rūpniecības un pakalpojumu nozarēs (attēlos parādīts virs 45° līnijas), un abās valstīs tas atbilst pastāvīgam konkurētspējas zudumam. Francijā un (mazāk) Vācijā atkarībā no aplūkotās nozares aina ievērojami atšķiras. Apstrādes rūpniecībā darba algas kāpums kopumā atbilda produktivitātes pieaugumam vai pat bija zemāks par to, bet tas neattiecās uz lielu skaitu pakalpojumu nozarēm, īpaši Francijā.

Tā kā pat vienas nozares uzņēmumi ir ļoti neviendabīgi, uzņēmumos, kas darbojas vienā un tajā pašā nozarē, darba algas dinamikai jābūt atšķirīgai, ciktāl atšķiras to produktivitātes dinamika. A un B attēls liecina, ka dažādās

¹ Šajā ielikumā konkurētspēja lietota šaurā nozīmē, t.i., vienības darbaspēka izmaksas vai nominālās darbaspēka izmaksas uz vienu preces vienību.

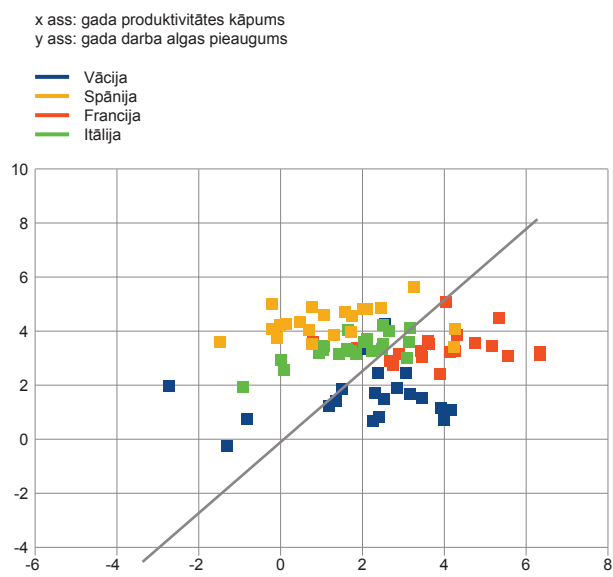
² Šajā ielikumā izmantoti Konkurētspējas izpētes tīkla (*CompNet*; Eiropas Centrālo banku sistēmas 2012. gadā izveidotais tīkls) dati konkurētspējas norišu analīzei visaptverošā un daudzdimensiju skatījumā. Viens no galvenajiem tīkla darbības rezultātiem ir apkopotu mikrodatu kopas, kas ietver vairākus ar konkurētspēju saistītus rādītājus lielai ES dalībvalstu/nozaru kopai un gadus, izveidošana. Sīkāku informāciju sk. *Lopez-Garcia, P. and di Mauro, F., Assessing European competitiveness: the new CompNet micro-based database, Working Paper Series*, Nr. 1764, ECB, Frankfurt pie Mainas, 2015. gada marts.

³ Dati aptver saskaņā ar NACE 2. red. nozaru klasifikācijas sistēmu atbilstoši divu zīmju līmenim klasificētās nozares, kas atbilst aptuveni 20 apstrādes rūpniecības nozarēm un 30 pakalpojumu nozarēm.

A attēls

Produktivitātes un darba algas pieaugums Vācijas, Spānijas, Francijas un Itālijas atbilstoši divu zīmju līmenim klasificētajā apstrādes rūpniecībā (2001–2007)

(vidējās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

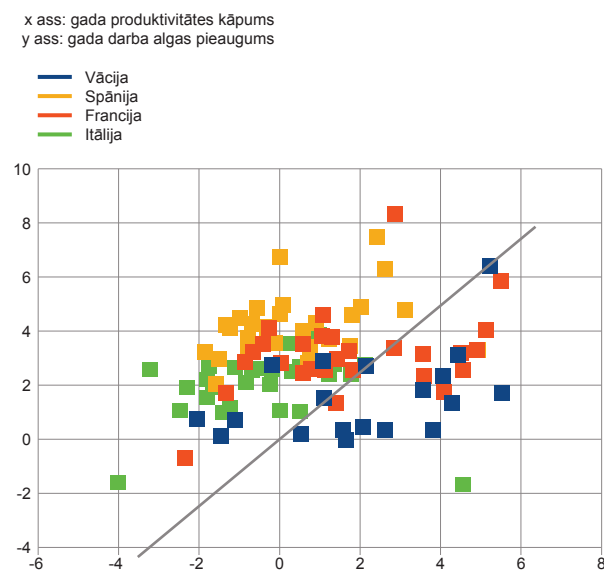

Avoti: *CompNet* dati un autora aprēķini.
Piezīmes. Nozaru līmenī darba algas pieauguma tempu aprēķina kā darbaspēka izmaksu uz vienu nodarbināto vidējo svērtu pieaugumu visiem uzņēmumiem, kuros attiecīgajā nozarē nodarbināts vismaz 20 darbinieku. Šo pašu procedūru piemēro uzņēmumu produktivitātes kāpuma noteikšanai. Uzņēmumi, kuros darba algas palielinājums pārsniedz produktivitātes pieaugumu, izvietoti virs 45° līnijas.

B attēls

Produktivitātes un darba algas pieaugums Vācijas, Spānijas, Francijas un Itālijas atbilstoši divu zīmju līmenim klasificētajā pakalpojumu nozarē (2001–2007)

(vidējās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

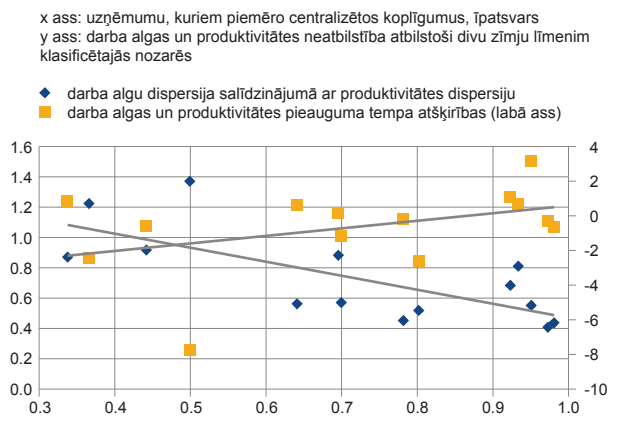
Avoti: *CompNet* dati un autora aprēķini.
Piezīmes. Nozaru līmenī darba algas pieauguma tempu aprēķina kā darbaspēka izmaksu uz vienu nodarbināto vidējo svērtu pieaugumu visiem uzņēmumiem, kuros attiecīgajā nozarē nodarbināts vismaz 20 darbinieku. Šo pašu procedūru piemēro uzņēmumu produktivitātes kāpuma noteikšanai. Uzņēmumi, kuros darba algas palielinājums pārsniedz produktivitātes pieaugumu, izvietoti virs 45° līnijas.

nozārēs produktivitātes kāpuma un darba algas pieauguma saistība ir ļoti atšķirīga, un apkopotie rādītāji bieži to slēpj. Tāpēc, lai novērtētu darba algas un produktivitātes atbilstības apjomu dažādās valstīs, vēlams izmantot norises nozarēs, nevis valstu vidējos rādītājus. Tomēr konkurētspējai tiešām svarīgi, lai darba algas un produktivitātes kāpums būtu saskaņots atsevišķu uzņēmumu līmenī. Ņemot vērā pat šauri definētās nozarēs dokumentētās lielās atšķirības starp uzņēmumiem, nozaru līmeņa dati var būt pārāk apkopoti, lai to novērtētu. Priekšstatam par šo atšķirību apjomu: saskaņā ar Konkurētspējas izpētes tīkla (*CompNet*) datiem uzņēmumu, kuri atbilst divu zīmju līmenim klasifikācijā apstrādes rūpniecībā pēc produktivitātes sadalījuma un ierindojas labāko 10% vidū, produktivitāte ir trīs līdz četras reizes lielāka nekā uzņēmumiem, kuri ierindojas sliktāko 10% vidū. Šī dispersija ir pat lielāka pakalpojumu nozarē, dažās valstīs produktivitātes rādītājam atšķiroties piecas reizes. Ņemot vērā šo lielo atšķirību apjomu, šaurāk definētu nozaru uzņēmumos ir pamatoti gaidīt dažādu produktivitātes dinamiku un atšķirīgas darba algas norises. Tomēr ir pazīmes, kas liecina, ka neatbilstības rodas sakarā ar darba tirgus neelastību, ko nosaka darba tirgus institūciju struktūra (sk. arī 4. ielikumu).

Darba tirgus institūciju struktūra varētu kavēt darba algas un produktivitātes pieauguma saskaņošanu uzņēmumu līmenī. Viens šādu institūciju piemērs ir koplīgumi, ko paraksta nozaru, reģionālā vai valsts līmenī. Šajos līgumos darba algas palielinājums tiek noteikts saskaņā ar vidējo produktivitātes kāpumu reģionā vai, labākajā gadījumā, nozarē, vai pat saskaņā ar produktivitātes pieaugumu lielākajos (un parasti produktīvākajos) uzņēmumos. Uzņēmumiem, kuru produktivitāte pieaug

C attēls

Darba algas un produktivitātes neatbilstība un centralizētie koplīgumi plašajās nozarēs (2005–2007)

Avoti: *CompNet* dati, Algu dinamikas pētījumu struktūras (*Wage Dynamics Network*) 2007. gada uzņēmumu apsekojums un autora aprēķini.
Piezīmes. Dispersiju mēra kā attiecīgās nozares mainīgā lieluma sadalījuma 80. deciles un 20. deciles starpību. Datus sniedz *CompNet*, un tie attiecas uz uzņēmumiem ar vismaz vienu nodarbināto tajās četrās euro zonas valstīs, kurās bija iespējams saskaņot datus ar Algu dinamikas pētījumu struktūras datiem (Spānija, Itālija, Austrija un Portugāle). Abi neatbilstības mērījumi aptver 2005.–2007. gadu. Uzņēmumu, kuriem piemēro centralizēto darba samaksu, īpatsvars attiecas uz 2007. gadu.

un produktivitātes kāpuma tempa starpība. Neraugoties uz izmantoto neatbilstības rādītāju, C attēlā sniegta tā pati informācija – valstīs vai nozarēs, kurās darba algu nenosaka uzņēmumi, darba algas un produktivitātes dinamikas neatbilstība ir lielāka, un tādi būs arī izmaksu konkurētspējas zaudējumi.

Kopumā, ņemot vērā šaurāk definēto nozaru uzņēmumu darbības lielās atšķirības, izmaksu konkurētspēju tiešām nosaka nevis darba algas un produktivitātes dinamikas saskaņošana, bet darba algas un produktivitātes kāpuma konsekvence uzņēmuma līmenī. Konsekvences saglabāšanu tomēr var kavēt dažu darba tirgus institūciju, kuras pietiekami neņem vērā konkrētos uzņēmumu apstākļus, struktūra.

lēmāk, jāizpilda tās vienošanās, kurās parasti noteikts zemākais darba algas kāpuma līmenis. Tāpēc šie uzņēmumi zaudēs izmaksu konkurētspēju. Ja netiek veikti kompensējoši cenu un/vai ar cenām nesaistītas konkurētspējas uzlabošanas pasākumi, tas var nozīmēt, ka šādiem uzņēmumiem nepieciešams sašaurināt darbību, lai atkārtoti saskaņotu darba ražīgumu ar darba algu. C attēlā parādīta darba algas un produktivitātes neatbilstības korelācija konkrētā valstī un nozarē, un to uzņēmumu īpatsvars, kuriem attiecīgajā valstī un nozarē piemēro centralizētus koplīgumus (valsts, nozares vai reģionālā līmenī). Pirmkārt, šo neatbilstību izsaka kā darba algas dispersijas attiecību pret produktivitātes dispersiju attiecīgajā nozarē un, otrkārt, kā darba algas kāpuma tempa mediānas un produktivitātes pieauguma tempa mediānas starpību. Abi rādītāji attiecas uz uzņēmumiem, kas darbojas šaurāk definētās apstrādes rūpniecības un pakalpojumu nozarēs.⁴ Jo zemāka attiecība, jo lielāka neatbilstība (tas nozīmētu, ka darba algas ir līdzīgas, neraugoties uz lielajām uzņēmumu produktivitātes atšķirībām) un jo lielāka darba algas

⁴ Abos gadījumos neatbilstību aprēķina atbilstoši divu zīmju līmenim klasificēto nozaru līmenī un pēc tam apkopo plašākām nozarēm (apstrādes rūpniecībai, būvniecībai, vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai un citiem pakalpojumiem), izmantojot pievienotās vērtības svarus, lai dotu iespēju datus pievienot Algu dinamikas struktūras datiem.

6. ielikums

Konkurētspējas padomju izveide – solis ceļā uz patiesu ekonomisko savienību

Lai īstenotu Piecu prezidentu ziņojumā¹ sniegtos īstermiņa priekšlikumus, Eiropas Komisija 2015. gada 21. oktobrī pieņēma paziņojumu par ES pārvaldības sistēmas² pilnveidošanu. Šajā ielikumā īpaši aplūkoti priekšlikumi par ekonomiskās savienības stiprināšanu. Ekonomiskās savienības mērķis ir nodrošināt, lai, īstenojot nepieciešamos strukturālos pasākumus, valstu ekonomiskā politika būtu vērsta uz tautsaimniecības elastības palielināšanu un Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) kā viena veseluma raitas darbības veicināšanu.³ Komisija paziņojumā informēja par Eiropas semestra politikas koordinēšanas procesa piemērošanas uzlabojumiem un par Padomes ieteikumu visās euro zonas dalībvalstīs izveidot valstu konkurētspējas padomes.⁴

Komisija plāno padarīt Eiropas semestra procesu caurredzamāku un stiprināt tā "euro zonas dimensiju", tādējādi veicinot politikas, kas nodrošina raitu EMS darbību. Šķiet, ka praksē galvenokārt tiks pievērsta lielāka uzmanība euro zonas ieteikumam, kuru Padome kā norādi sniegs kopā ar gada izaugsmes pētījumā ietvertajiem katrai valstij adresētajiem ieteikumiem, kas tiek publicēti procesa vēlākā posmā. Komisija arī paziņoja, ka tā pakāpeniski ierosinās etalonrādītājus dažādām politikas jomām, lai veicinātu strukturālo reformu īstenošanu valstu līmenī, tādējādi atbalstot konverģenci uz elastīgākām tautsaimniecības struktūrām. Turklāt tā centīsies uzlabot makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras īstenošanu, nodrošinot lielāku caurredzamību un attiecīgi rīkojoties gadījumos, kad tiek konstatēta pārmērīga nelīdzsvarotība. Tāpēc Komisija paziņojusi, ka tā publicēs kompendiju, kurā sīkāk tiks skaidrota procedūras piemērošanas kārtība. Visbeidzot, strukturālo reformu īstenošana tiks veicināta, efektīvāk izmantojot ES struktūrfondus un Komisijas tehnisko palīdzību. Komisijas novērojumi, Brīdināšanas mehānisma ziņojums un 2016. gada izaugsmes pētījums liecina, ka Eiropas semestra procesa ietvaros jau vērojamas pārmaiņas, sākot ar nesen publicēto euro zonas ieteikumu. Padomei turpmākajos mēnešos būs jāizskata tās sniegtais ieteikums par konkurētspējas padomju izveidošanu, tādējādi dodot iespēju precizēt un nostiprināt Komisijas priekšlikumu.

Padomes sniegtais ieteikums atspoguļo jauna stimula nepieciešamību, lai veiktu reformas, kurām monetārajā savienībā ir būtiska nozīme ekonomiskās noturības stiprināšanā un ekonomisko korekciju veikšanai nepieciešamās kapacitātes nodrošināšanā. Nesenā krīze pierādīja, ka nelabvēlīga konkurētspējas attīstība un

¹ Ziņojums *Completing Europe's Economic and Monetary Union* (pieejams: http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/5-presidents-report_en.pdf).

² Eiropas Komisija. *On Steps Towards Completing Economic and Monetary Union*, 2015. gada 21. oktobris.

³ Par finanšu, fiskālo un politisko savienību sk. ECB 2015. gada "Tautsaimniecības Bijetena" Nr. 7 ielikumu *Creation of a European Fiscal Board* ("Eiropas Fiskālās padomes veidošana").

⁴ Ārpus euro zonas esošās ES valstīs arī aicinātas izveidot līdzīgas institūcijas.

strukturālā neelastība palielina valstu ievainojamību un ierobežo to spēju izturēt šokus. Tomēr valstu strukturālo reformu īstenošana ES ekonomiskās pārvaldības sistēmas ietvaros līdz šim bijusi nepietiekama. Tāpēc Piecu prezidentu ziņojumā tika izteikts aicinājums atbilstoši Komisijas pašlaik izteiktajam priekšlikumam visās euro zonas valstīs izveidot konkurētspējas padomes.

Valstu konkurētspējas padomes var palīdzēt palielināt valstu līdzdalību strukturālo reformu īstenošanā konkurētspējas jomā. Tādējādi Padomes sniegtā ieteikuma mērķis ir valstu līmenī pilnveidot neatkarīgu politikas ekspertīzi un pastiprināt ES un euro zonas dalībvalstu politikas dialogu. Lai tas izdotos, Komisija ierosina nodrošināt, lai konkurētspējas padomes būtu funkcionāli neatkarīgas un tām būtu plašas pilnvaras. Saskaņā ar Padomes sniegto ieteikumu konkurētspējas padomju darbības joma jānosaka atbilstoši konkurētspējas jēdziena visaptverošai izpratnei, ar to saprotot izmaksu un cenu dinamiku, kā arī necenu faktorus – īpaši stimulus produktivitātes palielināšanai un apsvērumus saistībā ar inovācijām un – plašāk – valsts pievilcību uzņēmējiem.⁵ Konkurētspējas padomēm būtu uzticēts valstu līmenī sniegt darba samaksas noteikšanas procesā iesaistītajām pusēm nepieciešamo informāciju, pašām neiejaucoties šajā procesā. Runājot par organizatorisko struktūru, tām atbilstoši Padomes sniegtajam ieteikumam jābūt neatkarīgām no valdības. Konkurētspējas padomēm darbība jāveic pastāvīgi, gada ziņojumā publicējot analīzes rezultātus un atzinumus. Padome ieteikumā arī skaidro, ka pastāvošās valstu iestādes varētu uzņemties konkurētspējas padomes lomu, ja vien tās savu pilnvaru un organizatoriskās struktūras ietvaros izpilda prasības.

Padomes sniegtajā ieteikumā paredzēts, ka Komisija koordinēs konkurētspējas padomju darbību. Šādas koordinēšanas mērķis ir atbalstīt visas euro zonas centienus. Sagatavojot gada ziņojumu, Komisija ņemtu vērā konkurētspējas padomju sistēmas ieguldījumu, lemjot par pārvaldības sistēmas ietvaros veicamajiem pasākumiem.

Lai turpmāk nostiprinātu Padomes sniegto ieteikumu, dažus aspektus varētu pārskatīt. Komisijas rīcībā esošā informācija liecina, ka valstu konkurētspējas padomes tiešām varētu labāk veicināt izpratni par konkurētspējas attīstību un nodrošināt jaunu impulsu īstenojot strukturālās reformas ar nosacījumu, ka tām ir plašas pilnvaras un tās ir pilnībā neatkarīgas. Komisijas ieteikums konkurētspējas padomju izveidošanai ietver vairākus svarīgus to neatkarības aizsardzības pasākumus. Tomēr pašlaik Komisija skaidri nenosaka, ka konkurētspējas padomēm papildus gada ziņojuma publicēšanai būtu jāspēj sniegt publiskus paziņojumus, lai gan tas būtu būtisks to neatkarības rādītājs un demonstrētu apņemšanos nodrošināt caurredzamību. Būs nepieciešams arī nodrošināt, lai konkurētspējas padomēm būtu pilnīga rīcības brīvība lemt par to, ar kurām iesaistītajām pusēm, kad un cik bieži uzturēt sakarus, lai spētu reaģēt uz valstiskām norisēm un valsts iestāžu ierosinātajām iniciatīvām, tādējādi ietekmējot debates valstī. Tāpēc valstu fiskālo padomju izveidošanas tiesiskais pamats un šajā procesā gūtā pieredze ir svarīgs atskaites punkts.

⁵ Ieteikums ir atklāts attiecībā uz analizējamo datu klāstu. Šādi dati atkarībā no analīzes veida varētu aptvert visas tautsaimniecības datus, datus nozaru dalījumā vai (ja nepieciešams) uzņēmuma līmeņa datus.

Turklāt Padomes sniegtais ieteikums joprojām nav līdz galam skaidrs attiecībā uz valstu konkurētspējas padomju euro zonas tīkla koncepciju. Piecu prezidentu ziņojums liecina, ka būs jānodrošina, lai šāds tīkls spētu veicināt labākās prakses apmaiņu un sniegt neatkarīgu viedokli par ES makroekonomiskās pārvaldības sistēmas ietvaros veicamajiem pasākumiem.

Kopumā konkurētspējas padomes varētu dot jaunu stimulu īstenot strukturālās reformas euro zonas valstīs, savukārt atbilstošajai struktūrai valstu un euro zonas līmenī būs būtiska nozīme. Turklāt, lai veicinātu patiesas ekonomiskās savienības izveidi, svarīgi īstenot vairākus plaša mēroga pasākumus. Komisijas priekšlikumi ir pirmais solis ceļā uz pārvaldības sistēmas turpmāku uzlabošanu. Tomēr nevajadzētu aizmirst par EMS izveides procesa noslēguma vidēja termiņa un ilgtermiņa dimensiju. Jāuzsāk jauns konverģences process uz elastīgākām ekonomiskajām struktūrām, vienlaikus turpinot dalīšanos suverenitātē ekonomiskās un fiskālās politikas jomā. Tajā vajadzētu ietvert pakāpenisku virzību no koordinēšanas, kas balstīta uz noteikumiem, uz kopēju lēmumu pieņemšanu.

7. ielikums

2016. gada budžeta plānu projektu pārskatīšana

Eiropas Komisija 2015. gada 17. novembrī publiskoja atzinumus par to valstu, uz kurām neattiecas finanšu palīdzības programma, 2016. gada budžeta plānu projektiem.¹ Šajos atzinumos sniegts vērtējums, cik lielā mērā valdību plāni atbilst Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) prasībām un kā tiks izpildīti Eiropadomes konkrētām valstīm 2015. gada Eiropas semestra ietvaros paredzētie fiskālo politiku ieteikumi, ko Ekonomikas un finanšu lietu padome pieņēma 2015. gada 14. jūlijā.²

Saskaņā ar Komisijas vērtējumu tikai pieci no 16 budžeta plānu projektiem pilnībā atbilst SIP. Atzinumos Komisija novērtē Vācijas, Igaunijas, Luksemburgas, Nīderlandes un Slovākijas (uz visām attiecas SIP preventīvā daļa) plānus kā "atbilstošus" SIP nosacījumiem, taču atzīmē, ka Nīderlande 2015. un 2016. gadā būtiski novirzīsies no sava vidējā termiņa budžeta mērķa (VTM) un Slovākijā joprojām būs mazs augstā strukturālā deficīta novēršanas progress. Komisija uzskata, ka septiņu valstu budžeta projekti ir tikai "kopumā atbilstoši".³ Šīs valstis ir Beļģija, Īrija, Latvija, Malta, Slovēnija un Somija, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, un Francija, uz kuru attiecas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra (PDP). Komisija uzskata, ka pastāv risks – četru valstu budžeta plānos netiks ievēroti SIP nosacījumi. Šajā grupā ir Spānija, uz kuru joprojām attiecas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra (termiņš – 2016. gads). Tā ietver Itāliju, Austriju un Lietuvu, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa un kurām pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra ir atcelta 2012. gadā (Itālija) un 2013. gadā (Lietuva un Austrija). Komisija aicina tās valstis, kuru plāni nav pilnībā atbilstoši SIP nosacījumiem, veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu budžetu atbilstību SIP. Arī Portugālē pastāv SIP nosacījumu neizpildes risks, jo tā neiesniedza budžeta plāna projektu noteiktajā termiņā – līdz oktobra vidum, jo pēc vispārējām vēlēšanām nebija izveidota jauna valdība. Eurogrupa pieprasīja kodifikāciju attiecībā uz to, kā rīkoties ātri vai vēl iesniegtu budžeta plāna projektu gadījumā.

Šī budžeta plānu projektu pārskatīšana atkal atklāja fiskālās uzraudzības struktūras augošo sarežģītību un caurredzamības trūkumu. Tas lika Eurogrupai savā 2015. gada 23. novembra paziņojumā skaidri un nepārprotami aicināt Komisiju palielināt procedūras caurredzamību un prognozējamību. Sarežģītība

¹ Saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 473/2013 (daļa no divu tiesību aktu paketes) budžeta plānu projekti tika iesniegti līdz 2015. gada oktobra vidum. Spānijas budžeta plāna projekts tika nosūtīts Komisijai jau 2015. gada 11. septembrī.

² Sk. ECB 2015. gada septembra "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 6 ielikumu "Konkrētām valstīm 2015. gada Eiropas semestra ietvaros paredzētie fiskālo politiku ieteikumi".

³ Komisijas atzinumi par valstīm, kas novērtētas kā "kopumā atbilstošas" SIP, pilnībā neatspoguļo atbilstības atšķirīgās pakāpes. Patiesībā trijām valstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, – Beļģijai, Maltai un Slovēnijai (kam tiktu piemērota SIP preventīvā daļa, ja laikus līdz 2015. gada termiņam tiktu atcelta PDP) – Komisijas prognoze rāda nepārprotamus neatbilstības riskus, jo izdevumu kritērijs liecina par nozīmīgu novirzi no prasībām un strukturālās bilances pilārs – par novirzi, kas ir tikai nedaudz mazāka par nozīmīguma robežvērtību.

rodas, vienlaikus pastāvot vairākiem noteikumiem. SIP preventīvajā daļā 2011. gadā apstiprinātā sešu tiesību aktu pakete pamatotu iemeslu dēļ ieviesa "izdevumu kritēriju" kā fiskālo pasākumu papildu rādītāju. Šis rādītājs tika izveidots, lai neplānoti papildu ieņēmumi, kas uzlabo strukturālo bilanci, netiktu atspoguļoti kā fiskālie pasākumi, bet pilnībā tiktu izmantoti parāda samazināšanai. Ja strukturālās bilances un izdevumu kritērija rādītāji sūta pretrunīgus signālus par SIP noteikto strukturālo pasākumu prasību ievērošanu, Komisija veic "vispārēju novērtējumu", lai secinātu, kuru no abiem fiskālajiem rādītājiem tā uzskata par piemērotāku savam galīgajam novērtējumam. Taču veids, kādā tiek veikts šis vispārējais novērtējums, tomēr nav pilnībā caurredzams, tāpēc grūti noteikt, vai tas tiek darīts konsekventi. Turklāt korekcijas prasību "iesaldēšana", balstoties uz Komisijas iepriekšējo periodu prognožu datiem, potenciāli var izkropļot novērtējumu par fiskālo politiku atbilstību SIP.⁴ Lai gan šo metodi ievieša, lai valdībām nodrošinātu uzticamus *ex-ante* ieteikumus saistībā ar ražošanas apjoma starpības un strukturālās bilances aplēšu svārstībām, tā var radīt nekonekvenci dažādās valstīs un pat tādu situāciju, ka valsts ar būtisku novirzi no sava VTM tiek novērtēta kā tāda, kas izpilda savu VTM un pilnībā atbilst nosacījumiem (tā tas bija Nīderlandes gadījumā šajā budžeta plāna projekta periodā; sk. tabulu).

Turklāt Komisijas 2015. gada janvārī ieviestais strukturālo reformu un investīciju nosacījums var būtiski samazināt strukturālo pasākumu prasības pat tām valstīm, kas nav sasniegušas savu VTM un kam ir ļoti augsti parāda rādītāji.

Piemēram, Itālijai 2015. gada pavasarī tika noteiktas samazinātas strukturālo pasākumu prasības 2016. gadam, piemērojot strukturālo reformu nosacījumu; budžeta plāna projekts paredz vēl pieprasīt atvieglojumus strukturālo un investīciju nosacījumu kontekstā⁵. Tādējādi pastāv arvien lielākas preventīvās daļas strukturālo pasākumu prasību un vairāku valstu parāda normu nekonekvences; Komisijas prognoze norāda uz Beļģijas un Itālijas nozīmīgu novirzi no parāda normas prasībām.⁶

Valstīm, kam piemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, rodas asimetrija, ja tās tiek novērtētas kā "kopumā atbilstošas SIP", kad tās neizpilda savas strukturālo pasākumu prasības, bet tomēr tiek gaidīts, ka tās izpildīs kopējā deficīta mērķus. Faktiski šādi budžeta plāni ir riskanti, jo, ja *ex-post* tiek konstatēts, ka valsts nav izpildījusi Padomes ieteikumos noteiktos gada kopējā deficīta mērķus, Komisija būtu jāiesaka pastiprinātas PDP piemērošana.

Kopumā Komisijas atzinumi atspoguļo viedokli, ka daudzās euro zonas valstīs strukturālie pasākumi arī 2016. gadā būs nepietiekami salīdzinājumā ar SIP noteiktajām saistībām. No vienas puses, tas izriet no nepietiekama progresā valstu

⁴ Būtiskākais, ka "iesaldēšanas" metode paredz – prasības gadam t tiek noteiktas, balstoties uz Eiropas Komisijas pavasara prognožu datiem gadam $t - 1$. Taču prasības, kas balstītas uz vislabvēlīgākās prognozes periodu datiem kopš $t - 1$, dominēs pār iesaldētajām prasībām, piemēram, ja tās norāda, ka valsts jau sasniegusi savu VTM.

⁵ Komisija ir novērtējusi Itālijas budžeta plāna projektu kā pakļautu SIP neatbilstības riskam saistībā ar strukturālo pasākumu nepietiekamību salīdzinājumā ar Padomes 2015. gada jūlija ieteikumiem un 2016. gada pavasarī izskatīs Itālijas atbilstību arī turpmāk izmantot SIP paredzēto elastīgumu.

⁶ Sk. ECB 2015. gada februāra "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 1 ielikumu *Flexibility within the Stability and Growth Pact* ("Elastīgums Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros").

Tabula

2016. gada budžeta plānu projekti

Komisijas atzinums par 2016. gada budžeta plāna projekta atbilstību SIP	Vidēja termiņa budžeta mērķis (VTM)	2016. gada strukturālā bilance (Eiropas Komisijas 2015. gada rudens prognoze)	2016. gada reālie strukturālie pasākumi (Eiropas Komisijas 2015. gada rudens prognoze)	2016. gada strukturālo pasākumu saistības SIP ietvaros (procentu punktos)
Atbilst				
<i>Igaunija (preventīvā daļa)</i>	0.0	0.2	-0.1	VTM sasniegts
<i>Vācija (preventīvā daļa)</i>	-0.5	0.7	-0.2	VTM sasniegts
<i>Luksemburga (preventīvā daļa)</i>	0.5	0.9	0.2	VTM sasniegts
<i>Nīderlande (preventīvā daļa)</i>	-0.5	-1.4	-0.3	-0.2
<i>Slovākija (preventīvā daļa)</i>	-0.5	-2.0	0.0	0.25
Kopumā atbilst				
<i>Beļģija (preventīvā daļa)</i>	0.8	-2.1	0.4	0.6
<i>Somija (preventīvā daļa)</i>	-0.5	-1.5	0.2	0.5
<i>Latvija (preventīvā daļa)</i>	-1.0	-1.9	0.2	0.3
<i>Malta (preventīvā daļa)</i>	0.0	-1.7	0.4	0.6
<i>Francija (PDP termiņš – 2017. gads)</i>	-0.4	-2.4	0.3	0.8
<i>Īrija (PDP termiņš – 2015. gads)</i>	0.0	-2.1	0.8	0.6
<i>Slovēnija (PDP termiņš – 2015. gads)</i>	0.0	-2.5	0.2	0.6
Neizpildes risks				
<i>Austrija (preventīvā daļa)</i>	-0.45	-1.0	-0.4	0.1
<i>Itālija (preventīvā daļa)</i>	0.0	-1.5	-0.5	0.1
<i>Lietuva (preventīvā daļa)</i>	-1.0	-1.4	-0.2	0.1
<i>Spānija (PDP termiņš – 2016. gads)</i>	0.0	-2.6	-0.1	1.2
<i>Portugāle (PDP termiņš – 2015. gads)¹⁾</i>	-0.5	-2.3	-0.5	0.6

Avoti: Eiropas Komisija un AMECO.

Piezīmes. PDP pakļautajām valstīm Komisija novērtē budžeta plāna projektus kā "kopumā atbilstošus", ja Komisijas prognoze paredz, ka kopējie deficīta mērķi tiks sasniegti, bet pastāv būtiska fiskālo pasākumu neizpilde salīdzinājumā ar ieteikto rādītāju, pakļaujot riskam PDP ieteikuma izpildi. Komisija novērtē valstis, kam piemēro PDP, kā pakļautas "neizpildes riskam", ja Komisijas prognoze 2016. gadam (ja tā tiek apstiprināta *ex-post*) varētu radīt pastiprinātu PDP piemērošanu, jo netiek prognozēta ne ieteikto fiskālo pasākumu izpilde, ne ieteiktā kopīgā deficīta mērķa sasniegšana. Runājot par valstīm, uz kurām attiecas SIP preventīvā daļa, Komisija novērtē budžeta plānu projektus kā "kopumā atbilstošus", ja saskaņā ar Komisijas prognozi plāna rezultātā var rasties neliela novirze no VTM vai tā sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām, bet neizpilde salīdzinājumā ar prasībām neradītu būtisku novirzi no nepieciešamajām korekcijām. Novirzes no preventīvajā daļā noteiktajiem fiskālajiem mērķiem tiek klasificētas kā "nozīmīgas", ja tās pārsniedz 0.5% no IKP vienā gadā vai vidēji 0.25% no IKP divus gadus pēc kārtas. Vienlaikus tiek vērtēts, vai dalībvalstis "attiecīgajā gadījumā" izpilda parāda samazināšanas kritēriju. Savukārt saistībā ar preventīvo daļu Komisija novērtē budžeta plānu projektus kā "pakļautus SIP neizpildes riskam", ja saskaņā ar Komisijas prognozi 2016. gadā var rasties nozīmīga novirze no VTM vai tā sasniegšanai nepieciešamajām korekcijām un/vai "attiecīgajā gadījumā" – parāda samazināšanas kritērija neizpilde.

¹⁾ Portugāle neiesniedza budžeta plāna projektu 2016. gadam.

VTM sasniegšanā saskaņā ar pakta preventīvo daļu. No otras puses, tas attiecas uz nepietiekamiem SIP korektīvajā daļā paredzētajiem strukturālajiem pasākumiem saistībā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Jāatzīmē, ka saskaņā ar Komisijas 2015. gada rudens prognozi un strukturālās bilances pārmaiņām paredzēts, ka valstis, uz kurām attiecas pakta preventīvā daļa un kuras pēc novērtējuma vēl nav sasniegušas savus VTM, piemēros mazāk ierobežojošu fiskālo politiku (vidēji par 0.2% no sava IKP), lai gan preventīvās daļas nosacījumi paredzētu ierobežojumu pastiprināšanu par 0.3% no IKP.⁷ Vienlaikus tiek prognozēts, ka valstis, kam piemēro PDP, vidēji veiks konsolidāciju 0.2% no IKP apjomā, lai gan to SIP saistības paredzētu fiskālos pasākumus 0.9% no IKP apjomā. Savukārt valstis, kuras pēc Komisijas novērtējuma 2016. gada sākumā sasniegušas savus VTM, minētajā gadā plāno piemērot nedaudz mazāk ierobežojošu fiskālo politiku (vidēji par 0.2 procentu punktiem no IKP). Tas daļēji atspoguļo faktu, ka Vācija izmanto

⁷ Parāda normas prasības pašlaik ir saistošs ierobežojums divām preventīvajai daļai pakļautajām valstīm (Beļģijai un Itālijai). Saskaņā ar Komisijas atzinumiem 2016. gadā parāda normas prasību neizpildes apjoms Beļģijai ir 1.5 procentu punkti no IKP un Itālijai – 3.7 procentu punkti no IKP, kas krietni pārsniedz to konverģences attiecīgās strukturālo korekciju prasības, lai sasniegtu VTM. Komisija pārvērtēs nepieciešamību abām valstīm 2016. gada pavasarī sākt ar parādu saistītu PDP.

daļu no savām uzkrātajām rezervēm, lai segtu budžeta izmaksas saistībā ar bēgļu nepārtraukto masveida pieplūdumu.⁸

Strukturālo pasākumu nepietiekamā izpilde atbilst euro zonas kopējai fiskālajai nostājai, kas nākamajā gadā kļūs nedaudz ekspansīvāka. Ja neņem vērā ekonomiskās attīstības cikla un zemo procentu likmju ietekmi, saskaņā ar Eiropas Komisijas 2015. gada rudens prognozi euro zonas cikliski koriģētās sākotnējās bilances pārmaiņas 2016. gadā kļūst negatīvas (samazinoties par 0.3% no IKP).

Visbeidzot Komisija uzsver, ka valdības izdevumu struktūra joprojām nepietiekami veicina izaugsmi. Lai gan nesenie darbaspēka nodokļu sloga mazināšanas pasākumi vairākās euro zonas valstīs veikti pareizajā virzienā, izaugsmei labvēlīgākas izdevumu struktūras izveidē panākts pavisam neliels progress, joprojām gaidot kapitālizdevumu īpatsvara IKP samazināšanos.

2015. gada 23. novembrī Eurogrupa aicināja tās dalībvalstis, kuru plāni var radīt preventīvās daļas normu neizpildes risku, laikus veikt papildu pasākumus, lai novērstu riskus saistībā ar atbilstošas konverģences nodrošināšanu VTM sasniegšanai, un arī ievērot parāda normu. Savukārt SIP korektīvajai daļai pakļautajām valstīm laikus jānodrošina pārmērīga budžeta deficīta novēršana un pēc tam – atbilstoša konverģence VTM sasniegšanai, kā arī jāievēro parāda normas. Šajā sakarā Eurogrupa vēlreiz apstiprināja korektīvajā daļā paredzēto strukturālo un korekcijas (detalizētākas individuālo komponentu analīzes) pasākumu nozīmi un atzina, ka "tikai kopējā (deficīta) mērķa sasniegšana var būt nepietiekama, lai nodrošinātu pārmērīgā deficīta noturīgas korekcijas". Saskaņā ar šiem fiskālās politikas ieteikumiem Itālija, Austrija un Lietuva, kas pakļautas SIP preventīvajai daļai, un Spānija, kas pakļauta tā korektīvajai daļai, apņēmas veikt nepieciešamos pasākumus, lai mazinātu Komisijas konstatētās atšķirības, tādējādi nodrošinot atbilstību SIP. Turklāt Eurogrupa aicināja dalībvalstis, kuru budžeta plānu projekti kopumā atbilst SIP nosacījumiem, nodrošināt šo nosacījumu izpildi valsts budžeta sagatavošanas procesā un atbalstīja šo valstu apņemšanos veikt visus nepieciešamos pasākumus.

Eurogrupa veiks budžeta plānu projektu pārskatīšanas turpmāko pasākumu un valstu saistību novērtējumu 2016. gada aprīlī. Jāatzīmē, ka tā aicina Komisiju palielināt pārskatīšanas procedūras caurredzamību un prognozējamību. Tas tiešām nepieciešams, lai nodrošinātu, ka budžeta plānu projektu pārskatīšana ir efektīvs agrīnās brīdināšanas mehānisms euro zonas valstu fiskālās nesabalansētības identificēšanai un novēršanai.

⁸ Komisija prognozē, ka šīs izmaksas būs ievērojami zemākas, nekā paredz Vācijas budžeta plāna projekts.

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Stikāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Bijetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Bijetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Bijetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Stikāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Bijetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

–	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērtība neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
							Kopā	Izņemot pārtiku un enerģiju					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2012	3.0	2.2	1.2	1.7	7.8	-0.8	2.3	1.8	2.1	2.8	0.0	2.6	2.5
2013	3.1	1.5	2.2	1.6	7.7	-0.3	1.6	1.6	1.5	2.6	0.4	2.6	1.4
2014	3.3	2.4	2.9	-0.1	7.4	0.9	1.7	1.8	1.6	1.5	2.7	2.0	0.4
2014 IV	0.8	0.5	0.8	0.3	1.7	0.4	1.4	1.8	1.2	0.9	2.5	1.5	0.2
2015 I	0.7	0.2	0.4	1.1	1.3	0.5	0.6	1.7	-0.1	0.1	2.3	1.2	-0.3
II	0.7	1.0	0.7	-0.2	1.8	0.4	0.5	1.6	0.0	0.0	0.5	1.4	0.2
III	.	0.5	0.5	-0.2	1.8	0.3	0.5	1.7	0.1	0.0	0.2	1.7	0.1
2015 jūn.	-	-	-	-	-	-	0.6	1.6	0.1	0.0	0.4	1.4	0.2
jūl.	-	-	-	-	-	-	0.6	1.7	0.2	0.1	0.3	1.6	0.2
aug.	-	-	-	-	-	-	0.6	1.7	0.2	0.0	0.2	2.0	0.1
sept.	-	-	-	-	-	-	0.4	1.8	0.0	-0.1	0.0	1.6	-0.1
okt.	-	-	-	-	-	-	0.6	1.8	0.2	-0.1	0.3	1.3	0.1
nov. ³⁾	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	.	.	0.1

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (2., 4., 9., 11. un 12. aile); OECD (1., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas dati aplēsti, pamatojoties uz vizuālajiem valstu datiem (aptvērumš – parasti aptuveni 95% no euro zonas), kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2012	52.6	54.4	52.0	49.9	50.9	47.2	50.2	51.9	48.5	4.0	2.9	4.6
2013	53.3	54.8	56.8	52.6	51.5	49.7	52.3	52.7	50.7	3.0	-0.1	5.0
2014	54.2	57.3	57.9	50.9	51.1	52.7	53.4	54.1	51.5	3.7	3.6	3.7
2014 IV	53.3	55.6	56.3	50.9	51.4	51.5	52.3	53.6	50.4	1.9	2.2	1.7
2015 I	53.9	56.9	57.3	50.4	51.5	53.3	52.8	54.3	50.3	-2.2	1.4	-4.4
II	53.4	55.9	57.2	51.3	51.1	53.9	50.9	54.2	49.3	-1.0	-0.9	-1.0
III	53.1	55.4	55.0	51.9	49.0	53.9	50.3	54.0	48.7	1.5	1.2	1.8
2015 jūn.	52.7	54.6	57.4	51.5	50.6	54.2	50.5	53.4	50.0	-1.0	-0.9	-1.0
jūl.	53.4	55.7	56.7	51.5	50.2	53.9	50.9	54.2	49.1	-0.1	-1.3	0.8
aug.	53.5	55.7	55.2	52.9	48.8	54.3	50.0	54.6	48.8	2.1	-0.2	3.7
sept.	52.4	55.0	53.3	51.2	48.0	53.6	50.1	53.2	48.1	1.5	1.2	1.8
okt.	53.1	55.0	55.4	52.3	49.9	53.9	51.1	53.6	50.5	.	.	.
nov.	.	56.1	.	.	.	54.4	51.6	.	50.2	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trim mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Izņemot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾					ASV	Japāna
	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7
2012	0.23	0.33	0.57	0.83	1.11	0.43	0.19
2013	0.09	0.13	0.22	0.34	0.54	0.27	0.15
2014	0.09	0.13	0.21	0.31	0.48	0.23	0.13
2015 maijs	-0.11	-0.05	-0.01	0.06	0.17	0.28	0.10
jūn.	-0.12	-0.06	-0.01	0.05	0.16	0.28	0.10
jūl.	-0.12	-0.07	-0.02	0.05	0.17	0.29	0.10
aug.	-0.12	-0.09	-0.03	0.04	0.16	0.32	0.09
sept.	-0.14	-0.11	-0.04	0.04	0.15	0.33	0.08
okt.	-0.14	-0.12	-0.05	0.02	0.13	0.32	0.08
nov.	-0.13	-0.14	-0.09	-0.02	0.08	0.37	0.08

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Vispārējās piezīmes".

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2012	0.06	-0.04	-0.01	0.58	1.72	1.76	1.61	1.48	-0.09	0.17	1.84	3.50
2013	0.08	0.09	0.25	1.07	2.24	2.15	2.91	2.66	0.18	0.67	2.53	3.88
2014	-0.02	-0.09	-0.12	0.07	0.65	0.74	1.95	1.45	-0.15	-0.11	0.58	1.77
2015 maijs	-0.24	-0.25	-0.23	0.06	0.61	0.85	1.87	1.32	-0.25	-0.14	0.68	1.46
jūn.	-0.27	-0.26	-0.23	0.19	0.95	1.21	2.09	1.52	-0.25	-0.10	1.08	2.09
jūl.	-0.27	-0.29	-0.26	0.08	0.73	1.02	1.87	1.35	-0.29	-0.13	0.76	1.84
aug.	-0.25	-0.27	-0.22	0.14	0.82	1.09	1.84	1.46	-0.25	-0.07	0.86	1.97
sept.	-0.36	-0.27	-0.24	0.04	0.70	0.97	1.73	1.24	-0.22	-0.17	0.73	1.76
okt.	-0.35	-0.33	-0.31	-0.03	0.63	0.96	1.82	1.40	-0.32	-0.25	0.66	1.69
nov.	-0.41	-0.40	-0.40	-0.13	0.58	0.98	1.73	1.34	-0.41	-0.36	0.58	1.77

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitingi.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi												ASV	Japāna
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi										Standard & Poor's 500	Nikkei 225
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas	Veselības aprūpe		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2012	239.7	2 411.9	503.7	151.9	385.7	307.2	122.1	330.2	219.2	235.9	268.5	523.3	1 379.4	9 102.6
2013	281.9	2 794.0	586.3	195.0	468.2	312.8	151.5	402.7	274.1	230.6	253.4	629.4	1 643.8	13 577.9
2014	318.7	3 145.3	644.3	216.6	510.6	335.5	180.0	452.9	310.8	279.2	306.7	668.1	1 931.4	15 460.4
2015 maijs	373.4	3 617.9	765.0	268.9	662.1	326.5	199.3	522.4	389.5	294.0	389.2	827.6	2 111.9	19 974.2
jūn.	364.0	3 521.8	743.2	265.5	647.4	310.3	194.5	504.7	385.0	283.0	380.7	820.4	2 099.3	20 403.8
jūl.	366.3	3 545.1	744.0	266.0	645.2	302.1	198.0	505.5	378.1	281.3	395.1	864.8	2 094.1	20 372.6
aug.	356.7	3 444.4	711.9	261.9	615.0	287.7	193.9	504.6	359.9	274.9	390.0	856.9	2 039.9	19 919.1
sept.	330.9	3 165.5	649.6	250.9	566.4	267.2	178.5	469.7	339.5	250.8	362.6	817.4	1 944.4	17 944.2
okt.	342.2	3 275.5	658.6	261.3	598.9	290.0	183.4	478.7	360.4	263.5	362.3	823.9	2 024.8	18 374.1
nov.	358.2	3 439.6	703.0	269.0	640.1	297.3	187.0	507.4	394.1	270.3	385.3	850.1	2 080.6	19 581.8

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdinauma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā	APRC ³⁾	Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾			
			Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem					Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam		Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam		1–5 gadi	5–10 gadi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2014 nov.	0.20	0.92	1.01	1.66	7.18	17.12	5.58	6.66	6.98	2.92	2.41	2.50	2.51	2.72	2.76	2.53
dec.	0.20	0.89	0.96	1.56	7.14	17.10	5.07	6.21	6.53	2.75	2.41	2.51	2.50	2.67	2.75	2.48
2015 janv.	0.19	0.86	1.01	1.95	7.18	17.12	5.25	6.42	6.73	2.76	2.31	2.55	2.45	2.44	2.69	2.40
febr.	0.18	0.85	0.97	1.53	7.13	17.05	5.18	6.47	6.82	2.79	2.08	2.48	2.35	2.49	2.58	2.37
marts	0.17	0.83	0.89	1.24	7.13	17.05	5.16	6.17	6.50	2.72	2.10	2.43	2.24	2.40	2.53	2.29
apr.	0.16	0.79	0.87	1.19	7.03	17.01	4.89	6.13	6.42	2.66	2.01	2.38	2.17	2.36	2.49	2.23
maijs	0.16	0.82	0.84	1.13	6.98	17.08	5.04	6.29	6.60	2.67	2.05	2.33	2.10	2.30	2.45	2.17
jūn.	0.15	0.78	0.77	1.11	6.97	17.02	4.88	6.15	6.47	2.59	2.02	2.25	2.12	2.31	2.48	2.18
jūl.	0.15	0.74	0.67	1.14	6.83	17.08	5.10	6.20	6.53	2.61	2.05	2.25	2.21	2.36	2.56	2.22
aug.	0.14	0.67	0.67	1.00	6.83	17.03	5.30	6.28	6.62	2.60	2.12	2.35	2.30	2.33	2.60	2.26
sept.	0.14	0.67	0.67	1.08	6.85	17.06	5.21	6.18	6.55	2.68	2.07	2.36	2.29	2.39	2.61	2.25
okt. ^(p)	0.14	0.66	0.65	0.99	6.71	16.97	5.21	6.03	6.43	2.65	2.06	2.32	2.30	2.41	2.58	2.26

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāku par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2014 nov.	0.24	0.44	1.16	3.57	3.80	3.86	3.42	2.38	2.84	2.63	1.74	2.17	2.27	2.51
dec.	0.23	0.43	1.25	3.49	3.68	3.75	3.24	2.34	2.78	2.50	1.72	2.16	2.13	2.46
2015 janv.	0.23	0.44	1.19	3.49	3.78	3.85	3.00	2.31	2.82	2.05	1.66	2.03	2.20	2.46
febr.	0.21	0.35	1.04	3.43	3.57	3.72	3.14	2.24	2.71	2.39	1.51	1.98	2.15	2.37
marts	0.21	0.32	0.97	3.39	3.46	3.65	3.10	2.16	2.65	2.32	1.61	2.12	2.00	2.36
apr.	0.19	0.30	0.89	3.34	3.46	3.58	2.97	2.18	2.64	2.26	1.61	1.93	2.03	2.33
maijs	0.18	0.30	0.91	3.28	3.37	3.51	2.97	2.15	2.46	2.23	1.56	1.85	2.04	2.27
jūn.	0.18	0.31	1.09	3.25	3.19	3.48	2.88	2.09	2.32	2.23	1.59	1.91	2.04	2.26
jūl.	0.17	0.32	0.86	3.19	3.27	3.60	2.87	2.07	2.36	2.20	1.50	1.73	2.05	2.19
aug.	0.17	0.24	0.92	3.16	3.24	3.57	2.91	2.07	2.32	2.22	1.39	1.53	2.03	2.14
sept.	0.17	0.26	0.98	3.20	3.23	3.52	2.89	2.03	2.25	2.21	1.49	1.88	2.18	2.22
okt. ^(p)	0.16	0.26	0.80	3.09	3.18	3.42	2.89	2.04	2.27	2.20	1.43	1.69	2.03	2.15

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms							Emisiju bruto apjoms ¹⁾						
	Kopā	MFI (ieskaitot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ieskaitot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
													FIS	FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Istermiņa														
2012	1 426	581	146	.	75	558	66	703	491	37	.	52	103	21
2013	1 247	477	122	.	67	529	53	508	314	30	.	44	99	21
2014	1 309	544	119	.	59	538	50	409	219	33	.	39	93	25
2015 apr.	1 408	599	133	.	80	533	62	350	156	39	.	38	82	35
maijs	1 393	589	133	.	80	532	59	324	138	36	.	36	80	33
jūn.	1 325	559	119	.	75	517	56	296	123	30	.	34	77	32
jūl.	1 327	558	115	.	81	520	54	338	143	34	.	39	91	31
aug.	1 330	558	119	.	79	515	59	290	132	28	.	22	79	29
sept.	1 312	545	113	.	75	520	59	341	161	29	.	29	93	30
Ilgtermiņa														
2012	15 205	4 814	3 166	.	842	5 758	624	255	98	45	.	16	84	12
2013	15 108	4 405	3 086	.	921	6 069	627	222	70	39	.	16	89	9
2014	15 137	4 048	3 168	.	993	6 286	643	221	66	44	.	16	85	10
2015 apr.	15 293	3 999	3 233	.	1 031	6 389	641	226	70	38	.	21	87	10
maijs	15 373	3 981	3 256	.	1 034	6 462	640	190	50	44	.	6	85	4
jūn.	15 353	3 937	3 268	.	1 028	6 485	634	207	69	34	.	13	87	5
jūl.	15 312	3 915	3 288	.	1 036	6 437	636	224	79	42	.	10	83	10
aug.	15 255	3 893	3 246	.	1 035	6 444	637	112	42	19	.	4	44	4
sept.	15 285	3 865	3 263	.	1 043	6 482	633	256	63	80	.	16	93	4

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms

(mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri							Kotētās akcijas			
	Kopā	MFI (ieskaitot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (izņemot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
											FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2012	16 631.3	5 395.6	3 311.9	.	917.3	6 316.2	690.3	4 598.1	404.7	615.6	3 577.9
2013	16 355.3	4 881.5	3 208.5	.	987.9	6 597.8	679.6	5 646.1	569.1	748.1	4 329.0
2014	16 446.9	4 591.7	3 287.0	.	1 051.6	6 823.7	692.9	5 957.2	591.1	785.8	4 580.3
2015 apr.	16 700.7	4 598.1	3 366.2	.	1 111.0	6 921.8	703.5	7 001.8	683.9	909.2	5 408.8
maijs	16 766.0	4 570.0	3 388.8	.	1 113.8	6 994.0	699.5	7 023.0	675.5	902.4	5 445.1
jūn.	16 678.2	4 496.0	3 387.3	.	1 103.1	7 001.4	690.4	6 842.8	664.3	880.5	5 298.0
jūl.	16 639.6	4 473.3	3 403.0	.	1 116.6	6 956.9	689.9	7 113.7	695.0	914.8	5 503.9
aug.	16 584.2	4 450.5	3 364.7	.	1 113.5	6 959.6	696.0	6 575.9	630.6	849.9	5 095.4
sept.	16 596.7	4 409.9	3 375.3	.	1 117.6	7 001.9	692.0	6 273.0	582.5	806.4	4 884.0
Pieauguma temps											
2012	1.3	-1.8	-0.3	.	14.4	2.5	6.1	0.9	4.9	2.0	0.4
2013	-1.4	-8.9	-3.4	.	8.0	4.5	-1.1	0.9	7.2	0.0	0.3
2014	-0.6	-7.7	0.4	.	4.9	3.1	1.2	1.5	7.2	1.6	0.8
2015 apr.	-0.2	-6.7	2.5	.	6.6	2.1	1.9	1.5	6.8	1.1	0.8
maijs	-0.6	-7.1	0.9	.	5.6	2.1	1.4	1.3	5.8	1.2	0.7
jūn.	-1.0	-7.7	1.3	.	4.3	1.6	-0.8	1.0	4.1	0.6	0.7
jūl.	-1.2	-7.5	0.5	.	4.0	1.5	-0.6	1.1	3.3	0.3	0.9
aug.	-1.0	-7.2	0.5	.	4.0	1.8	-0.2	1.1	3.3	0.5	0.9
sept.	-0.5	-7.4	2.5	.	4.4	2.4	-1.8	1.0	3.3	0.5	0.7

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK38		
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR ²⁾	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIIT	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	
	1	2	3	4	5	6	7	8	
2012	97.6	95.0	93.3	88.2	100.3	95.8	107.0	92.5	
2013	101.2	98.2	96.7	91.4	102.9	98.9	111.9	95.6	
2014	101.8	97.9	96.7	91.6	103.3	100.4	114.7	96.1	
2014 IV	99.0	94.9	94.3	89.2	100.5	97.7	112.3	93.5	
2015 I	93.0	89.2	89.4	84.0	94.0	92.2	106.4	88.3	
II	91.2	87.5	88.3	82.4	92.1	90.1	104.4	86.3	
III	92.7	88.7	89.6	.	.	.	107.6	88.6	
2015 jūn.	92.3	88.5	89.2	-	-	-	106.0	87.6	
jūl.	91.3	87.5	88.3	-	-	-	105.1	86.7	
aug.	93.0	89.0	89.8	-	-	-	108.1	89.1	
sept.	93.8	89.6	90.7	-	-	-	109.6	90.2	
okt.	93.6	89.4	90.3	-	-	-	109.0	89.6	
nov.	91.1	87.0	87.8	-	-	-	106.0	86.9	
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>								
2015 nov.	-2.7	-2.7	-2.8	-	-	-	-2.8	-3.0	
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>								
2015 nov.	-7.9	-8.4	-6.8	-	-	-	-5.3	-6.9	

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

2) Ar VDIAR deflētais datu laikrindas pieejams tikai EEK18 tirdzniecības partnervalstu grupai.

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2012	8.105	7.522	25.149	7.444	289.249	102.492	4.185	0.811	4.4593	8.704	1.205	1.285
2013	8.165	7.579	25.980	7.458	296.873	129.663	4.197	0.849	4.4190	8.652	1.231	1.328
2014	8.186	7.634	27.536	7.455	308.706	140.306	4.184	0.806	4.4437	9.099	1.215	1.329
2014 IV	7.682	7.665	27.630	7.442	308.527	142.754	4.211	0.789	4.4336	9.272	1.205	1.250
2015 I	7.023	7.681	27.624	7.450	308.889	134.121	4.193	0.743	4.4516	9.380	1.072	1.126
II	6.857	7.574	27.379	7.462	306.100	134.289	4.088	0.721	4.4442	9.300	1.041	1.105
III	7.008	7.578	27.075	7.462	312.095	135.863	4.188	0.717	4.4290	9.429	1.072	1.112
2015 jūn.	6.959	7.572	27.307	7.460	311.960	138.740	4.159	0.721	4.4671	9.272	1.045	1.121
jūl.	6.827	7.586	27.094	7.462	311.531	135.681	4.152	0.707	4.4391	9.386	1.049	1.100
aug.	7.063	7.558	27.041	7.463	311.614	137.124	4.195	0.714	4.4235	9.515	1.078	1.114
sept.	7.146	7.589	27.089	7.461	313.145	134.851	4.218	0.731	4.4236	9.392	1.091	1.122
okt.	7.135	7.621	27.105	7.460	311.272	134.839	4.251	0.733	4.4227	9.349	1.088	1.124
nov.	6.840	7.607	27.039	7.460	312.269	131.597	4.249	0.707	4.4453	9.313	1.083	1.074
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>											
2015 nov.	-4.1	-0.2	-0.2	0.0	0.3	-2.4	0.0	-3.6	0.5	-0.4	-0.5	-4.4
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)</i>											
2015 nov.	-10.5	-0.8	-2.3	0.3	1.8	-9.3	0.9	-10.6	0.4	0.8	-9.9	-13.9

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu konts

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)												
2014 III	19 133.3	20 292.0	-1 158.8	7 740.1	5 925.7	6 234.5	9 565.8	-54.8	4 616.4	4 800.5	597.0	11 849.1
IV	19 871.7	20 989.4	-1 117.7	8 249.4	6 410.5	6 467.3	9 823.6	-43.1	4 585.7	4 755.3	612.3	12 038.7
2015 I	21 840.3	22 833.9	-993.6	8 952.8	6 623.5	7 225.1	11 054.9	-69.3	5 041.3	5 155.5	690.4	12 995.0
II	21 378.9	22 271.8	-892.9	8 804.9	6 673.7	7 102.3	10 627.9	-22.3	4 835.5	4 970.2	658.5	12 649.4
<i>Atlikumi (% no IKP)</i>												
2015 II	208.4	217.1	-8.7	85.8	65.1	69.2	103.6	-0.2	47.1	48.5	6.4	123.3
Darījumi												
2014 IV	82.0	22.0	60.0	67.8	78.7	103.5	12.3	10.0	-102.1	-69.0	2.9	-
2015 I	548.9	511.4	37.6	195.7	88.2	137.1	250.7	22.6	187.8	172.5	5.7	-
II	33.0	8.7	24.3	84.5	125.0	122.9	-3.3	3.8	-175.7	-112.9	-2.5	-
III	10.9	-55.7	66.6	57.9	45.5	-0.2	-109.7	-4.6	-44.8	8.5	2.7	-
2015 apr.	101.3	157.1	-55.8	17.2	32.1	26.2	1.9	5.1	56.7	123.2	-3.9	-
maijs	1.6	-19.1	20.7	39.5	45.3	64.4	19.2	2.9	-103.4	-83.6	-1.8	-
jūn.	-69.9	-129.2	59.4	27.9	47.7	32.3	-24.4	-4.3	-129.0	-152.5	3.2	-
jūl.	63.5	12.7	50.8	27.9	-7.9	-3.2	-65.1	10.5	35.3	85.7	-7.0	-
aug.	-6.4	-10.7	4.3	0.3	-2.8	10.2	-21.4	-8.8	-9.5	13.5	1.4	-
sept.	-46.2	-57.8	11.5	29.7	56.3	-7.2	-23.3	-6.4	-70.7	-90.8	8.3	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>												
2015 sept.	674.9	486.5	188.4	405.9	337.4	363.4	150.0	31.7	-134.9	-0.9	8.8	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>												
2015 sept.	6.6	4.7	1.8	4.0	3.3	3.5	1.5	0.3	-1.3	0.0	0.1	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti trije atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums								Ārējā bilance ¹⁾		
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾	
					Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2012	9 849.1	9 581.8	5 540.2	2 066.8	1 984.8	1 033.5	585.0	361.5	-10.0	267.4	4 294.4	4 027.0
2013	9 952.8	9 610.6	5 566.2	2 096.3	1 943.1	1 004.1	571.6	362.3	5.0	342.2	4 369.8	4 027.7
2014	10 126.9	9 738.9	5 643.0	2 130.5	1 976.6	1 007.1	592.5	371.7	-11.1	388.0	4 511.3	4 123.3
2014 III	2 537.6	2 439.2	1 413.8	534.9	496.0	251.7	149.3	93.7	-5.5	98.4	1 139.0	1 040.6
IV	2 552.8	2 446.4	1 422.6	534.9	500.7	253.4	151.9	94.1	-11.8	106.4	1 149.3	1 042.9
2015 I	2 575.9	2 462.4	1 424.8	539.5	507.7	256.2	154.9	95.3	-9.7	113.5	1 159.6	1 046.0
II	2 593.9	2 473.0	1 437.4	541.4	506.4	253.7	156.0	95.3	-12.1	120.9	1 188.1	1 067.2
% no IKP												
2014	100.0	96.2	55.7	21.0	19.6	10.0	5.9	3.7	-0.2	3.8	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)												
2014 IV	0.4	0.4	0.6	0.2	0.6	0.6	0.8	0.2	-	-	0.9	0.9
2015 I	0.5	0.7	0.5	0.6	1.4	1.0	2.3	0.8	-	-	1.0	1.5
II	0.4	0.0	0.4	0.3	-0.5	-1.1	0.4	-0.2	-	-	1.6	1.0
III	0.3	.	.	.	.	.	.	.	-	-	.	.
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)												
2012	-0.8	-2.3	-1.2	-0.1	-3.6	-4.4	-4.7	1.9	-	-	2.7	-0.8
2013	-0.3	-0.7	-0.6	0.2	-2.6	-3.6	-1.9	-0.8	-	-	2.1	1.3
2014	0.9	0.9	0.9	0.8	1.2	-0.4	3.9	2.0	-	-	3.9	4.2
2014 IV	0.9	1.0	1.4	1.0	0.8	-0.4	2.0	2.3	-	-	4.3	4.8
2015 I	1.2	1.4	1.7	1.2	1.8	0.0	4.9	2.1	-	-	4.8	5.5
II	1.5	1.4	1.9	1.3	1.9	0.5	4.4	1.5	-	-	5.2	5.2
III	1.6	.	.	.	.	.	.	.	-	-	.	.
devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2014 IV	0.4	0.4	0.3	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	-	-
2015 I	0.5	0.7	0.3	0.1	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	-0.2	-	-
II	0.4	0.0	0.2	0.1	-0.1	-0.1	0.0	0.0	-0.1	0.3	-	-
III	0.3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-	-
devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)												
2012	-0.8	-2.3	-0.7	0.0	-0.7	-1.9	-1.2	0.3	-0.9	1.5	-	-
2013	-0.3	-0.6	-0.4	0.0	-0.5	-1.5	-0.4	-0.1	0.2	0.4	-	-
2014	0.9	0.8	0.5	0.2	0.2	-0.2	0.9	0.3	-0.1	0.0	-	-
2014 IV	0.9	1.0	0.8	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	-0.2	-0.1	-	-
2015 I	1.2	1.4	1.0	0.2	0.4	0.0	0.3	0.1	-0.2	-0.1	-	-
II	1.5	1.3	1.1	0.3	0.4	0.0	0.3	0.1	-0.3	0.2	-	-
III	1.6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus, ieskaitot pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtslieku iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi minus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmītināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finanses un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2012	8 854.7	148.7	1 733.6	466.7	1 674.8	410.7	441.3	1 016.3	929.8	1 719.3	313.4	994.4
2013	8 945.3	152.9	1 737.8	457.3	1 690.3	414.0	443.2	1 035.0	945.1	1 751.1	318.7	1 007.5
2014	9 090.7	146.6	1 761.7	458.2	1 716.5	418.3	455.0	1 055.9	968.1	1 785.4	324.9	1 036.2
2014 III	2 278.0	36.3	442.4	114.0	430.1	104.6	114.0	264.5	242.9	447.8	81.5	259.6
IV	2 290.6	35.3	444.5	114.9	434.5	105.4	113.7	266.1	245.1	449.2	81.9	262.2
2015 I	2 316.4	35.9	450.6	116.4	439.7	106.1	115.7	267.4	248.1	453.9	82.5	259.5
II	2 328.2	36.3	453.9	115.8	443.1	106.7	115.5	269.2	250.4	454.3	82.9	265.6
<i>% no pievienotās vērtības</i>												
2014	100.0	1.6	19.4	5.0	18.9	4.6	5.0	11.6	10.6	19.6	3.6	-
Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)</i>												
2014 III	0.3	1.2	0.2	-0.6	0.5	0.8	0.2	0.3	0.6	0.1	0.5	0.0
IV	0.3	-2.0	0.1	0.5	0.6	0.5	0.2	0.3	0.5	0.2	0.2	1.2
2015 I	0.6	1.2	0.8	0.8	0.7	0.7	0.6	0.2	1.0	0.1	0.2	-0.1
II	0.3	0.0	0.4	-0.5	0.4	0.5	0.3	0.3	0.5	0.3	0.0	0.9
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2012	-0.6	-4.2	-0.9	-6.1	-0.2	2.5	-0.3	0.0	-0.6	0.1	-0.7	-2.6
2013	-0.2	3.5	-0.4	-3.2	-1.0	1.4	-1.2	1.2	0.1	0.3	-0.1	-1.2
2014	0.9	3.4	0.5	-0.9	1.3	2.0	-0.4	1.3	1.5	0.6	0.6	0.8
2014 III	0.8	4.5	0.6	-2.0	1.1	2.2	-0.5	1.3	1.4	0.5	0.5	0.5
IV	0.8	0.0	0.2	-1.4	1.4	2.0	0.2	1.2	2.0	0.5	0.7	1.9
2015 I	1.2	0.4	0.9	-0.8	1.8	2.7	0.6	1.2	2.4	0.6	0.7	2.0
II	1.5	0.4	1.4	0.1	2.3	2.5	1.3	1.1	2.6	0.7	0.9	2.0
<i>devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2014 III	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	-
IV	0.3	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	-
2015 I	0.6	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	-
II	0.3	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	-
<i>devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2012	-0.6	-0.1	-0.2	-0.3	0.0	0.1	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	-
2013	-0.2	0.1	-0.1	-0.2	-0.2	0.1	-0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	-
2014	0.9	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	-
2014 III	0.8	0.1	0.1	-0.1	0.2	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0	-
IV	0.8	0.0	0.0	-0.1	0.3	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	-
2015 I	1.2	0.0	0.2	0.0	0.3	0.1	0.0	0.1	0.3	0.1	0.0	-
II	1.5	0.0	0.3	0.0	0.4	0.1	0.1	0.1	0.3	0.1	0.0	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā		Saimnieciskās darbības veida dalījumā										
	Nodarbinātības statusa dalījumā		Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>Īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2012	100.0	84.9	15.1	3.4	15.4	6.4	24.8	2.7	2.7	1.0	12.7	23.8	7.0
2013	100.0	85.0	15.0	3.4	15.3	6.2	24.8	2.7	2.7	1.0	12.9	24.0	7.1
2014	100.0	85.1	14.9	3.4	15.2	6.0	24.8	2.7	2.7	1.0	13.0	24.0	7.1
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2012	-0.4	-0.5	-0.1	-1.2	-0.7	-4.5	-0.6	1.2	-0.4	0.3	0.8	0.0	0.4
2013	-0.7	-0.6	-0.7	-1.3	-1.4	-4.4	-0.6	0.2	-1.1	-1.0	0.3	0.0	0.4
2014	0.6	0.8	-0.4	0.8	0.0	-1.7	0.8	0.9	-1.1	0.7	2.0	0.7	0.9
2014 III	0.8	1.0	-0.6	0.3	0.2	-1.2	1.1	1.2	-0.9	0.7	2.2	0.8	0.9
IV	0.8	1.1	-0.5	0.5	0.4	-1.5	0.9	0.7	-1.0	1.2	2.5	0.6	2.0
2015 I	0.8	1.0	-0.2	-0.2	0.3	0.1	1.2	0.4	-0.7	1.4	2.6	0.5	0.6
II	0.9	1.0	0.2	0.3	0.3	1.0	0.8	0.7	0.0	2.1	2.4	0.5	1.1
Nostrādātās stundas													
<i>Īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2012	100.0	80.0	20.0	4.4	15.7	7.2	25.8	2.8	2.8	1.0	12.5	21.6	6.3
2013	100.0	80.0	20.0	4.4	15.7	6.8	25.8	2.8	2.8	1.0	12.6	21.7	6.4
2014	100.0	80.2	19.8	4.4	15.6	6.7	25.8	2.9	2.7	1.0	12.7	21.8	6.3
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2012	-1.8	-1.8	-1.6	-2.2	-2.3	-7.1	-2.1	0.6	-1.1	-0.8	-0.4	-0.6	-0.6
2013	-1.3	-1.3	-1.3	-1.6	-1.6	-5.6	-1.2	-0.3	-1.5	-1.9	-0.4	-0.5	-0.7
2014	0.6	0.9	-0.5	0.4	0.4	-1.6	0.7	1.0	-1.4	0.1	1.9	0.9	0.3
2014 III	0.5	1.0	-1.1	0.0	0.3	-1.8	0.8	1.1	-1.2	-0.3	2.0	0.6	0.2
IV	1.0	1.3	-0.1	1.4	1.0	-1.0	0.9	1.3	-1.4	1.0	2.7	0.8	1.5
2015 I	0.7	0.9	-0.2	1.0	0.5	-0.1	0.7	0.6	-1.0	1.9	2.2	0.3	0.8
II	1.0	1.1	0.3	1.1	0.7	1.5	0.5	1.3	-0.1	2.7	2.7	0.5	1.0
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2012	-1.3	-1.3	-1.4	-1.0	-1.6	-2.7	-1.5	-0.6	-0.7	-1.1	-1.2	-0.5	-1.0
2013	-0.6	-0.7	-0.5	-0.3	-0.2	-1.3	-0.6	-0.5	-0.5	-0.9	-0.7	-0.5	-1.1
2014	0.0	0.1	0.0	-0.4	0.4	0.2	-0.1	0.1	-0.3	-0.6	-0.1	0.2	-0.5
2014 III	-0.2	0.0	-0.5	-0.4	0.1	-0.6	-0.2	0.0	-0.3	-1.0	-0.1	-0.1	-0.7
IV	0.1	0.2	0.5	0.9	0.6	0.5	-0.1	0.6	-0.5	-0.2	0.2	0.2	-0.6
2015 I	-0.1	-0.1	0.0	1.3	0.2	-0.2	-0.4	0.3	-0.3	0.4	-0.4	-0.2	0.2
II	0.1	0.2	0.1	0.8	0.5	0.6	-0.3	0.5	-0.1	0.6	0.3	0.0	-0.1

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darbaspēks (milj.) ¹⁾	Nepietiekama nodarbinātība (no darbaspēka; %) ¹⁾	Bezdarbs											Brīvo darbvietu īpatsvars ²⁾
			Kopā		Ilgtermiņa bezdarbs (% no darbaspēka) ¹⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
			Milj.	% no darbaspēka		Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
						Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
% no 2013. gada kopapjoma			100.0		81.3		18.7		53.6		46.4			
2012	159.111	4.0	18.188	11.4	5.2	14.632	10.1	3.556	23.6	9.755	11.3	8.433	11.5	1.6
2013	159.334	4.6	19.232	12.0	5.9	15.638	10.8	3.594	24.3	10.309	11.9	8.923	12.1	1.5
2014	160.308	4.6	18.631	11.6	6.1	15.219	10.4	3.413	23.7	9.928	11.5	8.704	11.8	1.7
2014 IV	160.956	4.6	18.418	11.5	6.1	15.104	10.3	3.314	23.2	9.785	11.3	8.633	11.6	1.8
2015 I	160.089	4.7	17.948	11.2	5.9	14.719	10.1	3.229	22.7	9.513	11.0	8.435	11.4	1.7
II	160.446	4.6	17.711	11.0	5.7	14.521	9.9	3.190	22.5	9.418	10.9	8.292	11.2	1.7
III	.	.	17.343	10.8	.	14.224	9.7	3.118	22.1	9.237	10.7	8.106	11.0	.
2015 maijs	-	-	17.696	11.0	-	14.519	9.9	3.177	22.4	9.439	10.9	8.257	11.1	-
jūn.	-	-	17.689	11.0	-	14.503	9.9	3.187	22.5	9.408	10.9	8.281	11.2	-
jūl.	-	-	17.417	10.9	-	14.312	9.8	3.105	22.1	9.274	10.7	8.143	11.0	-
aug.	-	-	17.358	10.8	-	14.231	9.7	3.127	22.2	9.233	10.7	8.125	11.0	-
sept.	-	-	17.253	10.8	-	14.130	9.7	3.123	22.2	9.203	10.6	8.050	10.9	-
okt.	-	-	17.240	10.7	-	14.093	9.6	3.148	22.3	9.240	10.7	8.000	10.8	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

2) Brīvo darbvietu īpatsvars ir brīvo darbvietu skaits, dalīts ar aizņemto darbvietu un brīvo darbvietu summu (%).

3.5. Darījumu īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegļie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Enerģētika								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
% no 2010. gada kopapjoma	100.0	86.0	33.6	29.2	22.5	14.7	100.0	100.0	100.0	39.3	51.5	9.1	100.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu (%)													
2012	-2.4	-2.6	-4.4	-1.0	-2.5	-0.1	-5.8	-3.7	-1.6	-1.3	-1.5	-5.0	-11.1
2013	-0.7	-0.7	-1.0	-0.6	-0.4	-0.8	-2.3	-0.1	-0.8	-0.9	-0.6	-0.9	-4.4
2014	0.8	1.7	1.2	1.8	2.6	-5.5	1.7	3.3	1.3	0.3	2.3	0.3	3.8
2014 IV	0.3	0.9	-0.4	0.8	2.6	-3.2	-0.8	2.9	1.9	0.7	2.8	1.4	1.7
2015 I	1.6	1.1	-0.1	1.1	2.4	4.6	-1.5	1.2	2.1	1.0	3.1	2.1	9.0
II	1.3	1.6	0.9	2.7	0.8	-1.1	-0.6	5.5	2.2	1.3	3.2	2.5	6.9
III	1.9	2.2	1.0	2.5	2.6	0.3	-0.9	2.0	2.8	2.2	3.2	4.1	9.4
2015 maijs	1.7	2.3	2.1	3.9	0.3	-3.7	0.3	5.2	2.5	1.8	3.3	2.2	6.8
jūn.	1.5	1.8	0.7	2.1	2.3	-0.2	-1.0	7.7	1.9	0.6	3.1	2.7	7.5
jūl.	1.8	1.6	0.0	1.8	2.7	3.8	-0.3	3.2	3.2	2.3	3.6	3.0	9.9
aug.	2.2	2.7	1.1	4.0	2.8	-1.6	-1.4	3.4	2.2	2.6	2.0	4.1	8.3
sept.	1.7	2.3	1.8	2.2	2.2	-1.4	1.8	-0.6	2.9	1.6	4.0	5.3	9.8
okt.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5.8
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati; %)													
2015 maijs	-0.1	0.3	0.3	1.3	-0.5	-2.7	0.2	0.0	0.2	0.3	0.3	-0.5	-1.5
jūn.	-0.3	-0.8	-0.3	-1.5	-0.5	2.9	-0.8	1.8	0.0	-0.4	0.3	0.4	1.6
jūl.	0.7	0.8	-0.4	1.6	1.2	2.0	0.4	-1.5	0.6	0.5	0.6	0.3	2.2
aug.	-0.4	-0.2	0.3	-1.0	0.1	-3.0	0.5	-1.6	0.0	0.6	-0.5	1.6	-0.9
sept.	-0.3	-0.5	0.0	-0.3	-1.3	1.2	-0.4	-2.6	-0.1	-0.6	0.1	0.0	0.8
okt.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-0.9

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)							Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)				
	Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ilgtermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfidences rādītājs	Būvniecības konfidences rādītājs	Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmējdarbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				Pakalpojumu nozares konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999–2013	100.2	-6.1	80.9	-12.7	-13.8	-8.7	6.6	-	51.0	52.4	52.9	52.7
2012	90.5	-11.6	78.9	-21.9	-27.7	-15.0	-6.5	86.5	46.2	46.3	47.6	47.2
2013	93.8	-9.1	78.7	-18.5	-29.2	-12.2	-5.4	87.1	49.6	50.6	49.3	49.7
2014	101.6	-3.9	80.4	-10.0	-27.4	-3.2	4.8	87.6	51.8	53.3	52.5	52.7
2014 IV	100.9	-4.5	80.8	-11.2	-24.3	-5.1	5.3	87.9	50.4	51.2	51.7	51.5
2015 I	102.6	-4.0	81.1	-6.2	-24.9	-1.6	5.6	88.2	51.4	52.6	53.6	53.3
II	103.7	-3.2	81.1	-5.1	-24.9	-0.2	7.6	88.3	52.3	53.4	54.1	53.9
III	104.6	-3.0	81.3	-6.9	-23.2	2.9	10.5	88.4	52.3	53.6	54.0	53.9
2015 jūn.	103.5	-3.4	-	-5.5	-24.2	-1.3	7.9	-	52.5	53.6	54.4	54.2
jūl.	104.0	-2.9	81.1	-7.0	-23.8	1.1	8.9	88.1	52.4	53.6	54.0	53.9
aug.	104.1	-3.7	-	-6.7	-22.7	3.5	10.1	-	52.3	53.9	54.4	54.3
sept.	105.6	-2.3	-	-7.0	-23.2	4.2	12.4	-	52.0	53.4	53.7	53.6
okt.	106.1	-2.0	81.5	-7.5	-20.7	6.4	12.3	88.7	52.3	53.6	54.1	53.9
nov.	106.1	-3.2	-	-5.9	-17.8	5.8	12.8	-	52.8	54.0	54.6	54.4

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrājumu rādītājs (bruto) ¹⁾	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekustamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrājumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finanšsējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %)	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu (%)						% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu (%)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2012	12.5	97.8	-1.8	1.7	-5.1	0.6	-2.3	30.6	1.1	133.7	1.5	-6.7	1.2
2013	12.7	96.4	-0.4	1.3	-4.1	0.4	-2.2	32.0	3.0	132.2	2.3	-1.0	1.0
2014	12.7	95.7	0.7	1.9	1.0	2.6	0.8	32.5	3.9	132.9	1.8	3.5	1.0
2014 III	12.8	95.5	1.3	1.8	-0.9	2.8	0.4	32.0	3.3	132.1	1.7	3.0	0.8
IV	12.7	95.7	0.8	1.9	1.0	2.6	0.8	32.5	3.9	133.3	1.8	2.1	1.0
2015 I	12.7	95.3	1.9	1.9	-0.3	3.6	1.2	32.6	4.1	135.3	2.7	2.1	1.4
II	12.8	95.0	2.0	1.9	-0.2	2.4	1.2	33.2	4.8	134.7	3.2	6.0	1.6

Avoti: ECB un *Eurostat*.

- 1) Pamatojoties uz četrpadsmit uzkrājumu un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņu pensiju fondu rezervēs).
- 2) Finanšu aktīvi (neieskaitot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvjamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādus uzņēmumus nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.
- 3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tīrajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.
- 4) Noteikts, pamatojoties uz aizdevumu, parāda vērtspapīru, tirdzniecības kredītu atlikumu un pensiju shēmu saistībām.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu bilance. Tekošais konts un kapitāla konts

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais konts											Kapitāla konts ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2014 IV	864.3	794.4	69.8	508.6	434.1	179.2	164.5	152.2	136.7	24.2	59.1	12.7	6.0
2015 I	875.6	794.4	81.1	512.0	436.0	184.2	169.0	153.8	130.0	25.6	59.4	8.7	7.5
II	891.1	812.1	79.0	525.0	442.6	186.8	171.0	152.7	138.2	26.7	60.3	9.6	37.2
III	875.1	801.6	73.5	511.7	432.1	185.9	173.1	152.0	138.6	25.5	57.8	9.2	4.5
2015 apr.	298.2	271.1	27.2	174.9	147.7	61.7	57.0	53.1	46.0	8.4	20.3	2.8	1.2
maijs	297.6	272.6	24.9	174.7	148.1	63.0	56.9	50.4	46.4	9.4	21.2	3.6	1.5
jūn.	295.3	268.4	26.9	175.3	146.8	62.0	57.1	49.1	45.8	8.9	18.7	3.3	34.4
jūl.	295.5	270.1	25.4	173.8	146.0	62.0	58.1	51.4	46.5	8.4	19.4	3.2	1.6
aug.	288.7	269.9	18.7	166.9	144.9	62.6	58.1	50.0	46.2	9.2	20.8	3.3	1.2
sept.	291.0	261.6	29.4	171.0	141.2	61.4	56.8	50.7	45.9	7.9	17.7	2.7	1.7
<i>12 mēnešu darījumu summa</i>													
2015 sept.	3 506.1	3 202.6	303.5	2 057.3	1 744.9	736.1	677.6	610.6	543.4	102.0	236.6	40.2	55.1
<i>12 mēnešu darījumu summa (% no IKP)</i>													
2015 sept.	34.2	31.2	3.0	20.1	17.0	7.2	6.6	6.0	5.3	1.0	2.3	0.4	0.5

1) Kapitāla konta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā			Papildpos- tenis: apstrādes rūpniecība	Kopā			Papildposteiņi			
			Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces		Starp- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %)</i>													
2014 IV	4.1	0.1	499.2	237.4	103.0	145.7	408.9	437.0	261.6	64.2	104.1	294.7	66.1
2015 I	5.6	1.8	509.5	241.5	105.1	149.5	421.9	447.6	259.8	70.1	109.6	315.1	55.4
II	8.2	3.9	513.7	242.5	105.3	153.6	428.7	452.2	264.7	69.5	110.5	316.0	59.9
III	4.4	0.7	506.7	.	.	.	421.0	445.0	.	.	.	313.5	.
2015 apr.	9.1	5.1	171.3	81.5	35.3	51.0	143.2	151.2	88.8	23.9	36.3	106.4	19.7
maijs	2.8	0.0	170.4	80.4	34.4	50.9	141.9	148.8	87.3	22.5	36.6	102.8	20.6
jūn.	12.7	6.5	172.0	80.6	35.6	51.7	143.6	152.1	88.6	23.1	37.6	106.7	19.6
jūl.	7.0	0.7	172.7	79.7	35.2	52.5	143.4	150.1	86.3	23.1	37.6	105.8	18.2
aug.	5.5	2.8	166.1	77.2	34.2	50.8	137.7	147.1	83.6	22.8	37.6	103.3	16.9
sept.	0.9	-1.0	167.9	.	.	.	139.9	147.8	.	.	.	104.4	.
<i>Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %)</i>													
2014 IV	2.9	2.3	118.0	113.9	120.6	122.0	117.4	102.7	102.7	100.3	104.1	104.8	97.7
2015 I	2.6	5.1	119.1	115.2	120.6	123.3	118.9	106.4	106.5	105.0	106.3	108.6	105.9
II	3.0	2.4	117.2	113.6	118.8	121.7	118.1	103.7	103.9	100.6	104.9	106.6	99.4
III	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2015 marts	7.3	10.5	119.5	115.9	118.7	124.5	119.7	107.9	108.2	105.9	108.9	110.0	108.8
apr.	3.5	3.3	117.4	114.5	119.4	122.2	118.5	104.1	104.6	103.6	103.5	107.3	101.4
maijs	-2.6	-2.3	116.4	112.7	116.8	120.4	117.1	101.9	101.9	98.6	103.7	104.1	99.6
jūn.	8.1	6.1	117.8	113.7	120.2	122.5	118.7	105.0	105.2	99.6	107.4	108.3	97.2
jūl.	3.0	1.8	118.7	113.0	118.9	125.4	118.8	105.8	104.8	103.4	108.1	108.3	96.7
aug.	2.0	5.2	114.7	110.4	115.1	121.5	113.8	104.5	104.9	98.2	106.0	103.9	100.2

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						Papildpostenis: administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2005. g. = 100	Kopā		Preces	Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (izņemot administratīvi regulējamās cenas)	Administratīvi regulējamās cenas
		Kopā (neietverot pārtiku un enerģiju)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2015. gada kopapjoma	100.0	100.0	69.7	56.5	43.5	100.0	12.2	7.5	26.3	10.6	43.5	87.1	12.9
2012	115.6	2.5	1.5	3.0	1.8	-	-	-	-	-	-	2.3	3.8
2013	117.2	1.4	1.1	1.3	1.4	-	-	-	-	-	-	1.2	2.1
2014	117.7	0.4	0.8	-0.2	1.2	-	-	-	-	-	-	0.2	1.9
2014 IV	117.8	0.2	0.7	-0.6	1.2	-0.2	0.1	0.3	-0.1	-3.0	0.2	-0.1	1.7
2015 I	116.8	-0.3	0.7	-1.4	1.1	-0.3	0.2	0.6	0.1	-4.2	0.3	-0.5	1.2
II	118.4	0.2	0.8	-0.5	1.1	0.5	0.3	0.7	0.2	2.4	0.4	0.1	0.9
III	117.8	0.1	0.9	-0.8	1.2	0.0	0.1	0.5	0.2	-2.5	0.4	0.0	0.8
2015 jūn.	118.5	0.2	0.8	-0.4	1.1	0.0	0.1	-0.1	0.1	-0.1	0.0	0.1	0.9
jūl.	117.7	0.2	1.0	-0.5	1.2	0.0	0.0	-0.6	0.1	-0.7	0.2	0.1	0.9
aug.	117.7	0.1	0.9	-0.7	1.2	-0.1	0.1	1.2	0.0	-2.2	0.1	0.0	0.9
sept.	118.0	-0.1	0.9	-1.1	1.2	-0.1	0.0	0.6	0.0	-1.7	0.0	-0.2	0.7
okt.	118.2	0.1	1.1	-0.8	1.3	0.1	0.0	0.4	0.1	-0.5	0.1	0.0	0.7
nov. ²⁾	118.0	0.1	0.9	.	1.1	0.0	0.1	-0.3	0.0	0.0	0.0	.	.

	Preces						Pakalpojumi					
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakarī	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija	Īres maksa					
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
% no 2015. gada kopapjoma	19.7	12.2	7.5	36.9	26.3	10.6	10.7	6.4	7.3	3.1	14.8	7.5
2012	3.1	3.1	3.0	3.0	1.2	7.6	1.8	1.5	2.9	-3.2	2.2	2.0
2013	2.7	2.2	3.5	0.6	0.6	0.6	1.7	1.5	2.4	-4.2	2.2	0.7
2014	0.5	1.2	-0.8	-0.5	0.1	-1.9	1.7	1.4	1.7	-2.8	1.5	1.3
2014 IV	0.3	0.7	-0.3	-1.1	-0.1	-3.6	1.6	1.4	1.6	-2.6	1.4	1.4
2015 I	0.3	0.5	0.1	-2.3	-0.1	-7.7	1.3	1.3	1.4	-1.9	1.3	1.2
II	1.1	0.7	1.8	-1.3	0.2	-5.3	1.2	1.2	1.2	-0.9	1.4	1.2
III	1.2	0.6	2.1	-1.8	0.4	-7.2	1.2	1.1	1.4	-0.4	1.6	1.0
2015 jūn.	1.1	0.7	1.9	-1.3	0.3	-5.1	1.2	1.2	1.2	-0.8	1.3	1.1
jūl.	0.9	0.6	1.4	-1.3	0.4	-5.6	1.2	1.1	1.5	-0.7	1.6	1.0
aug.	1.3	0.6	2.4	-1.8	0.4	-7.2	1.2	1.1	1.2	-0.4	1.7	1.0
sept.	1.4	0.6	2.7	-2.4	0.3	-8.9	1.3	1.1	1.4	-0.1	1.6	1.1
okt.	1.6	0.6	3.2	-2.1	0.6	-8.5	1.2	1.1	1.4	-0.1	1.8	1.2
nov. ²⁾	1.5	0.7	2.6	.	0.5	-7.3	.	.	.	.	.	.

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Aplēse balstīta uz provizoriskajiem valstu datiem (aptvērumš – parasti aptuveni 95% no euro zonas), kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un īpašuma cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību										Būv- niecība	Mājokļu cenas ¹⁾	Komer- cenu ekspe- rimentālais rādītājs ¹⁾
	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Ener- ģētika			
		Apstrā- des rūp- niecība	Kopā	Star- patēriņa preces	Kapitāl- preces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pārtika, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepārtikas preces					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
% no 2010. gada kopējuma	100.0	100.0	78.0	72.1	29.3	20.0	22.7	13.8	8.9	27.9			
2012	108.7	2.8	2.0	1.4	0.7	1.0	2.5	3.5	0.9	6.6	1.5	-1.7	-0.1
2013	108.5	-0.2	-0.1	0.4	-0.6	0.6	1.7	2.6	0.3	-1.6	0.3	-2.0	-1.1
2014	106.9	-1.5	-0.9	-0.3	-1.1	0.4	0.1	-0.2	0.3	-4.4	0.3	0.2	1.1
2014 IV	106.0	-1.9	-1.6	-0.3	-0.7	0.6	-0.6	-1.2	0.2	-5.8	0.2	0.7	2.4
2015 I	104.5	-2.9	-2.6	-0.6	-1.5	0.7	-0.7	-1.3	0.2	-8.5	0.3	1.0	2.5
II	104.9	-2.1	-1.6	-0.3	-0.7	0.7	-0.8	-1.4	0.1	-6.5	0.4	1.0	3.2
III	104.0	-2.6	-2.6	-0.5	-1.1	0.6	-0.6	-1.0	0.2	-8.2	.	.	.
2015 maijs.	104.9	-2.0	-1.5	-0.3	-0.6	0.7	-0.8	-1.3	0.0	-6.2	-	-	-
jūn.	104.9	-2.1	-1.7	-0.3	-0.6	0.7	-0.8	-1.4	0.1	-6.8	-	-	-
jūl.	104.7	-2.1	-2.0	-0.3	-0.7	0.7	-0.8	-1.3	0.1	-6.5	-	-	-
aug.	103.9	-2.6	-2.7	-0.5	-1.1	0.6	-0.7	-1.2	0.2	-8.2	-	-	-
sept.	103.5	-3.2	-3.0	-0.6	-1.5	0.6	-0.4	-0.6	0.2	-10.0	-	-	-
okt.	103.2	-3.1	-2.8	-0.7	-1.9	0.6	-0.1	-0.2	0.2	-9.7	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati, kā arī valstu avoti (13. aile).

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. <http://www.ecb.europa.eu/stats/intro/html/experiment.en.html>).

4.3. Preču cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori							Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas preču cenas (euro)						
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2010. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾		Imports ¹⁾	Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamat- kapitāla veidošana				Kopā	Pārtika	Nepār- tikas preces	Kopā	Pārtika	Nepār- tikas preces
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
% no kopējuma									100.0	35.0	65.0	100.0	45.0	55.0	
2012	102.4	1.3	1.5	1.9	0.8	1.2	1.9	2.5	86.6	-7.2	0.2	-10.5	-3.1	5.8	-9.1
2013	103.7	1.3	1.0	1.1	1.2	0.5	-0.3	-1.3	81.7	-9.0	-13.4	-6.9	-8.3	-10.1	-6.9
2014	104.6	0.9	0.5	0.5	0.8	0.5	-0.7	-1.7	74.5	-8.8	-1.6	-12.1	-4.6	0.7	-8.7
2014 IV	105.0	0.9	0.3	0.3	0.8	0.6	-0.4	-1.9	61.5	-5.5	6.2	-10.8	1.3	9.3	-4.7
2015 I	105.4	1.0	0.0	-0.2	0.7	0.6	-0.2	-2.6	49.0	-0.4	8.7	-4.9	5.6	11.6	0.7
II	105.7	1.2	0.4	0.3	0.7	0.9	0.9	-1.1	57.4	-0.5	2.1	-2.0	4.0	5.6	2.6
III	.	.	.	.	.	.	.	.	46.1	-6.5	6.5	-13.1	-3.3	5.8	-10.6
2015 maijs.	.	.	.	.	.	.	.	.	56.7	-0.1	3.1	-1.9	3.3	5.9	1.1
jūn.	.	.	.	.	.	.	.	.	51.7	-3.6	11.1	-11.0	0.5	9.8	-7.1
jūl.	.	.	.	.	.	.	.	.	43.0	-8.1	4.4	-14.4	-4.4	5.2	-12.1
aug.	.	.	.	.	.	.	.	.	43.3	-7.9	3.9	-13.8	-6.0	2.4	-12.6
sept.	.	.	.	.	.	.	.	.	43.9	-8.3	3.8	-14.6	-6.9	0.8	-13.3
okt.	.	.	.	.	.	.	.	.	42.8	-8.0	5.8	-15.5	-8.8	-2.2	-14.5

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Thomson Reuters (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2004.–2006. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2004.–2006. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)					Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazum-tirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2013	4.8	-	-	-1.8	34.1	57.7	56.7	-	49.9
2012	2.7	8.1	2.1	-12.7	38.6	52.7	55.1	49.9	47.9
2013	-0.3	1.7	-1.2	-17.1	29.9	48.5	53.8	49.4	47.8
2014	-0.8	-1.4	1.2	-17.6	14.4	49.6	53.5	49.7	48.2
2014 IV	-2.1	-4.4	2.8	-15.7	7.9	48.7	52.6	49.0	47.1
2015 I	-5.5	-0.7	1.4	-17.0	-2.4	45.8	52.5	48.8	47.6
II	-1.1	3.3	3.0	-15.4	-0.8	54.7	54.4	50.4	49.0
III	-1.8	1.1	2.4	-13.0	-0.1	49.5	53.6	49.9	49.9
2015 jūn.	0.0	4.7	4.2	-14.9	0.1	55.7	54.1	51.0	48.9
jūl.	-0.1	0.8	2.1	-14.0	0.9	54.4	54.3	50.4	49.5
aug.	-2.0	3.0	2.2	-13.0	0.3	49.6	53.1	50.5	49.9
sept.	-3.3	-0.6	2.9	-12.1	-1.6	44.6	53.5	48.7	50.4
okt.	-2.3	2.1	4.8	-10.3	-2.3	44.3	54.0	48.6	49.9
nov.	-0.7	2.3	4.1	-9.3	-0.4	45.6	53.3	49.3	49.7

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2012. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītas nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2012. gada kopapjoma	100.0	100.0	74.6	25.4	69.3	30.7	
2012	100.0	2.1	2.1	2.1	2.4	1.3	2.2
2013	101.3	1.3	1.4	1.2	1.2	1.7	1.8
2014	102.6	1.4	1.3	1.3	1.3	1.4	1.7
2014 IV	108.0	1.3	1.1	1.5	1.1	1.5	1.7
2015 I	97.5	1.9	2.0	1.4	1.9	1.9	1.4
II	108.0	1.6	1.9	0.4	1.6	1.4	1.5
III	.	.	.	.	.	.	1.6

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. <http://www.ecb.europa.eu/stats/intro/html/experiment.en.html>).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2010. g. = 100)	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā										
		Kopā	Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2012	102.5	1.9	3.2	2.1	4.1	1.3	0.3	0.9	1.4	3.6	0.7	2.9
2013	103.7	1.2	-0.9	1.7	0.3	1.2	-0.5	2.1	-2.2	1.2	1.6	1.6
2014	105.0	1.2	-3.7	1.6	0.7	0.8	1.2	1.2	0.8	2.5	1.3	1.2
2014 III	105.2	1.3	-5.0	1.6	1.4	1.2	1.0	1.4	1.2	2.8	1.3	1.2
IV	105.3	1.3	-0.8	2.3	1.1	0.6	1.4	1.2	1.2	2.3	1.4	1.4
2015 I	105.5	0.9	0.3	1.2	1.6	0.5	-0.3	0.1	3.1	2.1	1.3	0.5
II	105.6	0.8	1.2	0.8	1.5	0.0	1.0	-0.1	2.3	1.5	1.2	0.9
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2012	103.6	1.5	0.1	1.9	2.4	1.7	1.6	1.0	1.1	2.1	0.8	1.8
2013	105.3	1.6	3.9	2.7	1.5	0.9	0.7	1.9	-0.1	1.0	1.8	1.1
2014	106.8	1.4	-1.2	2.2	1.6	1.3	2.3	2.0	1.4	1.9	1.2	1.0
2014 III	107.1	1.3	-1.0	1.9	0.6	1.2	2.0	1.9	1.8	2.1	1.1	0.8
IV	107.5	1.3	-1.3	2.1	1.2	1.1	2.6	2.4	1.2	1.7	1.3	0.1
2015 I	108.1	1.4	0.9	1.8	0.6	1.1	2.1	1.4	2.9	2.0	1.4	0.6
II	108.2	1.4	1.3	1.9	0.7	1.4	2.8	1.2	1.3	1.7	1.4	0.7
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2012	101.1	-0.4	-3.0	-0.2	-1.7	0.4	1.3	0.1	-0.3	-1.5	0.1	-1.1
2013	101.5	0.4	4.8	1.0	1.2	-0.4	1.2	-0.1	2.1	-0.2	0.3	-0.5
2014	101.8	0.3	2.6	0.6	0.9	0.5	1.1	0.7	0.5	-0.5	-0.1	-0.2
2014 III	101.8	0.0	4.2	0.4	-0.8	0.0	1.0	0.5	0.7	-0.7	-0.2	-0.4
IV	102.1	0.1	-0.6	-0.2	0.1	0.5	1.3	1.2	0.0	-0.6	-0.1	-1.3
2015 I	102.4	0.4	0.6	0.6	-0.9	0.6	2.3	1.3	-0.2	-0.2	0.1	0.1
II	102.5	0.7	0.1	1.2	-0.8	1.4	1.8	1.3	-1.0	0.2	0.3	-0.1
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2012	104.8	2.9	2.1	3.6	5.3	3.5	2.0	1.5	1.7	3.2	1.3	2.7
2013	107.2	2.2	3.9	2.9	2.9	1.6	1.1	2.5	1.1	2.0	2.2	2.1
2014	108.6	1.4	-0.5	1.8	1.4	1.3	2.0	2.2	1.6	1.8	1.0	1.4
2014 III	108.8	1.4	-0.4	1.8	0.7	1.3	1.7	1.9	1.7	1.7	1.2	1.5
IV	109.0	1.2	-1.2	1.5	0.9	1.0	1.7	2.8	1.3	1.5	1.1	0.7
2015 I	109.8	1.4	0.5	1.7	0.5	1.4	1.1	1.9	2.9	2.1	1.6	0.2
II	109.9	1.3	0.6	1.6	-0.1	1.5	1.8	1.4	0.3	1.3	1.4	0.9
Darba ražīgums stundā												
2012	102.4	1.0	-2.0	1.4	1.1	1.9	1.8	0.8	0.8	-0.3	0.6	-0.1
2013	103.4	1.0	5.1	1.2	2.5	0.2	1.7	0.3	3.1	0.6	0.7	0.6
2014	103.7	0.3	3.0	0.1	0.7	0.6	1.0	1.1	1.2	-0.4	-0.3	0.3
2014 III	103.7	0.2	4.6	0.3	-0.2	0.2	1.1	0.7	1.7	-0.6	-0.1	0.3
IV	103.7	-0.1	-1.4	-0.9	-0.4	0.6	0.6	1.7	0.2	-0.8	-0.3	-0.7
2015 I	104.2	0.5	-0.7	0.4	-0.7	1.1	2.1	1.7	-0.7	0.2	0.3	-0.1
II	104.3	0.6	-0.7	0.7	-1.4	1.7	1.2	1.4	-1.6	-0.1	0.2	0.0

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mijrd. euro un gada pieauguma temps; %, sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											
	M2						M3 – M2					
	M1			M2 – M1			Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti		Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
	Atlikumi											
2012	864.1	4 233.3	5 097.4	1 798.6	2 099.6	3 898.2	8 995.6	126.0	483.3	181.0	790.4	9 786.0
2013	909.7	4 476.3	5 386.1	1 683.3	2 142.8	3 826.1	9 212.1	121.4	418.1	86.5	626.0	9 838.1
2014	968.5	4 952.5	5 921.1	1 598.4	2 149.2	3 747.6	9 668.7	123.9	427.7	104.4	656.0	10 324.7
2014 IV	968.5	4 952.5	5 921.1	1 598.4	2 149.2	3 747.6	9 668.7	123.9	427.7	104.4	656.0	10 324.7
2015 I	993.5	5 155.4	6 148.9	1 529.2	2 150.0	3 679.1	9 828.0	125.8	437.5	96.4	659.7	10 487.6
II	1 014.0	5 298.8	6 312.8	1 480.0	2 160.7	3 640.7	9 953.5	90.3	441.1	98.6	629.9	10 583.4
III	1 028.2	5 425.3	6 453.5	1 449.1	2 164.6	3 613.7	10 067.2	98.4	457.6	73.2	629.1	10 696.3
2015 maijs	1 006.4	5 258.0	6 264.3	1 489.7	2 156.9	3 646.6	9 911.0	110.1	444.0	94.9	649.1	10 560.0
jūn.	1 014.0	5 298.8	6 312.8	1 480.0	2 160.7	3 640.7	9 953.5	90.3	441.1	98.6	629.9	10 583.4
jūl.	1 020.2	5 364.7	6 384.9	1 471.3	2 161.8	3 633.2	10 018.1	105.0	456.2	86.5	647.6	10 665.7
aug.	1 025.0	5 383.8	6 408.8	1 460.3	2 164.0	3 624.3	10 033.1	102.4	446.2	80.4	629.0	10 662.1
sept.	1 028.2	5 425.3	6 453.5	1 449.1	2 164.6	3 613.7	10 067.2	98.4	457.6	73.2	629.1	10 696.3
okt. ^(p)	1 029.9	5 487.6	6 517.5	1 438.1	2 164.4	3 602.5	10 120.0	106.8	473.9	78.2	658.8	10 778.8
	Darījumi											
2012	20.4	294.0	314.4	-38.5	115.5	77.0	391.4	-16.9	-20.2	-18.3	-55.4	335.9
2013	45.6	250.3	295.9	-114.4	45.5	-68.9	227.0	-11.6	-48.7	-63.3	-123.6	103.4
2014	58.2	379.6	437.8	-91.0	3.6	-87.3	350.5	1.0	10.8	12.5	24.3	374.8
2014 IV	20.0	147.3	167.3	-47.4	-5.5	-52.9	114.5	-3.1	10.1	19.1	26.1	140.6
2015 I	23.8	166.9	190.7	-56.7	1.6	-55.2	135.5	0.6	5.6	-9.3	-3.0	132.5
II	20.5	151.6	172.0	-47.8	11.0	-36.7	135.3	-35.2	3.6	3.9	-27.7	107.6
III	14.3	129.0	143.3	-35.4	3.1	-32.3	111.0	8.2	18.7	-18.6	8.3	119.3
2015 maijs	4.4	62.4	66.8	-27.8	4.3	-23.5	43.3	-18.4	-6.0	-12.6	-37.0	6.3
jūn.	7.6	45.5	53.1	-8.8	3.8	-5.0	48.1	-19.7	-3.0	4.8	-17.9	30.2
jūl.	6.3	61.9	68.2	-13.8	1.2	-12.6	55.6	14.5	15.1	-12.0	17.7	73.3
aug.	4.7	24.5	29.2	-9.4	2.3	-7.1	22.1	-2.3	2.2	-2.6	-2.6	19.5
sept.	3.2	42.6	45.9	-12.2	-0.4	-12.6	33.3	-4.1	1.3	-4.0	-6.7	26.5
okt. ^(p)	1.7	58.1	59.8	-12.4	-0.2	-12.6	47.2	8.2	16.4	5.8	30.4	77.6
	Pieauguma temps											
2012	2.4	7.4	6.5	-2.1	5.9	2.0	4.5	-11.4	-3.9	-9.7	-6.5	3.5
2013	5.3	5.9	5.8	-6.4	2.2	-1.8	2.5	-9.2	-10.4	-38.0	-16.1	1.0
2014	6.4	8.5	8.1	-5.4	0.2	-2.3	3.8	0.8	2.6	18.3	3.9	3.8
2014 IV	6.4	8.5	8.1	-5.4	0.2	-2.3	3.8	0.8	2.6	18.3	3.9	3.8
2015 I	7.3	10.6	10.1	-7.6	0.1	-3.3	4.6	5.1	5.3	11.3	5.6	4.7
II	8.8	12.4	11.8	-10.7	0.5	-4.4	5.2	-30.9	6.9	23.3	0.5	4.9
III	8.3	12.4	11.7	-11.4	0.5	-4.7	5.2	-23.0	9.0	-1.6	0.7	4.9
2015 maijs	8.3	12.0	11.4	-10.2	0.4	-4.2	5.0	-9.5	7.7	14.6	4.7	5.0
jūn.	8.8	12.4	11.8	-10.7	0.5	-4.4	5.2	-30.9	6.9	23.3	0.5	4.9
jūl.	8.9	12.9	12.2	-11.4	0.5	-4.7	5.4	-19.2	8.0	17.2	2.7	5.2
aug.	8.6	12.1	11.5	-11.3	0.6	-4.6	5.1	-21.1	9.5	7.8	2.4	4.9
sept.	8.3	12.4	11.7	-11.4	0.5	-4.7	5.2	-23.0	9.0	-1.6	0.7	4.9
okt. ^(p)	8.1	12.5	11.8	-10.9	0.6	-4.3	5.4	-18.8	10.2	8.4	3.4	5.3

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (izņemot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2012	1 618.4	1 101.2	404.8	101.9	10.5	5 309.1	2 358.9	976.4	1 962.8	10.9	812.7	210.3	307.0
2013	1 710.5	1 186.7	397.8	109.8	16.2	5 413.6	2 539.7	874.7	1 994.5	4.7	804.8	194.9	300.1
2014	1 814.9	1 318.6	365.7	111.4	19.2	5 557.2	2 751.2	809.5	1 993.5	3.0	896.1	222.7	333.1
2014 IV	1 814.9	1 318.6	365.7	111.4	19.2	5 557.2	2 751.2	809.5	1 993.5	3.0	896.1	222.7	333.1
2015 I	1 848.1	1 381.7	340.2	111.4	14.9	5 598.2	2 839.3	762.8	1 992.3	3.8	948.2	225.7	340.2
II	1 858.0	1 410.7	322.7	112.4	12.2	5 647.1	2 910.6	735.0	1 998.7	2.8	955.7	228.1	340.9
III	1 900.8	1 451.1	324.2	115.3	10.1	5 695.2	2 987.2	707.3	1 997.6	3.0	967.3	218.0	356.2
2015 maijs	1 855.1	1 404.5	326.4	112.1	12.2	5 624.4	2 878.5	745.8	1 996.3	3.9	960.0	229.1	346.1
jūn.	1 858.0	1 410.7	322.7	112.4	12.2	5 647.1	2 910.6	735.0	1 998.7	2.8	955.7	228.1	340.9
jūl.	1 889.2	1 438.2	325.1	113.4	12.6	5 664.6	2 942.4	722.4	1 996.7	3.2	968.9	232.1	348.0
aug.	1 889.1	1 441.8	325.2	114.0	8.2	5 674.5	2 959.9	714.7	1 996.8	3.1	968.1	224.7	354.2
sept.	1 900.8	1 451.1	324.2	115.3	10.1	5 695.2	2 987.2	707.3	1 997.6	3.0	967.3	218.0	356.2
okt. ⁽⁶⁾	1 937.8	1 493.9	316.9	116.9	10.1	5 706.1	3 002.8	705.5	1 994.3	3.5	964.8	222.2	365.9
Darījumi													
2012	71.7	99.5	-33.9	10.2	-4.1	222.7	99.7	35.3	100.4	-12.7	18.7	15.2	25.7
2013	98.2	90.1	-6.9	9.1	5.9	107.9	182.4	-100.1	31.9	-6.2	-15.1	-13.3	-7.8
2014	69.3	91.2	-25.6	1.2	2.4	141.1	209.7	-65.8	-1.1	-1.7	53.7	7.5	21.7
2014 IV	6.8	19.6	-15.3	-1.8	4.4	30.0	68.5	-33.5	-3.1	-1.9	62.1	-5.3	-2.2
2015 I	29.3	48.9	-14.9	-0.1	-4.6	38.8	79.2	-41.1	-0.1	0.8	35.3	1.5	7.5
II	13.5	31.8	-16.6	1.0	-2.6	50.8	73.2	-28.0	6.6	-1.0	11.7	2.8	0.9
III	42.2	40.8	0.3	3.1	-2.1	48.4	77.8	-27.7	-1.9	0.2	11.1	-10.2	13.4
2015 maijs	6.9	14.4	-7.6	-0.6	0.8	11.5	18.9	-10.8	3.1	0.4	-0.3	0.5	1.9
jūn.	4.8	7.7	-3.2	0.3	0.1	23.6	33.1	-10.8	2.4	-1.1	-1.7	-0.8	-5.1
jūl.	27.3	25.8	0.1	1.1	0.4	16.6	31.2	-13.0	-1.9	0.4	11.0	3.6	5.2
aug.	2.7	5.6	0.7	0.7	-4.4	11.1	18.4	-7.4	0.2	-0.1	2.3	-7.2	6.2
sept.	12.2	9.4	-0.5	1.3	2.0	20.7	28.2	-7.3	-0.2	-0.1	-2.2	-6.6	1.9
okt. ⁽⁶⁾	34.9	41.2	-7.8	1.6	0.0	10.1	15.0	-2.1	-3.4	0.5	-4.9	4.3	9.4
Pieauguma temps													
2012	4.7	9.8	-7.7	13.6	-26.5	4.4	4.4	3.7	5.4	-53.8	2.3	7.9	9.3
2013	6.1	8.2	-1.7	8.9	56.4	2.0	7.7	-10.3	1.6	-56.7	-1.9	-6.4	-2.5
2014	4.0	7.6	-6.4	1.1	14.4	2.6	8.3	-7.5	-0.1	-36.9	6.3	4.0	7.3
2014 IV	4.0	7.6	-6.4	1.1	14.4	2.6	8.3	-7.5	-0.1	-36.9	6.3	4.0	7.3
2015 I	4.7	9.9	-9.8	0.5	-5.4	2.8	9.7	-11.2	0.0	-31.2	14.7	-0.5	5.2
II	4.3	10.6	-13.9	0.9	-23.5	3.0	10.8	-13.9	0.1	-37.8	13.7	-1.1	5.3
III	5.1	10.8	-12.3	1.9	-32.3	3.0	11.1	-15.5	0.1	-37.7	14.3	-4.9	5.8
2015 maijs	4.4	10.8	-13.7	0.7	-23.6	2.9	10.2	-12.7	0.2	-25.1	13.8	1.5	8.4
jūn.	4.3	10.6	-13.9	0.9	-23.5	3.0	10.8	-13.9	0.1	-37.8	13.7	-1.1	5.3
jūl.	5.5	12.1	-14.0	1.0	-10.7	3.1	11.2	-15.0	0.1	-35.4	14.4	-1.9	5.6
aug.	4.8	11.2	-13.3	1.2	-48.2	2.9	10.9	-15.3	0.1	-36.9	14.5	-5.6	6.1
sept.	5.1	10.8	-12.3	1.9	-32.3	3.0	11.1	-15.5	0.1	-37.7	14.3	-4.9	5.8
okt. ⁽⁶⁾	7.1	12.9	-11.4	2.4	-26.4	3.1	11.0	-14.8	0.0	-26.0	10.9	-3.8	9.7

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, izņemot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (izņemot naudas tirgus fondus) akcijas
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi					Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem			
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un ASPF) ³⁾	Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanai un vērtspārošanai ²⁾				
											1		
Atlikumi													
2012	3 408.9	1 169.7	2 239.3	13 070.2	10 858.3	11 263.1	4 543.9	5 244.0	981.1	89.3	1 437.9	774.1	
2013	3 405.0	1 096.7	2 308.2	12 708.9	10 544.2	10 929.3	4 353.4	5 222.8	869.2	98.7	1 364.8	799.9	
2014	3 606.3	1 132.1	2 474.1	12 563.2	10 511.0	10 918.5	4 278.8	5 200.4	903.0	128.9	1 277.6	774.7	
2014 IV	3 606.3	1 132.1	2 474.1	12 563.2	10 511.0	10 918.5	4 278.8	5 200.4	903.0	128.9	1 277.6	774.7	
2015 I	3 671.9	1 148.5	2 523.5	12 673.8	10 611.7	11 009.0	4 308.0	5 234.0	935.1	134.7	1 274.0	788.1	
II	3 680.7	1 137.4	2 543.3	12 635.4	10 592.2	10 987.0	4 291.3	5 258.6	906.8	135.5	1 253.8	789.4	
III	3 816.1	1 127.1	2 689.1	12 651.4	10 563.9	10 962.2	4 275.0	5 276.8	890.9	121.2	1 310.2	777.3	
2015 maijs	3 694.6	1 143.3	2 551.3	12 661.3	10 605.7	11 003.7	4 300.7	5 242.3	921.6	141.1	1 263.6	792.0	
jūn.	3 680.7	1 137.4	2 543.3	12 635.4	10 592.2	10 987.0	4 291.3	5 258.6	906.8	135.5	1 253.8	789.4	
jūl.	3 729.4	1 132.3	2 597.1	12 711.9	10 606.0	11 005.5	4 297.5	5 261.5	915.4	131.6	1 302.8	803.0	
aug.	3 767.1	1 132.3	2 634.8	12 696.6	10 599.0	11 001.2	4 290.9	5 268.8	910.8	128.6	1 305.9	791.7	
sept.	3 816.1	1 127.1	2 689.1	12 651.4	10 563.9	10 962.2	4 275.0	5 276.8	890.9	121.2	1 310.2	777.3	
okt. ^(p)	3 835.1	1 119.0	2 716.2	12 692.8	10 605.9	11 001.6	4 290.6	5 301.1	890.2	124.0	1 295.3	791.6	
Darījumi													
2012	184.2	-4.0	188.2	-99.8	-69.8	-54.1	-108.0	25.5	14.5	-1.9	-68.7	38.7	
2013	-25.0	-73.5	48.6	-305.7	-247.8	-268.5	-132.8	-3.9	-120.9	9.7	-72.7	14.9	
2014	72.7	16.3	56.4	-105.1	-49.4	-31.3	-58.7	-15.2	12.8	11.7	-90.1	34.4	
2014 IV	44.8	10.4	34.4	2.3	19.7	15.2	2.1	7.2	5.1	5.4	-33.9	16.4	
2015 I	39.8	16.2	23.6	33.4	44.9	31.1	7.6	19.2	12.8	5.3	-4.2	-7.3	
II	57.9	-10.7	68.6	0.3	8.0	2.0	-1.2	30.7	-22.6	1.0	-15.1	7.3	
III	112.1	-10.2	122.3	54.8	-8.7	-3.0	-5.7	23.8	-12.4	-14.4	65.1	-1.6	
2015 maijs	11.7	-7.0	18.6	4.8	0.1	1.6	-1.9	7.3	-10.1	4.8	-2.4	7.2	
jūn.	11.5	-5.5	17.0	-3.2	0.6	-9.1	-1.0	18.1	-11.0	-5.6	-6.7	3.0	
jūl.	30.2	-4.0	34.1	70.3	14.2	21.0	5.3	4.1	8.9	-4.0	47.7	8.4	
aug.	47.0	-0.1	47.1	14.6	3.6	4.2	-1.1	9.1	-1.5	-3.0	11.8	-0.7	
sept.	35.0	-6.1	41.1	-30.2	-26.5	-28.3	-9.9	10.6	-19.7	-7.4	5.6	-9.3	
okt. ^(p)	9.7	-8.2	17.9	23.5	35.9	34.9	16.5	15.0	1.7	2.7	-19.9	7.6	
Pieauguma temps													
2012	5.8	-0.3	9.4	-0.7	-0.6	-0.5	-2.3	0.5	1.5	-2.1	-4.5	5.3	
2013	-0.7	-6.3	2.2	-2.3	-2.3	-2.4	-2.9	-0.1	-12.3	10.9	-5.1	1.9	
2014	2.1	1.5	2.4	-0.8	-0.5	-0.3	-1.3	-0.3	1.3	11.9	-6.6	4.3	
2014 IV	2.1	1.5	2.4	-0.8	-0.5	-0.3	-1.3	-0.3	1.3	11.9	-6.6	4.3	
2015 I	2.8	1.9	3.2	-0.2	0.1	0.2	-0.6	0.0	2.3	14.1	-4.9	2.9	
II	5.1	1.6	6.7	0.1	0.6	0.3	-0.2	1.2	-1.0	17.8	-5.4	2.9	
III	7.2	0.5	10.2	0.7	0.6	0.4	0.1	1.6	-2.1	-1.4	0.9	1.8	
2015 maijs	3.9	0.9	5.3	0.2	0.6	0.3	-0.2	1.0	-1.1	26.7	-4.9	4.0	
jūn.	5.1	1.6	6.7	0.1	0.6	0.3	-0.2	1.2	-1.0	17.8	-5.4	2.9	
jūl.	5.5	0.8	7.7	0.7	0.9	0.6	0.2	1.3	0.8	10.1	-2.0	3.1	
aug.	6.3	1.0	8.8	1.0	1.0	0.7	0.2	1.4	0.5	12.4	-0.4	3.1	
sept.	7.2	0.5	10.2	0.7	0.6	0.4	0.1	1.6	-2.1	-1.4	0.9	1.8	
okt. ^(p)	6.9	0.2	9.9	0.9	1.0	0.8	0.5	1.7	-1.6	1.7	-0.1	2.3	

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Korekcija, ņemot vērā no MFI bilancēm sakarā ar pārdošanu vai vērtspārošanu izslēgtos aizdevumus.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Māsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
	Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanai un vērtspapīrošanai ⁴⁾					Koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanai un vērtspapīrošanai ⁴⁾				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Atlikumi										
2012	4 543.9	4 604.6	1 128.1	795.6	2 620.2	5 244.0	5 579.9	602.1	3 825.1	816.8
2013	4 353.4	4 407.5	1 066.0	740.7	2 546.7	5 222.8	5 546.6	573.7	3 852.7	796.4
2014	4 278.8	4 334.6	1 081.5	724.8	2 472.5	5 200.4	5 545.1	563.4	3 861.0	776.0
2014 IV	4 278.8	4 334.6	1 081.5	724.8	2 472.5	5 200.4	5 545.1	563.4	3 861.0	776.0
2015 I	4 308.0	4 363.8	1 089.9	738.6	2 479.5	5 234.0	5 570.9	567.8	3 890.9	775.3
II	4 291.3	4 347.6	1 080.9	743.1	2 467.3	5 258.6	5 589.8	578.7	3 908.9	771.0
III	4 275.0	4 333.9	1 058.3	746.2	2 470.6	5 276.8	5 610.5	582.4	3 925.8	768.5
2015 maijs	4 300.7	4 357.0	1 086.2	742.6	2 471.8	5 242.3	5 578.8	568.5	3 900.5	773.4
jūn.	4 291.3	4 347.6	1 080.9	743.1	2 467.3	5 258.6	5 589.8	578.7	3 908.9	771.0
jūl.	4 297.5	4 355.6	1 082.2	744.2	2 471.2	5 261.5	5 597.3	579.6	3 911.9	770.1
aug.	4 290.9	4 349.9	1 083.7	743.0	2 464.2	5 268.8	5 605.9	581.6	3 917.2	770.0
sept.	4 275.0	4 333.9	1 058.3	746.2	2 470.6	5 276.8	5 610.5	582.4	3 925.8	768.5
okt. ^(p)	4 290.6	4 351.0	1 062.3	756.3	2 472.1	5 301.1	5 628.8	594.7	3 939.1	767.3
Darījumi										
2012	-108.0	-74.2	6.1	-51.4	-62.7	25.5	8.0	-17.7	48.3	-5.1
2013	-132.8	-145.0	-44.4	-44.5	-43.9	-3.9	-14.8	-18.1	27.3	-13.1
2014	-58.7	-62.3	-13.7	1.4	-46.4	-15.2	6.2	-3.0	-3.4	-8.9
2014 IV	2.1	-1.1	-4.9	7.4	-0.4	7.2	3.9	-1.7	10.7	-1.9
2015 I	7.6	4.8	-1.1	7.3	1.4	19.2	11.1	2.0	17.4	-0.2
II	-1.2	0.0	-3.7	7.0	-4.4	30.7	21.1	9.3	22.5	-1.1
III	-5.7	-0.5	-19.2	4.3	9.1	23.8	25.0	5.2	19.1	-0.5
2015 maijs	-1.9	-0.4	-4.0	3.9	-1.8	7.3	4.6	1.4	6.8	-1.0
jūn.	-1.0	-2.4	-2.2	1.7	-0.5	18.1	8.3	8.2	10.3	-0.4
jūl.	5.3	8.9	0.7	0.5	4.0	4.1	8.8	1.5	3.3	-0.6
aug.	-1.1	0.0	3.9	-0.1	-4.9	9.1	8.0	2.4	6.4	0.3
sept.	-9.9	-9.4	-23.8	3.9	10.0	10.6	8.2	1.3	9.5	-0.2
okt. ^(p)	16.5	19.3	3.2	10.7	2.6	15.0	9.1	3.0	12.9	-0.9
Pieauguma temps										
2012	-2.3	-1.6	0.5	-6.0	-2.3	0.5	0.1	-2.8	1.3	-0.6
2013	-2.9	-3.2	-4.0	-5.6	-1.7	-0.1	-0.3	-3.0	0.7	-1.6
2014	-1.3	-1.4	-1.3	0.2	-1.8	-0.3	0.1	-0.5	-0.1	-1.1
2014 IV	-1.3	-1.4	-1.3	0.2	-1.8	-0.3	0.1	-0.5	-0.1	-1.1
2015 I	-0.6	-0.6	-0.7	2.1	-1.3	0.0	0.3	-0.1	0.1	-0.7
II	-0.2	-0.4	-1.2	2.3	-0.5	1.2	0.6	1.8	1.6	-0.8
III	0.1	0.1	-2.7	3.6	0.2	1.6	1.1	2.6	1.8	-0.5
2015 maijs	-0.2	-0.3	0.4	2.4	-1.2	1.0	0.5	0.5	1.4	-0.7
jūn.	-0.2	-0.4	-1.2	2.3	-0.5	1.2	0.6	1.8	1.6	-0.8
jūl.	0.2	0.1	-0.6	2.5	-0.2	1.3	0.8	2.0	1.6	-0.7
aug.	0.2	0.2	0.0	2.5	-0.4	1.4	1.0	2.7	1.6	-0.5
sept.	0.1	0.1	-2.7	3.6	0.2	1.6	1.1	2.6	1.8	-0.5
okt. ^(p)	0.5	0.6	-2.3	5.1	0.4	1.7	1.2	2.8	2.0	-0.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (izņemot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. māsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Korekcija, ņemot vērā no MFI bilancēm sakarā ar pārdošanu vai vērtspapīrošanu izslēgtos aizdevumus.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (izņemot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾ (mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem				Tīrie ārējie aktīvi	Citi			
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem		Kapitāls un rezerves	Kopā		
1	2	3	4	5	6	7	8	Repo darījumi ar centrālajiem darījuma partneriem ³⁾	Reversie repo darījumi ar centrālajiem darījuma partneriem ³⁾	10
	Atlikumi									
2012	305.7	7 577.2	2 394.1	105.9	2 681.7	2 395.5	1 019.5	170.3	260.8	201.2
2013	261.7	7 310.9	2 371.1	91.5	2 507.2	2 341.0	1 146.5	150.3	183.8	122.1
2014	264.6	7 184.0	2 250.6	92.0	2 384.4	2 457.0	1 385.8	217.9	184.5	139.8
2014 IV	264.6	7 184.0	2 250.6	92.0	2 384.4	2 457.0	1 385.8	217.9	184.5	139.8
2015 I	283.2	7 312.3	2 258.6	90.4	2 396.4	2 566.8	1 505.4	232.1	234.8	159.1
II	265.2	7 160.9	2 222.4	86.5	2 330.8	2 521.2	1 458.8	234.7	224.6	143.7
III	287.6	7 094.2	2 224.1	83.5	2 264.5	2 522.1	1 361.8	248.8	213.6	140.8
2015 maijs	272.4	7 224.2	2 235.3	87.6	2 347.3	2 554.0	1 464.7	236.0	222.9	140.7
jūn.	265.2	7 160.9	2 222.4	86.5	2 330.8	2 521.2	1 458.8	234.7	224.6	143.7
jūl.	253.6	7 152.1	2 229.5	85.6	2 316.5	2 520.4	1 395.1	235.1	202.4	137.4
aug.	274.5	7 118.3	2 225.1	84.2	2 289.8	2 519.2	1 355.3	235.8	207.0	128.4
sept.	287.6	7 094.2	2 224.1	83.5	2 264.5	2 522.1	1 361.8	248.8	213.6	140.8
okt. ^(p)	345.3	7 108.6	2 207.8	82.1	2 256.2	2 562.4	1 395.4	309.4	196.4	144.8
	Darījumi									
2012	-3.9	-112.9	-156.5	-10.2	-106.8	160.6	92.3	42.5	9.4	41.5
2013	-44.9	-90.0	-19.0	-14.3	-137.5	80.8	362.0	-62.8	32.2	43.9
2014	-5.7	-150.9	-121.0	1.8	-141.3	109.6	240.8	9.8	0.7	17.7
2014 IV	10.3	-77.5	-27.1	1.0	-60.5	9.1	26.4	-0.2	20.9	18.1
2015 I	15.5	-41.6	-29.4	-2.6	-55.0	45.3	0.4	32.8	50.2	19.3
II	-18.0	-86.9	-35.6	-3.9	-50.7	3.3	-0.3	-55.2	-10.2	-15.4
III	22.0	-36.6	7.1	-3.1	-58.6	17.9	-63.8	1.6	-11.0	-2.9
2015 maijs	5.4	-19.0	-6.2	-1.3	-21.2	9.7	-1.3	-22.4	13.6	8.6
jūn.	-7.2	-33.1	-13.4	-1.0	-10.3	-8.3	21.9	-40.2	1.6	3.1
jūl.	-11.7	-4.0	10.8	-0.9	-20.3	6.5	-51.8	9.0	-22.2	-6.4
aug.	20.8	-14.3	-2.7	-1.4	-13.3	3.1	-19.4	-16.2	4.6	-9.0
sept.	12.8	-18.4	-1.0	-0.7	-25.0	8.3	7.3	8.9	6.6	12.4
okt. ^(p)	57.6	-33.3	-23.3	-1.3	-18.4	9.8	10.1	58.6	-17.2	4.0
	Pieauguma temps									
2012	-1.2	-1.5	-6.1	-8.8	-3.8	7.1	-	-	2.5	26.1
2013	-14.7	-1.2	-0.8	-13.5	-5.1	3.4	-	-	10.3	23.5
2014	-2.2	-2.0	-5.1	2.0	-5.6	4.6	-	-	0.4	14.5
2014 IV	-2.2	-2.0	-5.1	2.0	-5.6	4.6	-	-	0.4	14.5
2015 I	5.5	-2.6	-5.9	-0.3	-6.5	4.6	-	-	32.5	36.3
II	-6.0	-2.9	-5.3	-3.6	-7.9	4.3	-	-	31.0	20.7
III	11.8	-3.3	-3.7	-9.3	-9.1	3.0	-	-	30.5	15.7
2015 maijs	-2.7	-2.9	-5.3	-3.8	-8.2	4.7	-	-	51.4	51.4
jūn.	-6.0	-2.9	-5.3	-3.6	-7.9	4.3	-	-	31.0	20.7
jūl.	-12.4	-2.9	-4.4	-5.1	-8.3	3.9	-	-	19.2	13.6
aug.	-1.4	-3.1	-4.3	-8.0	-8.5	3.6	-	-	20.3	9.8
sept.	11.8	-3.3	-3.7	-9.3	-9.1	3.0	-	-	30.5	15.7
okt. ^(p)	29.5	-3.4	-4.2	-10.1	-8.8	3.1	-	-	7.2	19.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums(+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums(+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2011	-4.2	-3.3	-0.7	-0.2	0.0	-1.2
2012	-3.7	-3.4	-0.3	0.0	0.0	-0.6
2013	-3.0	-2.6	-0.2	0.0	-0.1	-0.2
2014	-2.6	-2.2	-0.2	0.0	-0.1	0.1
2014 III	-2.6	.	.	.	.	0.1
IV	-2.6	.	.	.	.	0.1
2015 I	-2.5	.	.	.	.	0.1
II	-2.4	.	.	.	.	0.1

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi			Atfīdzība nodarbi- nātajiem	Kopā	Kārtējie izdevumi				Kapitāla izdevumi		
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas			Atfīdzība nodarbi- nātajiem	Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2011	44.9	44.5	11.6	12.6	15.1	0.4	49.1	44.8	10.4	5.3	3.0	22.2	4.3
2012	46.1	45.6	12.2	12.9	15.3	0.4	49.7	45.2	10.4	5.4	3.0	22.6	4.5
2013	46.6	46.1	12.5	12.9	15.5	0.5	49.6	45.5	10.4	5.4	2.8	22.9	4.1
2014	46.8	46.3	12.5	13.1	15.5	0.5	49.4	45.4	10.3	5.3	2.7	23.1	3.9
2014 III	46.6	46.2	12.5	13.1	15.5	0.5	49.2	45.3	10.3	5.3	2.7	23.0	3.9
IV	46.7	46.2	12.4	13.1	15.5	0.5	49.3	45.3	10.3	5.3	2.6	23.1	3.9
2015 I	46.6	46.1	12.5	13.1	15.5	0.5	49.1	45.2	10.3	5.3	2.5	23.1	3.9
II	46.5	46.1	12.5	13.1	15.4	0.5	48.9	45.1	10.2	5.3	2.5	23.1	3.8

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs		Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta		
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērts- papīri	Kreditori (rezidenti)	Kreditori (nerezid- enti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2011	86.0	2.9	15.5	67.5	42.9	24.4	43.1	12.2	73.8	20.4	30.0	35.6	84.2	1.8
2012	89.3	3.0	17.4	68.9	45.5	26.2	43.8	11.4	78.0	19.7	31.7	37.9	87.2	2.2
2013	91.1	2.7	17.2	71.2	46.0	26.2	45.1	10.4	80.7	19.4	32.2	39.4	89.1	2.0
2014	92.1	2.7	17.0	72.4	45.3	26.0	46.8	10.1	82.0	19.0	32.1	41.0	90.1	2.0
2014 III	92.1	2.6	16.8	72.7	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV	91.9	2.7	17.0	72.2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2015 I	92.7	2.7	16.8	73.2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
II	92.2	2.7	16.2	73.2	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts(+)/ pārpalikums(-)	Deficīta-parāda korekcija								Cita	Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem				Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas					
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri		Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2011	2.1	1.2	0.2	-0.4	0.2	-0.2	-0.2	-0.1	0.4	0.2	0.8	3.9	
2012	3.4	0.6	0.0	1.0	0.3	0.3	-0.1	0.5	-1.3	0.3	2.7	5.0	
2013	1.7	0.2	-0.3	-0.6	-0.5	-0.4	-0.1	0.3	-0.1	0.4	1.9	2.7	
2014	1.0	-0.1	0.0	-0.1	0.3	-0.2	-0.3	0.0	0.0	0.1	1.1	2.6	
2014 III	1.0	-0.1	-0.1	-0.1	0.0	0.1	-0.2	0.1	-0.3	0.3	1.2	2.8	
IV	1.0	-0.1	0.0	-0.1	0.3	-0.1	-0.3	0.0	-0.1	0.2	1.1	2.7	
2015 I	0.9	-0.1	0.0	0.0	0.3	-0.1	-0.2	0.0	-0.1	0.1	0.9	2.6	
II	-0.5	-0.1	-0.9	-0.9	-0.3	-0.3	-0.2	-0.2	0.0	0.1	0.5	1.5	

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, izņemot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucēs perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma	Procenti		Kopā		Aproģzībā esošais apjoms				Transakcijas		
			Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem			Mainīgā procentu likme	Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2012	16.2	14.1	4.9	2.1	0.5	6.3	3.8	1.7	1.1	4.0	3.1	1.6	2.2
2013	16.5	14.4	5.0	2.1	0.5	6.3	3.5	1.7	1.3	3.7	2.8	1.2	1.8
2014	15.9	13.9	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.5	0.5	3.5	2.7	0.8	1.6
2014 III	17.3	15.2	5.7	2.1	0.5	6.4	3.2	1.5	0.5	3.5	2.8	0.9	1.6
IV	15.9	13.9	5.1	2.0	0.5	6.4	3.1	1.5	0.5	3.5	2.7	0.8	1.6
2015 I	15.4	13.4	4.6	2.0	0.5	6.5	3.1	1.3	0.3	3.5	2.9	0.6	1.7
II	15.4	13.4	4.9	2.0	0.5	6.6	3.0	1.3	0.2	3.4	2.9	0.5	1.5
2015 maijs	15.9	13.9	5.0	2.0	0.5	6.6	3.0	1.3	0.2	3.4	2.9	0.5	1.6
jūn.	15.4	13.4	4.9	2.0	0.5	6.6	3.0	1.3	0.2	3.4	2.9	0.5	1.5
jūl.	15.3	13.3	4.3	2.0	0.5	6.6	2.9	1.3	0.1	3.4	2.9	0.4	1.6
aug.	15.3	13.3	4.4	2.0	0.5	6.6	2.9	1.2	0.1	3.4	2.9	0.4	1.5
sept.	15.5	13.5	4.4	2.0	0.5	6.6	2.9	1.2	0.1	3.3	3.0	0.4	1.4
okt.	15.9	13.9	4.3	2.0	0.5	6.6	2.8	1.2	0.1	3.3	3.0	0.4	1.4

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datos.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija 1	Vācija 2	Igaunija 3	Īrija 4	Grieķija 5	Spānija 6	Francija 7	Itālija 8	Kipra 9	
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2011	-4.1	-1.0	1.2	-12.5	-10.2	-9.5	-5.1	-3.5	-5.7	
2012	-4.1	-0.1	-0.3	-8.0	-8.8	-10.4	-4.8	-3.0	-5.8	
2013	-2.9	-0.1	-0.1	-5.7	-12.4	-6.9	-4.1	-2.9	-4.9	
2014	-3.1	0.3	0.7	-3.9	-3.6	-5.9	-3.9	-3.0	-8.9	
2014 III	-3.0	0.1	-0.1	-4.6	-2.3	-5.8	-4.0	-2.7	-10.2	
IV	-3.1	0.3	0.7	-3.9	-3.5	-5.9	-3.9	-3.0	-8.8	
2015 I	-3.3	0.4	0.5	-3.6	-4.3	-5.9	-3.9	-3.0	-0.2	
II	-3.1	0.6	0.6	-3.0	-4.5	-5.4	-4.1	-2.9	-0.4	
Valdības pārāds										
2011	102.2	78.4	5.9	109.3	172.0	69.5	85.2	116.4	65.8	
2012	104.1	79.7	9.5	120.2	159.4	85.4	89.6	123.2	79.3	
2013	105.1	77.4	9.9	120.0	177.0	93.7	92.3	128.8	102.5	
2014	106.7	74.9	10.4	107.5	178.6	99.3	95.6	132.3	108.2	
2014 III	108.8	75.4	10.3	112.6	175.8	98.4	95.7	132.3	104.7	
IV	106.7	74.9	10.4	107.5	177.1	99.3	95.6	132.3	107.5	
2015 I	110.9	74.3	10.0	104.7	168.6	99.8	97.5	135.3	106.8	
II	109.3	72.5	9.9	102.0	167.8	99.5	97.7	136.0	109.7	
	Latvija 10	Lietuva 11	Luksemburga 12	Malta 13	Nīderlande 14	Austrija 15	Portugāle 16	Slovēnija 17	Slovākija 18	Somija 19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2011	-3.4	-8.9	0.5	-2.6	-4.3	-2.6	-7.4	-6.6	-4.1	-1.0
2012	-0.8	-3.1	0.2	-3.6	-3.9	-2.2	-5.7	-4.1	-4.2	-2.1
2013	-0.9	-2.6	0.7	-2.6	-2.4	-1.3	-4.8	-15.0	-2.6	-2.5
2014	-1.5	-0.7	1.4	-2.1	-2.4	-2.7	-7.2	-5.0	-2.8	-3.3
2014 III	-1.0	-0.7	1.3	-2.8	-2.8	-1.1	-7.4	-12.8	-2.9	-3.0
IV	-1.6	-0.7	1.4	-2.1	-2.4	-2.7	-7.2	-5.0	-2.8	-3.3
2015 I	-1.8	-0.8	1.0	-2.5	-2.0	-2.2	-7.1	-4.8	-2.8	-3.3
II	-1.9	0.3	0.8	-2.2	-1.9	-2.2	-6.4	-4.7	-2.9	-2.8
Valdības pārāds										
2011	42.8	37.2	19.2	69.8	61.7	82.2	111.4	46.4	43.3	48.5
2012	41.4	39.8	22.1	67.6	66.4	81.6	126.2	53.7	51.9	52.9
2013	39.1	38.8	23.4	69.6	67.9	80.8	129.0	70.8	54.6	55.6
2014	40.6	40.7	23.0	68.3	68.2	84.2	130.2	80.8	53.5	59.3
2014 III	41.2	38.0	23.0	72.1	68.3	80.7	132.3	77.9	55.6	57.9
IV	40.8	40.7	23.0	68.3	68.2	84.2	130.2	80.8	53.7	59.3
2015 I	35.7	38.0	22.3	70.0	69.2	85.0	130.4	81.8	54.2	60.3
II	36.0	37.6	21.9	68.9	67.1	86.4	128.7	80.8	54.5	62.4

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2015

Pasta adrese   60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis   +49 69 1344 0
Interneta vietne   www.ecb.europa.eu

ECB Valde ir atbildīga par šā bijetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2015. gada 2. decembrī.

ISSN 2363-3506 (interneta versija)
ES kataloga numurs QB-BP-15-002-LV-N (interneta versija)